

ÚJ

KÖZNEVELÉS

2022. MÁJUS-JÚNIUS | 78. ÉVF. 5-6. SZÁM

*Kozma
Szabolcs*

gyógypedagógus

FEJLESZTŐPEDAGÓGIA

OKTATÁSI
HIVATAL

KISS KÁLMÁN

Tanítónk

Betűket adott nekünk s számokat,
s mi úgy éreztük: gazdagok vagyunk.
Micsoda öröm volt, hogy olvasunk!
És olvastunk és olvastunk sokat.

Adott, adott ő szép mámorokat.
Büszkén éreztük: lázas az agyunk,
minden dologra van pontos szavunk,
s a legfőbb kincsünk lett a gondolat.

A katedrán állt ő, és csak adott.
Hogy is feledhetnénk a mosolyát?
Tőlünk gyakran csak csínytevést kapott,
bolondokháza lármás iskolát.

Előtte most horgasztott fővel állunk,
zavartan nézve néhány szál virágunk.

Hiányozna, mint a só...

Szöveg: **Indri Dániel Janisz** főszerkesztő | Fotó: Dömölky Dániel

Bizonyára mindenki ismeri *A só* című népmesét, melyben a király három leánya apjuk kérdésére, amikor azt szerette volna megtudni, hogy mennyire szeretik őt, egyik lánya azt felelte: úgy, édesapám, ahogy az emberek a sót! Abban a pillanatban ez a válasz mély megrökönyödést váltott ki a királyból, később – amikor sótlan ételt főztek neki – jött csak rá, hogy mennyire nélkülözhetetlen a só.

Úgy hiszem, a fejlesztőpedagógusok tevékenysége is a sóhoz hasonló, hiszen munkájuk nélkül nem lenne teljes a köznevelés rendszere, azt éreznénk, valami hiányzik. Ők azok, akik rengeteg türelemmel és alázattal, és persze mély szakmai tudással felvértezve dolgoznak azért, hogy mindenki egyenlőbb feltételekkel vágthasson neki az életnek.

A tanév utolsó lapszámának témája tehát a fejlesztőpedagógia.

„Ahogyan mozgunk, abból minden kiolvasható” – véli *Kozma Szabolcs* gyógypedagógus, aki amellett, hogy egész életét a gyermekek képességfejlesztésére tette fel, igazán inspiráló életutat tudhat maga mögött; címlapos interjúnkban vele beszélgettünk.

Dr. Kereki Judit közgazdász-gyógypedagógust, a Gyermekút Projekt szakmai vezetőjét a kora gyermekkori fejlesztésről, annak jelentőségéről és fontosságáról kérdeztük. *Martin Jánosné* magyar-történelem szakos tanár írásában a tanulás támogatásáról értekezik, továbbá hatékony módszereket is ajánl a tanulási nehézségek enyhítésére. Emellett folytatjuk cikksorozatunkat, melyben olyan applikációkat ajánlunk, melyek nagyban megkönnyíthetik az anyanyelvi kifejezőképesség fejlesztését.

Aktuális rovatunkban újfent érdekes konferenciákat mutatunk be. Ezekből az egyik az EuroClio Bolognában megrendezett 30. konferenciája és kongresszusa, melyen a történelemtanítás aktualitásai kerültek szóba. Részt vettünk a Modern Pedagógus Konferencián is, ahol a legújabb információkat ismerhettük meg első kézből, de beszámolunk a Romániai Magyar Pedagógus Szövetség 30. jubileumi ünnepségéről is. Az érettségi időszak alkalmából most maturáló diákokat kérdeztünk élményeikről, továbbá foglalkozunk az Ukrajnából hazánkba menekült fiatalok iskoláztatásával és érettségi körülményeivel is.

Helytörténeti kitekintő című rovatunk utolsó részében a fővárosba látogattunk, virtuális kalauzaink pedig az Újbudai József Attila Gimnázium pedagógusai voltak. *Érettségi változások* rovatunkban a testnevelés tantárgy várható változásait vettük górcső alá, *Lélekbúvár* rovatunkban pedig *Mariháziné Dombi Annamáriát* kérdeztük az érettségi vizsgadrukkokról. *Van új a NAT alatt* rovatunkban a mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgy újdonságairól *Szijártó Imre* tankönyvíróat kérdeztük.

Jó olvasást és kellemes nyári szünetet kívánok!

Új Köznevelés magazin

Alapító: Emberi Erőforrások Minisztériuma

Kiadó: Oktatási Hivatal (OH)

Felelős kiadó: Brassói Sándor, az Oktatási Hivatal megbízott elnöke

Felelős szerkesztő: Kamp Alfréd
fősztályvezető

Főszerkesztő: Indri Dániel Janisz

Szerkesztő: Karkó Ádám

Szerkesztőbizottsági tagok: Kaposi József,
Ötvös Zoltán, Sipos Imre

Olvasószerkesztő: Gyimesné Szekeres Ágnes

Tördelőszerkesztő: Pattantyus Gergely

Hirdetés: koznevelas@oh.gov.hu

Cikkeket az alábbi e-mail-címre várunk:

koznevelas@oh.gov.hu

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Meg nem rendelt cikkekért nem áll módunkban honoráriumot fizetni.

SZERKESZTŐSÉG:

Cím: 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.

E-mail: koznevelas@oh.gov.hu

Honlap: folyoiratok.oh.gov.hu/uj-koznevelas

Layout-tervek: Salt Communications Kft.

Címdoldal fotó: Pálfi Erika

Fotók: Shutterstock.com

ISSN 2064-0625

Terjedelem: 3,5 ív

Tartalom

BEKÖSZÖNTŐ

- 1 Indri Dániel Janisz: Hiányozna, mint a só...

AKTUÁLIS

KONFERENCIA

- 3 A történelemtanítás 30 éve Európában – beszámoló az EuroClio Bolognában megrendezett 30. konferenciájáról és kongresszusáról
- 4 Játék és mese, e kettő kellene – a Modern Pedagógus Konferencián jártunk
- 6 JUBILEUM: Harmincéves a Romániai Magyar Pedagógus Szövetség
- 8 Segítség az iskolában az Ukrajnából menekülők számára
- 10 Az első megmérettetésen túl – érettségiző diákokat kérdeztünk

OKTATÁS-NEVELÉS

VAN ÚJ A NAT ALATT

- 13 Mozgóképkultúra és médiaismeret: A média a nyilvánosság tantárgya – interjú **Szűjártó Imre** tananyagszerkesztővel
- 15 **ÉRETTSÉGI VÁLTOZÁSOK** > Testnevelés
- 18 Tanulmányút Londonba – hogyan zajlik az iskolai kerékpáros oktatás Angliában?

LÉLEKBÚVÁR

- 20 Vizsgadrukk: az érettségi időszak egyik meghatározó emóciója – interjú **Mariháziné Dombi Annamária** iskolapszichológussal

A HÓNAP TÉMÁJA: FEJLESZTŐPEDAGÓGIA

- 24 Ahogyan mozgunk, abból minden kiolvasható – interjú **Kozma Szabolcs** gyógypedagógussal
- 30 Anyanyelvi kifejezőkészség fejlesztését segítő applikációk alkalmazása a pedagógiai tevékenységben (2. rész)
- 38 Martin Jánosné: Tanítsunk tanulni!
- 44 Digitális kompetencia a köznevelésben
- 45 A személyre szabott fejlesztés eszköze: az eDia online rendszer
- 46 Meghatározó lehet a korai években végzett fejlesztés – interjú **dr. Kereki Judit** közgazdász-gyógypedagógussal

A MI VILÁGUNK

HELYTÖRTÉNETI KITEKINTŐ

- 49 Budapest: Mindig van egy otthon
- 52 Kulturális ajánló
- 54 Évfordulók
- 55 Iránytű
- 56 Pályázatok

A történelemtanítás 30 éve Európában

Beszámoló az EuroClio Bolognában megrendezett 30. konferenciájáról és kongresszusáról

Hogyan készíthetjük fel a köznevelés diákjait az előttük álló globális és regionális társadalmi kihívásokra? Mi a történelem szerepe a mindennapi életünkben, és egyáltalán miért tanítunk történelmet? Többek között ezekre a kérdésekre keresték a választ a 2022. április 28. és május 1. között megrendezett EuroClio konferencia résztvevői. A konferencia különlegessége, hogy az európai történelemtanárokat tömörítő szervezet 2022-ben ünnepli 30. évfordulóját.

Szöveg: **Fodor Richárd**, Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozat

Az EuroClio 1992-es létrehozásában nagy szerepet játszott a közép-európai rendszerváltás, Németország és Európa egyesülése. Az Európai Bizottság felkérésére egy nemzetközi csoport alakult történelemtanárok részvételével, hogy hidakat, formális és informális együttműködési csatornákat építsen Európa államai között, ezzel is erősítve az európai közösség eszméjét.

A konferencia-résztvevők plenáris előadások mellett 8 műhelyfoglalkozáson és további beszélgetéseken tanácskozhattak. A rendezvényt három köszöntő nyitotta meg. *Daniele Ara*, Bologna város közgyűlésének oktatásért felelős képviselője a történelemtanítás szerepét a kooperatívabb, együttműködőbb társadalom formálásában látta.

Steven Steggers, az EuroClio igazgatója megnyitóbeszédében a koronavírus okozta új realitást, az együttműködés formáinak és csatornáinak változását, a közös online munkát, illetve a történelemtanítás szerepének egyre gyakoribb megkérdőjelezését emelte ki a történelemtanár-közösség legnagyobb kihívásaiként. A 2 hónapja tartó orosz-ukrán katonai konfliktusra és a világot sújtó számtalan természeti, gazdasági és társadalmi válságra reflektálva fontos szerepet tulajdonított a történelemtanítás pozíciójának a kritikus attitűd és gondolkodás fejlesztésében. Végül a közös szakmai együttműködés mellett felhívta a résztvevők figyelmét saját szerepükre is. Beszédében a jelenlévő oktatói szakértői közösség felelősségét is felvetette a történelemtanítás megítélésének, körülményeinek, tantervi pozíciójának és módszereinek formálásában.

Lars Visti Hansen, az EuroClio elnökének köszöntője szerint ugyan figyelmen kívül hagyhatjuk a történelmet és a történelemtanítást a társadalmainkban, végül mégis ráébredünk fontosságára, hiszen a történelmi párhuzamok a legkülönbözőbb időben, helyszínen és formában jelennek meg az életünkben.

Paolo Ceccoli, a szervezet korábbi elnöke és jelenlegi olaszországi nagykövete az elmúlt 25 év teljesítményére és az elkövetkező 25 év kilátásaira reflektált.

EuroClio 28th Annual Conference

What is History for?

History and the present world

Bologna, 28 April to 01 May 2022

Véleménye szerint, habár a történelemtanároknak nincs szupererejük és hatalmuk az események befolyásolására, de a történelemről kialakuló narratívák formálásában annál komolyabb szerepük van.

Prof. Ivo Matozzi, az olaszországi Clio '92 szervezet elnöke plenáris előadásában az Olaszországban szervezett, két évtizeddel ezelőtti 10. EuroClio konferenciát felidézve a történelemtanítás kihívásának változásait és a történelem episztemológiai, azaz ismeretelméleti oldalát mutatta be, amelyet a történelmi gondolkodás mögötti vázként definiált.

A konferencia további napjain Európa és a világ több mint 50 országából érkező történelemtanárok, oktatókutatók, szakmai szervezetek képviselői vettek részt párhuzamos workshopokon. A plenáris előadásokat a bolognai Salabrosa városi könyvtár auditoriumában szervezték, a kis létszámú, jó gyakorlatok, módszerek és források megosztásán alapuló közös programelemek pedig egy bolognai középiskola, a Liceo Laura Bassi osztálytermeiben zajlottak.

A workshopok témái között megjelentek a technológiai innováció elemei, a digitális térképek, a múzeumpedagógia, a 20. század történelmi kérdéseinek értelmezései, a közép-európai rendszerváltások párhuzamai, valamint az EuroClio koordinálásában működő számtalan, nemzetközi együttműködésen alapuló program ismertetése. A projektek között találunk példát az ernyőszervezet által életre hívott virtuális tanulási környezetre (Historiana), a sport és a politikatörténet kapcsolatára (Football Makes History), a kollektív emlékezet köztéri megjelenésére (Contested Histories), vagy a visegrádi régió közös történelmére (Online Teaching in the Visegrad Region).

A rendezvény a tagszervezetek kongresszusával zárult, amelyen a beszámolókat követően újrapasztázták a szervezet elnökét, *Lars Visti Hansen* dán tankönyvíró, és elfogadták a következő időszak programjainak, rendezvényeinek és eseményeinek tervezetét.

Játék és mese, e kettő kellene

A Modern Pedagógus Konferencián jártunk

2022. április 27-én tartották Martonvásáron a Neteducatio szervezésében a Modern Pedagógus Konferenciát, amelyen számos plenáris előadást követően a résztvevők bölcsődei, óvodai és iskolai konferencia-üléseken vehettek részt, és ahol számos jó gyakorlattal és módszertani innovációval gazdagodhattak a pedagógusok. Az előadásokat követően pedig a népszerű színművész, Nagy Ervin adta át a Legjobb Pedagógus díjakat.

Szöveg: **Karkó Ádám**

A plenáris előadások

Az egész napos programot *Antaliné Miss Lilla*, az esemény főszervezője nyitotta meg. A plenáris ülések *A mese, ami összeköt: Tradíció-jelen-jövő* címmel kezdődtek meg, amelynek első előadója *Bajzáth Mária* mesepedagógus, a Népmesekincstár Mesepedagógia Műhely szakmai vezetője volt, előadásának pedig *A népmese mint a múlttal és jövővel összekapcsolódó jelenlét* címet adta, amelyen szóba került, hogy ha nem alkotunk történeteket, akkor legnagyobb eséllyel nem lesznek gyökereink sem, ezért szükséges, hogy történeteket meséljünk egymásnak.

A következő plenáris előadást *dr. Kádár Annamária* egyetemi docens, pszichológus, mesepszichológus tartotta *A mese mint hamuban sült pogácsa* címmel. A pszichológus három különböző mesetípust különböztetett meg: a népmesét, a kortárs mesét, illetve az életmesét. Ennek a háromnak az ötvözetéből pedig tulajdonképpen mi magunk szüljük meg a saját történeteinket. Elmondta, hogy „a gyerek nevel bennünket elég jó szülővé, pedagógussá vagy mesélővé”, hiszen minél gyakrabban mesélünk, annál jobban tisztába kerülünk önmagunkkal, és jobban megismerjük az életet is. Az előadó hozzátette még, hogy az újramesélés lehetőséget adhat a konfliktusok könnyebb megoldására.

Őt *Végyvári Imre*, a magyarországi TEDx egyik kurátora, író követte *A mesék mint a jövőre való felkészülés*

eszközei című előadásával. Elmondta, hogy nyilvánvaló, hogy minden történetnek van valamilyen valóságalapja, viszont nem mindegy, hogyan mesélünk el valamit. Előadásában nagy szerepet kapott a technikai fejlődés folyamata, és az ehhez kapcsolódó lokális eltérések.

Ezt követően *Urbán Tamás* beszélt azokról a fejlesztő programokról, amelyeket a pedagógusok számára hoztak létre, illetve olyan osztálymenedzsmentet támogató szoftvereket mutatott be röviden, amelyekkel kifinomultabbá válhat az oktatás.

A plenáris előadások utolsó előadója *Kőrösné dr. Mikis Márta* pedagógiai kutató, az Informatika-Számítástechnika Tanárok Egyesületének (ISZE) elnöke volt, előadásának a *Digitális kultúra tanítóknak* címet adta. Előadásában elmondta, hogy minél gyorsabban fejlődik a technika, a pedagógusoknak annál hatékonyabban kell reagálniuk a változásokra.

A délutáni ülészakok: óvodai szekció

A program szervezői igazán izgalmasan építették fel az előadások sorrendjét, ugyanis az óvodai szekciót a színházteremben három szakaszra osztották. Először a jelen óvodai helyzetével kapcsolatos rövid konferenciaelőadásokat hallgathattuk meg. *Fóris Marietta* *A gyermekek mentális kapaszkodói* címmel osztotta meg meglátásait az óvodai nevelésről, ezután *Pálfi Sándor* *A játék mint a valóságkapaszkodó* című előadásával kapcsolódott az előtte szólóhoz. Végül a kortárs viszonyokat bemutató részt *Asztalos Kata* *Érték és megújulás a zenei nevelésben* címmel zárta.

A bölcsődei nevelésről beszélt az érdeklődőknek elsőként *Kóscsóné Kolkopf Judit*, aki az *Innovatív pedagógia a bölcsődében* címet adta rövid előadásának, amelyben beszámolt a bölcsődei nevelés aktuális tényezőiről. Őt *Lentné Jónás Edít* követte hiánypótló előadásával, a *Mesés játékok ötletbörzével, avagy projekttervezés egy meséből kiindulva a bölcsődei és az óvodai korcsoportokban* címmel, végül *Kovács Judit* kapott szót *Öbéli játékok a Kerekítő módszertanban* című előadásával.

Az óvodai szekcióban elhangzott még *Nagy Ildikó Mária* *Kéz a kézben – tradíció és digitalizáció az óvodában*, *Baracsi Katalin* és *Vörös Zsuzsa* *Digitális lábnyomtól a Kideáig*, valamint *Göndör Réka* *Mitől zöld a Föld? – digitális eszközökkel megvalósított óvodai projekt bemutatása* című előadása.

A délutáni ülészakok: iskolai szekció

A délutáni ülészakon az iskolai szekció keretében az iskola világa iránt érdeklődők vehettek részt. A szekció vezetője *Fegyverneki Gergő* volt, aki *Gyökerek és szárnyak: mesepedagógiától a digitális projektekig* című előadásával nyitotta meg az előadásorozatot. Ezt

követően *Bognár Amália* *A történetmesélés ereje*, *Lippai Edit* *Az edukációs karakterjáték logikája és lehetőségei*, *Dérné V. Erika* *Egytel többben a Farkastanyán – egyszerű padlórobot használata és kódolás, dekódolás olvasóórán*, továbbá *Lakos Judit* *Az állatasszisztált foglalkozások lehetőségei a pedagógiai gyakorlatban* című előadása követte. Egy rövid szünet erejéig néhány kutya társaságában *Lakos Judit* adott ízelítőt az állatasszisztált foglalkozások lehetőségeiből a pedagógiai gyakorlatban. A szünetet követően rendhagyó konferenciaelőadás következett, amelyben *Fári János* *Így gondolom, így látom, így teszem* című előadásában mutatta be, hogyan lehetséges a népzenet izgalmassá tenni a kisiskolások körében. Meghallgathattuk még *Barbarics Márta* *Hogyan tanítanak a videójátékok?*, *Miholics Zoltán* *Digitális nyelvoktatás a KRÉTÁ-val*, *Dr. Szarka Emese* *Hogyan gondolkodik egy pozitív pedagógus?*, *Kovács Szilvia* *Óvodából iskolába: Részképesség-fejlesztés, ügyesedni szoftverekkel* és *Simon Boglárka* *Az Erasmus+ ajtókat nyit – Pályázati lehetőségek pedagógusoknak* című előadását. Végül a szekciót *Varga Mónika* *Beírás felnőtteknek* című könyvének rövid ismertetése zárta.

Díjátadó

A szekciókat követően a *Színházteremben* meghirdetett díjátadók következtek. A Pedagógus Oscar-díjakat és az Év kisgyermeknevelője díjakat a *Tanár* című sorozat főszereplője, *Nagy Ervin* színművész adta át. Az Év kisgyermeknevelője díjat vehetett át *dr. Tabbouchné Szakmáry Valéria* és *Mészárosné Bene Judit*. Az Év óvodapedagógusa díjat adták át *Mészárosné Adám Andreának* és *Szabó Beatrixnek*. 2022-ben Az Év tanítója díjat *Tornai Boglárka* és *Matkovicz Katalin* vehette át. Az Év tanára díjjal jutalmazták *Liskáné Svecz Andrea* és *Kállai Balázs* munkáját. Végül az Év középiskolai tanára díjjal gazdagodhatott *Németh Zoltánné Torma Ida* és *dr. Demcsákné Bauer Annamária*.

JUBILEUM

Harmincéves a Romániai Magyar Pedagógus Szövetség

Szöveg: Kaposi József

2022. május 7-én került sor a Romániai Magyar Pedagógus Szövetség (RMPSZ) megalakulásának 30. évfordulójához kötődő ünnepségre a Székelyföld fővárosának nevezett Marosvásárhelyen. Az esemény jelentőségéhez és rangjához illően a rendezvénynek a magyar szecesszió egyik ikonikus épülete, a helyi Kultúrpalota adott otthont. A palota, az erdélyi magyarság történetét földidéző díszítéseivel, visszafogott pompájával méltó környezet volt az emelkedett hangulatú és színvonalas ünnepséghez.

Az előkelő környezetben az évfordulós ünnepség zászlóavatással, népzenevel vette kezdetét, majd számos romániai magyar közéleti személyiség és anyaországi képviselő ünnepi köszöntőjével folytatódott, akik elismerésüket és köszönetüket fejezték ki a civil szervezet által végzett nevelési-oktatási tevékenységet segítő sokirányú munkáért.

Az elsőként szót kapó *Burus-Siklódi Botond*, a jubiláló RMPSZ elnöke, ünnepi beszédében felidézte a megalakulás körülményeit, és megerősítette, hogy a civil szervezet hitvallása a kezdetek óta három szóban foglalható össze: *minőség, hitelesség és tisztesség*. Ennek jegyében az egyesület – az anyaország hathatós segítségével – támogatja azt az évente több mint

160 000 gyermeket, akik önálló, magyar nyelvű iskolában vagy képzésben vesznek részt. Kiemelte, hogy a gyermekek oktatásukban-nevelésében kb. 12 000 magyar anyanyelvű pedagógus kapcsolódik be, akiknek több mint a fele aktívan részt vesz az RMPSZ szakmai munkájában. Az egyesületi munka homlokerében pedagógiai szolgáltatói tevékenység áll, amelynek célja az iskolában végzett nevelő-oktató munka minőségi fejlesztése áll. E célok érdekében az egyesület évente megrendezi a Bolyai Nyári Akadémiát, amelynek képzéseiben az elmúlt három évtizedben több mint 2000 pedagógus vett részt. Nagy jelentőségűnek nevezte az Oktatási Módszertani Központok munkáját, továbbá a különböző tantervek, tankönyvek és taneszközök fejlesztésében végzett tevékenységet, illetve a széles körű versenyszervezési feladatokat elvégzését. Méltatta azokat a módszertani kiadványokat, amelyek – kitekintve a nemzetközi innovációs folyamatokra – szakmai tartalmukkal széles körben hozzájárultak a szóróvidéki és a székelyföldi nevelési-oktatási tevékenység színvonalának emeléséhez. Ennek kapcsán köszönetet mondott minden olyan erdélyi magyar pedagógusnak, aki elhivatottságával, szakmai munkájával hozzájárult a különböző programok, feladatok eredményes végrehajtásához.

Balról jobbra: **Csapó Nándor**, a Horvátországi Magyar Pedagógusok Fóruma elnöke; **Lukács Gabriella**, a Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesületének elnöke; **De Negri Ibolya**, az Észak-bácskai Magyar Pedagógusok Egyesületének elnöke; **Dr. Orosz Ildikó**, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség elnöke; **Burus-Siklódi Botond**, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke; **Wurst Erzsébet**, a Nyugat-európai Országos Magyar Szervezetek Szövetségének elnöke; **Fekete Irén**, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke

Egyed Emese *Ébredés* című versét **Csatlós Zsófia**, az RMPSZ Hunyad megyei elnöke szavalta el

A rendezvény díszvendégei – az erdélyi és anyaországi politikai élet és államigazgatás képviselői – köszöntőikben egyöntetűen kiemelték az RMPSZ szerepének fontosságát és jelentőségét az óvodától egyetemig folyó anyanyelvi oktatás, az önálló magyar intézmények létrehozásában és működtetésében. Köszönetet mondtak azokért a szakmai alapon nyugvó politikai állásfoglalásokért, amelyek megállapításait a politikai döntéshozatali folyamatban érdemben fel tudtak használni. Kifejezték abbéli reményüket is, hogy az RMPSZ a következő évtizedekben is hasonló eredményességgel végzi munkáját, és hathatósan hozzájárul a magyar nyelvű oktatás színvonalának javításához, a kiépült iskolarendszer fennmaradásához és bővüléséhez. Tevékenysége tovább segíti a nyelvi-kulturális autonómia megteremtését, a romániai magyar közösség társadalmi felemelkedését.

Az ünnepi eseményen részt vettek a határon túli magyar pedagógusszervezetek képviselői is, akik az alkalomra készített díszes emlékszáló átadásával tisztelegtek az RMPSZ három évtizedes szakmai munkája előtt. A képviselőikben felszólaló *Fekete Irén*, a Szlovákiai Magyar Pedagógus Szövetség elnöke ünnepi beszédében méltatta az RMPSZ szerteágazó, sok tekintetben minta- és példaadó szakmai munkáját. Kiemelte az anyaországi és határon túli pedagógiai szervezetek szakmai együttműködésének jelentőségét, az egymástól való tanulás fontosságát, a hálózatba szerveződés szakmai hozadékait.

A jubileumi ünnepség alkalmából az RMPSZ elnöksége emlékérmeket és emlékplaketteket adott át azon szervezeteknek és személyeknek, akik munkájukkal jelentős mértékben hozzájárultak a szövetség közéleti és szakmai tevékenységéhez. Emlékplakettet kapott több romániai és anyaországi közéleti személyiség, RMPSZ regionális aktivista, a helyi tanügyigazgatásban dolgozó tanfelügyelő és pedagógus. Emléklapot kaptak többek között az RMPSZ, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem, a Nemzeti Pedagógus Kar, a Magyar Pedagógiai Társaság és az Oktatási Hivatal munkatársai is.

Az ünnepélyes alkalmat a marosvásárhelyi Eufónia Pedagóguskórus, helyi népzeneészek és versmondók színvonalas, az alkalomhoz illő műsora színesítette, tette emlékezetessé.

Egyed Emese **ÉBREDÉS**

Nem tudjuk nem szeretni ezt a földet,
ahol születünk, és ahol a fű
szálai nagyapáink szívéből nőnek
napfény és kaszák elé, hű
szent László király halványodó képét
végig a régi székely templomokban,
nem tudjuk nem szeretni hazáink,
patakjaink és rengetegeink,
mindent, bár limlom, s mindent,
ami érték...

(...)

Vigyázzatok ránk, galagonyabokrok,
borókaágak, gyapjas jegenyék,
hogy ne legyünk földönfutók, se foglyok,
hogy hitünket-vérünket ne vegyék.
Vigyázz ránk, égbolt, magasságos Isten:
akaratumk, erőnk nem végtelen.
Szülőföldünk ez. Benned bízunk, Isten,
hogy életet, nem pusztulást terem.

Segítség az iskolában az Ukrajnából menekülők számára

Szöveg: Oktatási Hivatal (dr. Bréda Zsófia, dr. Kovácsné Bodó Gabriella, Pongrácz László)

Tankötelezettség

A Kormány az Ukrajna területéről érkezett ukrán állampolgárokat, valamint az Ukrajnában jogszzerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat Magyarországra történő belépésük megkönnyítése érdekében ideiglenes védelemre jogosultként ismeri el. A Magyarországon tartózkodó nem magyar állampolgár az óvodai nevelést, a kollégiumi ellátást, a pedagógiai szakszolgáltatásokat, továbbá – ha a magyar jog szerinti tanköteles kort eléri – az iskolai nevelést-oktatást a tankötelezettség fennállása, továbbá a tizenhatalmas életévé betöltése előtt megkezdett tanulmányok befejezéséig a magyar állampolgárokkal azonos feltételekkel veheti igénybe. Ezt a jogukat az elismerés iránti kérelem benyújtásától kezdődően gyakorolhatják.

A köznevelési és szakképző intézményekben a Kormány anyagi támogatást biztosít egyéni felkészítésre a tankötelezettség teljesítésébe bekapcsolódó tanulók számára. A felkészítés célja magyar nyelven nem beszélő gyermekek esetében elsődlegesen a magyar nyelv megtanulásának támogatása, magyarul beszélő gyermekek esetében pedig a felzárkóztatás, az életkornak és a meglévő tudásszintnek megfelelő iskolai évfolyam munkájába való, minél zökkenőmentesebb bekapcsolódás elősegítése. A fejlesztés ennek megfelelően a magyar nyelv tanulásán túl bármilyen adott tantárgy vagy tantárgyak ismeretanyagának áttekintésére, elsajátítására is fókuszálhat. A Kormány minderre havonta 130.000 Forint/tanuló kiegészítő támogatást biztosít 2022. június 15-ig.

Az Ukrajnából Magyarország területére a háborús helyzet miatt lépett és köznevelési nevelés-oktatásba bekapcsolódott gyermekek, tanulók száma 2022. május 26-ára vonatkozóan:

Ukrajnából Magyarországra lépő óvodások száma összesen	489
ebből magyar állampolgársággal rendelkező óvodások száma	147
Ukrajnából Magyarországra lépő iskolások száma összesen	1716
ebből magyar állampolgársággal rendelkező iskolások száma	692

Érettségi Magyarországon

Az ukrajnai háborús helyzet miatt Magyarország Kormánya a magyar érettségi vizsgarendszerben, rendkívüli eljárás keretében, a kormányhivatalok szervezésében lehetőséget biztosít a magyar érettségi vizsga letételére azok számára, akik Ukrajnában a 2021/2022-es tanévben középiskolájuk utolsó évfolyamán folytatták a tanulmányaikat, és ezt iskolai bizonyítvánnyal vagy más, az ukrajnai iskolájuk által – akár elektronikusan – kiállított és hitelesített dokumentummal igazolni tudják.

Voltak olyan vizsgázók, akik – tervezett magyarországi továbbtanulásuk érdekében – a vizsgaszabályzat általános szabályai szerint már februárban jelentkeztek egy-egy vizsgatárgyból magyarországi érettségi vizsgára, és voltak, akiket a háborús helyzet és a rendkívüli szabályok sarkalltak a rendkívüli eljárásban való jelentkezésre. Az előbbieket korábbi jelentkezéseiket módosíthaták, kiegészíthetik, az utóbbiak pedig új jelentkezést adhattak be. A jogszabály adta lehetőséggel összesen **ötvenöt vizsgázó** élt. Közülük huszonöt új jelentkező volt, a többiek a korábbi jelentkezéseiket módosították. Összesen negyven, Ukrajnában végzős középiskolás döntött úgy, hogy a kötelező vizsgatárgyakból és még legalább egy választott vizsgatárgyból jelentkezik a magyarországi érettségi vizsgákra, és így megkísérli sikeresen letenni az érettségi vizsgabizonyítványhoz szükséges legalább öt vizsgatárgy vizsgáját. A sikeres vizsgák mellett az érettségi bizonyítvány kiadásának további feltétele a középiskola befejezése, amelyről az igazolást az érintetteknek június 9-ig kell eljuttatniuk a vizsgáikat megszervező kormányhivatalba.

Tekintettel arra, hogy ezek az ukrajnai tanulók tanulmányaikat mindeddig nem a magyar köznevelési rendszerben folytatták, számukra nyitva állt annak lehetősége is, hogy magyar nyelv és irodalom helyett magyar mint idegen nyelvből érettségizzenek. Érdekeség, hogy a negyven vizsgázó közül mindössze húsz élt ezzel a lehetőséggel, a többiek a magyar végzős tanulókhoz hasonlóan kötelező vizsgatárgyként magyar nyelv és irodalomból vizsgáznak. A kötelezően választott idegen nyelvként az érintettek döntő többsége az angol nyelvet választotta, mindössze két fő döntött e helyett az orosz, egy pedig az ukrán nyelv mellett. A választható vizsgatárgyak között a biológia és az informatika volt a legnépszerűbb; tizenhat, illetve nyolc választással. Néhány jelentkezés volt még a kémia, a földrajz, a fizika,

az ukrán és az orosz nyelv vizsgatárgyakból, egy tanuló pedig a református hittant választotta.

A jelentkezések összetételéből érzékelhető, hogy az érintettek jó része a magyar felsőoktatásban kíván továbbtanulni. Ezt támasztja alá az a tény, hogy huszonkilenc jelentkező esetében a választott vizsgák közül legalább egy emelt szintű volt. A vizsgaidőszak június 24-ig tart. Az érettségi vizsgaeredmények legkésőbb akkorra válnak véglegessé.

Külföldi résztanulmányok beszámítása

Az Ukrajnából hazánkba menekült, tanköteles korú gyermekek hazai beiskolázása kapcsán vált különösen időszerűvé, hogy rövid áttekintést adjunk arról, miként történik a külföldi résztanulmányok beszámítása, illetve a külföldi végzettségek továbbtanulási céllal történő elismerése hazánkban. A köznevelés területén a külföldi résztanulmányok hazai tanulmányokba történő beszámítása, illetve a külföldön szerzett általános iskolai bizonyítvány továbbtanulási célú elismerése a külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény (Elismerési tv.) rendelkezései, illetve a nemzetközi elismerési egyezmények alapján történik, összhangban a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvénnyel.

Továbbtanulási célú elismerésről van szó, ha a tanuló külföldön szerzett általános iskolai bizonyítványát ismeri el a hatóság a hazai alapfokú iskolai végzettséget tanúsító bizonyítvánnyal egyenértékűként, és a tanulót ennek alapján a kilencedik évfolyamba sorolják. Minden más évfolyam esetén a külföldi résztanulmányok beszámításáról beszélünk. Mind a továbbtanulási célú elismerés, mind a külföldi résztanulmányok beszámítása azon oktatási intézmény hatáskörébe tartozik, amelyben a kérelmező tanulmányait folytatni szándékozik. A gyakorlatban ez úgy történik, hogy a tanév végén vagy a tanév kezdete előtt az intézményvezetőnél jelentkezik a tanuló családja, aki a bemutatott külföldi bizonyítványokat megvizsgálja, az elismerésről, illetve a beszámításról (az előírt esetleges különbözeti vizsgákról) az Elismerési tv. szerint határozatot hoz és a jelentkezőt a megfelelő osztályba sorolja.

A jelenlegi háborús helyzetben azonban a tanulók nem év végén, hanem év közben, a tanulmányaikat megszakítva érkeznek az iskolákba, és nem feltétlenül hozzák magukkal a korábbi bizonyítványaikat. Az intézményvezető ekkor a szülő meghallgatása és nyilatkozata után, a gyermek életkorát is figyelembe véve dönt arról, hogy miként számítja be a külföldi tanulmányokat. Az a körülmény tehát, hogy valaki nem tudja bemutatni az ukrainai bizonyítványait, illetve nincs nála az eredeti bizonyítvány vagy annak hiteles másolata, a jelen helyzetre tekintettel nem lehet akadálya a tanuló felvételének és osztályba sorolásának. Ha megvannak a tanuló korábbi bizonyítványai, az igazgatónak nem szükséges hiteles fordítást kérnie róluk, szakfordítást

vagy akár a szülő által készített fordítást is elfogadhat, sőt a jogszabály arra is lehetőséget ad, hogy egyáltalán ne kérjen fordítást. Ez nyilván akkor merülhet fel lehetőségként, ha valaki az iskola részéről – nyelvtudás birtokában – át tudja nézni az ukrán nyelvű bizonyítványokat, illetve nem kell fordítás értelemszerűen akkor sem, ha valamely magyar tannyelvű iskola az év végi bizonyítványt magyar nyelven is kiadta. A tanuló legfeljebb abba az évfolyamba sorolható, amelyen Ukrajnában is tanult.

A 2022 januárjában hatályba lépett új magyar–ukrán elismerési egyezmény az oktatás valamennyi szintjére kiterjed és rendelkezik a köznevelésben folytatott résztanulmányokra vonatkozóan is. Az ukrainai köznevelési rendszer – eltérően a hazaitól – 11 évfolyammal működik, az érettségi vizsgát így egy évvel korábban teszik le a tanulók, mint nálunk. Az alapfokú oktatás 9 évfolyamból áll, ez után külön bizonyítványt is kapnak a tanulók, majd erre épül a két évfolyamos középiskola. Kiemelnénk, hogy önmagában az a tény, hogy Ukrajnában 9 évfolyamos az alapfokú oktatás, nem jelenti azt, hogy az Ukrajnában 9. évfolyamot elvégzett tanulókat emiatt vissza kellene sorolni ismét a hazai kilencedikbe. A fenti egyezmény szerint ugyanis mindkét ország elismeri a másik ország államilag elismert oktatási intézményeiben folytatott tanulmányokat és biztosítja a tanulók számára a lehetőséget, hogy a soron következő osztályban/évfolyamon folytathassák tanulmányaikat, amennyiben megfelelnek a továbbtanulási követelményeknek, így az ukrainai 8. évfolyam elvégzéséről szóló bizonyítvány is elismerhető hazai általános iskolai bizonyítványként, ha a cél a továbbtanulás.

Speciális helyzet az, mikor a jelentkező tanuló nem tud magyarul, ebben az esetben a nyelvi felzárkóztatás az elsődleges cél annak érdekében, hogy a tanuló mielőbb bekapcsolódhasson az adott évfolyam munkájába. Az eddigi visszajelzéseink alapján az intézmények nagy felelősséggel, rugalmasan és a háború elől elmenekült gyermekek érdekét szem előtt tartva járnak el és döntenek a résztanulmányok beszámításáról és a továbbtanulási célú elismerésről.

Az első megmérettetésen túl

Érettségiző diákokat kérdeztünk

2022. május 2-án megkezdődtek az érettségi vizsgák. Több mint 70 ezer diák tett érettségi vizsgát a kötelező tárgyakból, azaz magyar nyelv és irodalomból, matematikából, valamint történelemből, illetve egy kötelezően választott nyelvből. Arról kérdeztük az érettségiző diákokat, hogy milyenek érzik a vizsgáik eredményeit, miből tesznek még vizsgát, és választ kerestünk arra is, kinek milyen elképzelése van a jövőre vonatkozóan.

Szöveg: Karkó Ádám

Kovács Áron

a Dunakeszi Radnóti
Miklós Gimnázium
érettségiző diákja

Hogyan sikerültek a kötelező érettségi vizsgatárgyak? Tettél emelt szintű érettségi vizsgát valamelyik tantárgyból?

Szerintem az idei kötelező érettségi vizsgák könnyebbek voltak, mint az elmúlt években. Úgy gondolom, hogy ezért általánosan emelkedni fognak a felvételi pontok a felvételi eljárások során. A magyarérettségim *Szabó Magda Ezüstgolyó* című novelláját választottam, ami egy megrendítő, elgondolkodtató és – szerintem – könnyen feldolgozható írás volt. Számomra nagy segítséget jelentett, hogy a magyartanárom nagyon sok időt és energiát fektetett abba, hogy fel legyünk készülve a megmérettetésre. A matematikától félttem a legjobban, mert annyira sosem voltam igazán jó a tárgyból. A feladatok között voltak nehezebbek is, viszont úgy érzem, hogy összességében könnyen teljesíthető volt a vizsga bárki számára. A történelemtől is tartottam, ugyanis az évszámokkal mindig hadilábon álltam, de a feladatok többnyire olyan eseményekhez kapcsolódtak, amelyekhez vagy elég volt a szövegértés, vagy a szükséges minimális háttértudás. Az esszétémák, amiket választottam, a Kádárkorszak és az athéni demokrácia voltak. Egyébként volt két olyan téma, amikhez a forrásokat és az alapismereteimet felhasználva jó pontszámokat szerezhettem. Az angol emelt szintű érettségit két éve tettem le, így az idei vizsgáról nem tudok véleményt mondani.

Mi a választott érettségi tárgyad? Tartasz tőle?

A földrajzot választottam ötödik tárgynak. Ettől is tartottam, mert sajnos nem éreztem elégségesnek a felkészülésemet. A vaktérkép nehezen ment, viszont a többi feladat gördülékeny volt az atlaszomnak és földrajztanárom felkészítésének köszönhetően. Remélem, jól sikerültek az írásbeli vizsgák.

Hogyan készültél az írásbeli és a szóbeli vizsgára?

El kell árulnom, hogy a matematikával töltöttem a legtöbb időt, a magyar-, a történelem- és földrajzvizsgáimra nem készültem túlzottan sokat, mert az év közbeni dolgozatok, megmérettetések szerintem megtették a hatásukat, így is sikeres érettségi vizsgákat tehettem.

Mik a további terveid? Jelentkeztél valamelyik egyetemre? Milyen képzést jelöltél meg első helyen?

Magyartanárom áldozatos munkáját látva megtanultam, hogy hatalmas megtiszteltetés és felelősség tanárnak lenni, éppen emiatt döntöttem úgy, hogy tanárképzésre jelentkezem. A Károli Gáspár Református Egyetem angol–magyar osztatlan tanári képzésére adtam be a jelentkezésem, mert szerintem fontos, hogy olyanok tanítsák a következő generációkat, akiknek ez szívügye. A következő nemzedék számára fontos, hogy hiteles tanáregyeníiségek készítsék fel őket a „nagybetűs életre” és annak nehézségeire, szépségeire.

Hogyan fogod eltölteni az utolsó gimnáziumi év utáni nyári szünetet?

Az „utolsó” nyaramat egy júliusi turné fogja megkoronázni a Magyar Continental Színházzal, egy általam és pár barátom által írt darabot mutatunk be. Ezen kívül tervezek sok jazzkoncertre, felolvasóestekre, mindenféle túrára menni, és picit kipihenni az elmúlt öt évet, amit a gimnáziumban töltöttem.

Hogyan sikerültek a kötelező érettségi vizsgatárgyak? Tettél emelt szintű érettségi vizsgát valamelyik tantárgyból?

Középiskolai tanulmányaim során mindegyik tantárgyból jeles vagy jó osztályzatokat szereztem, így sosem gondoltam arra, hogy nagyon rosszul sikerülhetnek a vizsgáim. Mivel nyelvi előkészítő osztályba jártam, az angol nem jelentett problémát. A kötelező vizsgatárgyak közül emelt szintű vizsgát tettem a nyelvből, de azt még októberben, előrehozott érettségiként megírtam. Egyedül talán a történelemmel álltam kicsit hadilábon, főleg az utolsó évben, azonban azt sem éreztem lehetetlennek. Viszont az érettségit megelőző két hétben elfogott a pánik, hogy talán mégsem volt elég a négyévnnyi tanulás, és pár korábbi érettségi megoldása után – amik nem sikerültek úgy, ahogy szerettem volna – kétségbeestem. Ezért megpróbáltam abban a két hétben menteni a menthetőt, átolvastam többévnnyi anyagot és a *zanza.tv* megrögzött látogatója lettem. Amikor viszont elérkezett május másodika – a magyar nyelv és irodalom érettségi –, és élém helyezte a felügyelő tanár a vizsgafüzetet, minden félelmem elszállt, és a legnagyobb odafigyeléssel megpróbáltam magamból a maximumot kihozni, amit szerintem sikeresen meg is tettem. Összeségében tehát azt mondhatom, hogy meglátásom szerint jó eredményekkel zárhatom középiskolai pályafutásomat.

Mi a választott érettségi tárgyad? Tartasz tőle?

A választott érettségi vizsgatárgyam az informatika volt. Ez a másik tantárgy, amiből szintén emelt szintű vizsgát tettem. Mivel erre a vizsgára a többinél két héttel később került sor, így, mondhatni a nagyobb terhektől megszabadulva, nyugodtabban álltam elébe. Valamint szerencsére ezen a vizsgán gyakorlatban kellett bizonyítani a tudásomat, amiben azért a programok használata, mivel jól megtanultuk, nagy segítségemre volt, így talán ez volt az, amitől a legkevésbé félttem.

Hogyan készültél az írásbeli és a szóbeli vizsgára?

Az írásbeli vizsgákra való készüléskor mind az iskolában, mind az interneten rengeteg fellelhető tananyag állt rendelkezésre. Számos segédanyagot kaptunk a tanároinktól. Megannyi korábbi érettségit oldottunk meg együtt, gyakoroltunk típusfeladatokat vagy oldottuk meg önállóan azokat. Mindemellett idén is rendelkezésünkre állt a már említett *zanza.tv*, valamint – bár én csak idén figyeltem fel erre a lehetőségre – a Budapesti Corvinus Egyetem *Studium Generale* diákszervezetének *Töri Maraton* című eseménye is nagy segítséget jelentett nekem és számtalan diáktársamnak. A szóbeli vizsgákra az írásbelik végeztével kezdek el készülni, ami valószínűleg sokkal nagyobb feladat lesz.

Mik a további terveid? Jelentkeztél valamelyik egyetemre? Milyen képzést jelöltél meg első helyen?

Mindenképpen szeretnék valamilyen egyetemi képzést elvégezni. Több egyetemet is megjelöltem jelentkezésem során, például az Eötvös Loránd Tudományegyetemet, a Szegedi Tudományegyetemet, a Budapesti Gazdasági Egyetemet és a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetemet. Első helyen az élelmiszermérnöki képzést jelöltem meg. Ez egy elég nehéz döntés volt, mert továbbra sem vagyok teljesen biztos abban, hogy ez lesz a számomra megfelelő irány, így nyitott vagyok egy esetleges váltásra, vagy akár arra is, hogy több képzést is elvégezzek, mert ezzel több lehetőségem adódhat majd a munka világában.

Hogyan fogod eltölteni az utolsó gimnáziumi év utáni nyári szünetet?

A szóbeli vizsgákat követően számomra is elkezdődik a – mondhatni – gondtalan nyári szünet, amikor eleinte az lesz az egyetlen stresszfaktor, hogy felvettek-e vagy sem. Viszont, hogy ezt valamennyire leplezzem – mert ez nem kevés szorongást és izgulást hordoz magával –, szeretnék munkát vállalni a nyáron, amiből finanszírozni tudom majd a barátaimmal közös nyaralásomat, ahol megünnepeljük a középiskola végét, és egy új kaland, a „nagybetűs élet” kezdetét.

Kacsirek Nóra

a békéscsabai
Szeberényi Gusztáv Adolf
Evangélikus Gimnázium
érettségiző diákja

Miholics Réka

a Mosonmagyaróvári
Kossuth Lajos
Gimnázium és Kollégium
érettségiző diákja

Hogyan sikerültek a kötelező érettségi vizsgatárgyak? Tettél emelt szintű érettségi vizsgát valamelyik tantárgyból?

A történelem írásbeli vizsgám jobban sikerült, mint amire számítottam. Soha nem volt a kedvenc tantárgyam, ezért sajnos nem is fektettem sok energiát bele. Ennek ellenére megközelítőleg 70-75 százalékos eredményt saccolnék. Inkább reálbeállítottságúnak tartom magam, mégis a magyar irodalom és nyelvtan írásbeli érettségim jól sikerült. Ezt azért gondolom, mert már másnap felkerült a feladatlap megoldókulcsa, amit megnéztem, és összehasonlítottam a saját válaszaimmal.

A szövegértés és érvelés után a második részben a novellelemzést választottam, mert a versösszehasonlítást nehezebbnek találtam. Ha százalékot kellene mondanom,

80 százalékra tippelném. Emelt szinten érettségiztem angolból és matematikából. Hat éven keresztül emelt óraszámú tanultam a matematikát a gimnáziumban, ezért magától értetődő volt, hogy az egyik emeltem mindenképpen a matek lesz. Úgy számoltam, hogy biztosan meglesz az ötösöm, bár úgy érzem, sikerülhetett volna jobban is. Sajnos néhány feladatot elrontottam, legtöbbször figyelmetlenség miatt. Mindezek ellenére is büszke vagyok a teljesítményemre. Az angolt egyfajta megmérettetési vágy miatt választottam a második emelt tantárgyammal. Persze, az is mellette szólt, hogy ha valaki 60 százalék felett teljesít, akkor megkapja a középfokú angol nyelvvizsgát. A szövegértés része nagyon könnyen ment, a nyelvhelyességgel már igencsak meg kellett küzdenem. Aránytalanul nehéznek éreztem a többi részhez képest. A hallottszöveg-értési rész egészen jól ment, és úgy hiszem, a leveleket is szépen meg tudtam fogalmazni.

Ezek közül persze egyik sem pontos érték. Csak egy, a megoldókulcsokon alapuló megtippelt százalékos eredmény. Mivel mindig izgulok a dolgozatok vagy felmérések végeredményén, ezért fontos volt számomra, hogy tudjam, nagyjából mire számítsak, hogyan teljesítettem az érettségim.

Mi a választott érettségi tárgyad? Tartasz tőle?

Számomra elsődleges szempont volt a választásnál, hogy érdekeljen az adott tantárgy, legyen hasznos és érdekes, amit tanulok. Ezért választottam a társadalomismeretet, mert az órákon tanultakat hasznosítani tudom majd a nagyvilágban. Megdöbbenő, hogy sokan nem is tudnak ennek a tárgynak a létezéséről, pedig szerintem igazán hasznos. A tantárgyon keresztül

alaposabban megismerhetjük a társadalmat, a környezetünket és a gazdaságot. A tudatos és megfontolt életre tanít. Ebből középszinten az írásbeli vizsga helyett egy projekt munkát kell készíteni, amire körülbelül öt hónap áll rendelkezésre. Én a *Pénzügyi tudatosság a fiatalok körében* című témát dolgoztam fel. A szóbeli résztől eléggé tartok, mert összesen 40 tételünk van, amit kicsit soknak érzek. Szerencsére ezek mind logikusan felépülő, a társadalommal kapcsolatos tételek, így talán nem lesz olyan nehéz megtanulni őket.

Hogyan készültél az írásbeli és a szóbeli vizsgára?

Matematikából és angolból is külön tanárhoz jártam, az ő segítségükkel készültem fel. Az iskolában volt néhány tanár, aki külön kérte, hogy oldjunk meg régebbi érettségi feladatokat, ezzel is gyakorolva az élesben tett írásbelire. Ezekon kívül minden tantárgyból – a társadalomismeretet kivéve – írtunk egy próbaérettségit, így több, a valódihoz hasonló vizsgahelyzetben lehetett részünk. A szóbelire többnyire egyedül készülök fel. Ez alól kivétel a matekszóbeli, mert egy héten kétszer bemegyünk pár diáktársammal az iskolába, és a tanárunkkal átvesszük a tételek tartalmát, sőt felelünk azokból.

Mik a további terveid? Jelentkeztél valamelyik egyetemre? Milyen képzést jelöltél meg első helyen?

A matematikát mindenképpen szerettem volna továbbvinni az életben, valamint a pénzügy mindig is érdekelt, ezért döntöttem úgy, hogy könyvelő szeretnék lenni. Pontosabban mérlegképes könyvelő. Ez viszont nem egyetemi képzés, itt nem számítanak a pontok, hanem csak érettségihez kötött. A tanulási idő két év, ezt követően még három évet kell dolgozni ebben a munkakörben, csak ezután lehet megszerezni a hivatalos mérlegképes könyvelői papírt. Ha ezt teljesíteni tudom, szeretnék elmenni egy adótanácsadói képzésre. Remélem, hogy ezzel majd még több lehetőség tárul elém a munka világában, hiszen úgy gondolom, manapság már fontosabb lábon állni az életben.

Hogyan fogod eltölteni az utolsó gimnáziumi év utáni nyári szünetet?

Eléggé elfoglalt leszek. Már most sok különféle program van beírva a naptáramba. Biztos, hogy dolgozni fogok több hétig, valamint szeretnék többet segíteni itthon a szüleimnek, mivel az érettségi időszakában ez javarészt elmaradt. A maradék szabadidőmben megyek nyaralni a családommal és a barátaimmal is, ezenkívül pedig egy szigetközi evezős táboron is tervezek részt venni. Minden pillanatot megpróbálok kiélvezni és értékelni, hiszen ez lesz az utolsó hosszú nyári szünetem.

MOZGÓKÉPKULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET

A média a nyilvánosság tantárgya

Interjú Szijártó Imre tankönyvíróval

Az érettségi időszak lapunk megjelenéséig ugyan még nem ér véget, viszont szükségesnek éreztük, hogy a nyári időszakra olyan tantárgyat járjunk körbe, amely számos érdekességet tartalmaz diáknak, pedagógusnak és érdeklődőnek egyaránt. A mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgy manapság létfontosságú, ezért górcső alá vettük, milyen újdonságok kerültek be az új médiatankönyvbe. Ebben **Szijártó Imre** tankönyvíró, az egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetem film- és médiatudományi tanszék vezetője volt segítségünkre.

Szöveg: **Karkó Ádám**

Mennyiben változott meg a módosított *Nemzeti alaptanterv* (NAT) és a kerettanterv megújításával a mozgóképkultúra és médiaismeret oktatása?

Az új *Nemzeti alaptanterv*ben az óraszámok tekintetében jelentős változások nem történtek, azonban az óraszámok elosztásában igen. A 2012-es NAT kulcsszava ugyanis az volt, hogy az óraszám felhasználása az iskola igényeitől függ, ami alapvetően elég tág megfogalmazás volt. Ellenben a 2020-as NAT meghatározta, hogy immáron két évfolyamon lehet a tantárgyat választani. Valójában lehet olyan megoldás is, hogy egyik évfolyamon sem választják a média tantárgyat, hiszen 11. évfolyamon négy, 12. évfolyamon pedig két tantárgy közül lehet választani, ezért fennáll a lehetősége annak, hogy sajnos valószínűleg lesznek olyan diákok, akik nem tanulnak médiaismeretet, nem foglalkoznak a mozgóképkultúrával.

A változások sorába tartozik, hogy a 2020-as NAT szövege áttekinthetőbbé vált. A korábbi alaptantervben egymás mellé sodródtak a történetmesélés, a médiaipar, a befogadáselméletek és a dokumentarizmus témakörei, viszont a jelenlegi NAT-ban ezt érthetőbbé és átláthatóbbá tették.

A kerettantervből három tanmenetváltozat olvasható ki. A 11. évfolyamon a tárgyat választva évi 34 órát jelentene, a 12. évfolyamon választva 28 órát, mindkét évfolyamon pedig összesen 62 órát jelenthet a tanmenetben; így az elkészült tankönyveket is ezekhez igazítottuk. A korábbi NAT-hoz hasonlóan az általános iskolai médiaoktatás sajnos nem változott, tehát külön óraszámot nem kapott általános iskolában a tantárgy, csak bizonyos tartalmak jelennek meg adott tantárgyakon keresztül; ez pedig némiképp veszteség a médiaoktatás szempontjából. Azt gondolom, hogy azért is érdemes tanítani ezt a tárgyat, mert nagyon friss és jelenlevő tantárgy. A hallgatóimat arra biztatom, hogy mindig aktualizálják a témáikat, amiket az órára visznek magukkal.

Az új kerettantervből egyébként kimaradt az egyetemes filmtörténet, és csak magyar filmek vannak a listában. Ahogy láttam, olyan tételeknél viszont szerepel az egyetemes film, amelyekre lehet készülni. Tehát ha a diákok ősszel megkapják az érettségi tételsort, tavaszra biztosan fel tudnak készülni a megadott tételekből. Ez pozitívnak mondható abból a szempontból, hogy csökkenti a kerettanterv terhelését, illetve kiemeltté válik a magyar film, ami végül is identitásképző is lehet.

Mennyiben változtak meg a tankönyvi struktúrák? Milyen újítások jelentek meg az újabb tankönyvekben a régebbiekhöz képest?

A legnagyobb újdonságként azt emelném ki, hogy igyekeztünk a filmet és a médiát egységben kezelni. A szemléleti keret a *nyilvánosság* lett a tankönyvünkben, ami azt jelenti, hogy – kitágítva a perspektívánkat – próbálunk minden olyan tartalmat megfigyelni magunk körül, ami mozgóképpel és médiával kapcsolatos, illetve azokat a tartalmakat szem előtt tartani, amelyek a nyilvánosságot szolgálják.

A korábbi tankönyvekben úgy választották szét a mozgóképet és a médiát, hogy a mozgóképnek konstruáltak egy részben meghatározott formanyelvet, a médiát pedig úgy kezelték, mintha lenne társadalmi szerepvállalása. Viszont mi úgy gondoltuk, valójában bármilyen vicces videónak, vagy a YouTube-on közzétett közleménynek szintén van formanyelve. Így arra koncentráltunk, hogy a kifejezőeszközök közül melyek azok, amelyek közel állnak a diáksághoz.

Ezenkívül a film társadalmi szerepét is vizsgáltuk. Ez vonatkozik arra a három filmre, amelyik szerepel a tankönyvben is (*Körhinta*; *Szegénylegények*; *Édes Emma, drága Böbe*). Mindhárom filmmel kapcsolatban nemcsak formai követelményeket igyekeztünk vizsgálni, hanem olyan szempontokat is, amelyek bemutatják, hogy ezeknek a filmeknek milyen kapcsolatuk van a társadalommal.

Tematikai frissítés is történt a tankönyvekben. Néhány olyan lecke is bekerült, amelyek korábban nem szerepeltek tankönyvekben. Ilyen például a mém, az álhír – ami bár visszatérő téma, mégis külön leckét érdemelt. Van egy leckénk az „igazság utáni korszakról” is, a nyilvánosság történetéről.

Melyek azok az új tanítási és tanulási módszertanok, amelyeket a mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgy oktatása és tanulása során a tankönyvek nyújtani tudnak?

Azt gondolom, hogy a tankönyv a módszertant nem képes meghatározni, és nem is feladata ez, legfeljebb a tankönyv arculatát képes meghatározni valamilyen, amely érintheti az adott szakmódszertant. Két lényeges elemet emelnék ki, amelyek önmagukban is összetettek. Az egyik, hogy igyekeztünk megteremteni a kreatív munka és a szövegfeldolgozás, valamint a szöveg megközelítésének egyensúlyát. A tankönyvben egyrészt nagyon sok kreatív feladat van, vagyis az egész tankönyv a diákok saját tevékenységére épít. Mind-egyik leckében több feladat van, amit az órákon el lehet végezni, és fejleszti a diákok kompetenciáit. A másik lényeges eleme a tankönyvnek a szövegfeldolgozás. Egy lecke mégiscsak jelentős mennyiségű szövegből áll; azt ajánljuk a tanároknak, hogy bátran dolgozzanak vele. Használják a szöveget arra, hogy fejlesszék a diákok szövegértési és szövegolvasási képességeit, illetve a kifejezőkészségüket is. Tehát az egyik dolog így a kreativitás és a fogalmiság egyensúlya, ami az órákon kapcsolódik sokféle tevékenységgel. Fontos kiemelni, hogy ez egy papíralapú tankönyv, tehát friss szemléltetésekre nem igazán van mód, hiszen a mindig változó világot bemutatni egy tankönyvben nem lehet; de ettől függetlenül jelentőségteljes, hogy kijelöltük a lehetséges szemléltetéseknek a helyét.

Természetesen kihagyhatatlan a sorból, hogy a tankönyvfejlesztés során bevontunk 15 gyakorlótanárt, akik kipróbálták élesben is a tankönyvi leckéket.

Fontos volt ez, hiszen a tanárok vannak ott a gyerekekkel, ők látják, mire is van igazán szükség. A kipróbálás másik lehetséges helyszínei az egyetemi órák, ahol a hallgatók találkozhatnak a tankönyvi struktúrával, feldolgozhatják azt, készíthetnek belőle óraterveket, elsajátíthatják a gyakorló tanításuk idejére.

Hogyan lehet hatékonyan megtanulni a média világában való mozgást? Lehetséges kiszűrni a káros és nem káros tartalmakat?

Úgy hiszem, hogy szűrni az képes, aki a tartalmakat nagyon jól ismeri. Ha az a kérdés, hogy mit nézzenek vagy mit ne nézzenek a gyerekek, akkor azt tudnám mondani, hogy nézzenek sokkal több mozgóképet annak érdekében, hogy lássák a minőségi eltéréseket, hogy lássák a szövegek közötti különbségeket. Szerintem nem lehet megakadályozni, hogy általunk károsnak tartott tartalmak eljussanak a gyerekekhez. Sokkal inkább arról van szó, hogy megtanítsuk nekik, hogy amit látnak, amit néznek, azt értő módon dolgozzák fel.

Vannak olyan momentumok a médiaoktatásban, amelyben igazán jelentősek a tantárgyközi összefüggések?

A tankönyvünk számos összefüggést tartalmaz. Nagy szerepet játszik ebben az esetben az adott szaktanárral másik szakpárja. Szerepel benne *Oravecz Imre* egy képpel és egy utalással, szerepel benne az *Iskola a határonnal* kapcsolatos feladat. De az irodalmon kívül jelentős számban előfordulnak a nyelvtannal kapcsolatos ismeretkörök, hiszen a kommunikáció nagyban a nyelvtanhoz kapcsolódik. Viszont fellelhetünk földrajzi ismeretköröket, történelmi tudásanyagokat – nyilvánosságtörténettel foglalkozó leckénk is van –, tehát sok kapcsolódást találhatunk, és azt gondoljuk, hogy a tanárok kellene hozzá, hogy ezt a saját képükre formálják.

Mivel változott a mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgy strukturális felépítése, miként módosul a 2023/2024. tanévben tartandó érettségi vizsga?

Az érettséginek két lényeges változása van. Az egyik az, hogy lehet érettségizni emelt szinten is, ami nagyon fontos továbblépés abból a szempontból, hogy aki újságíró vagy médiaszereplő szeretne lenni, az eleve jobban meg tudja mutatni a tudását az emelt szintű érettségien, mint középszinten. A másik újdonság, hogy hét egyetemi szakon pontvivő tárgy a mozgóképkultúra és médiaismeret, ami azt jelenti, hogy az adott szakokra való jelentkezés után célszerű érettségizni médiából, hiszen az érettségi pontszámát viheti magával a felvételre a jelentkező.

Az érettségi tartalma, felépítése egyelőre nem tisztázott, ugyanis jelenleg még csak egy teszt érhető el, viszont úgy látom, hogy lényeges változásra nem kell számítanunk. A tankönyv mint folyamatot szabályozó eszköz befolyásolja a kimenetet; némiképp csökkentek a feladathosszúságok, de tulajdonképpen kardinális változásról nem tudunk beszámolni.

Érettségi változások: TESTNEVELÉS

A közismereti érettségi vizsgatárgyak 2024. május-júniusi vizsgaidőszaktól érvényes vizsgakövetelményei

A felmenő rendszerben tanulók számára 2024-től kezdődően új, változó vizsgakövetelmények lépnek érvénybe. **Érettségi változások** című rovatunkban tantárgyanként vizsgáljuk meg a kötelező vizsgatárgyak jellemző változási szisztémáit, a jövőben érvényes strukturális ismereti eljárásait. A nyári időszakban a mozgásra ösztönözve olvasóinkat, aktuális lapszámban a testnevelés tantárgy változásait vettük górcső alá.

Szöveg: Karkó Ádám

2020-ban a *Nemzeti alaptanterv* és *Kerettantervek* bevezetését követően elkészültek a hozzájuk illeszkedő részletes érettségi vizsgakövetelmények is. A követelmények alapján először a 2023/2024-es tanévben, a május-júniusi érettségik alkalmával adnak számot tudásukról a vizsgázók.

A megújuló érettségi vizsgakövetelmények – általánosan interpretálva, az összes érettségire vetítve – korszerű értékelési módszereket határoznak meg, amelyekkel az eddiginél szélesebb teret adnak a diákok önálló problémamegoldásának és kreativitásának. Továbbra is megmaradt az érettségi vizsga kétszintű rendszere, amelyben a kötelező vizsgatárgyak sem változtak meg, így a testnevelés egy nem kötelezően megszabott időpontra esik majd.

A testkultúra újragondolása

A 2024-től érvényes érettségi rendszerben a testnevelés kompetenciákon érthetjük a testkultúra értékeinek felismerését és elsajátítását, valamint a mozgások megjelenítésének és teljesítményszintjének kompetenciáját. A tanult sportági csoportok és a testkultúra különböző területei külön témaköröket fednek le. Szükséges, hogy a vizsgázó legyen képes az iskolai testnevelésben tanult sportágak technikájának teljesítményhez kötött bemutatására, rendelkezzen a testi képességekhez kapcsolódó ismeretek alkotó felhasználásának képességével, legyen képes az egészséges életmódhoz kapcsolódó ismeretek felhasználására és átadására, rendelkezzen az egyéni és társasjátékok, sporttevékenységek szervezéséhez szükséges ismeretekkel, legyen képes ezek átadására és bemutatására, legyen képes a mozgáskommunikáció alkalmazására. Fontos, hogy tudja értelmezni a kultúra és a testkultúra kapcsolatrendszerét és a biológiai fejlődéssel összhangban a mozgásigény és mozgásszükséglet alakulását, ismerje az önálló test-

edzés elméleti és gyakorlati alapjait, a testi képességek és a mozgásműveltség sokoldalú fejlesztésének lehetőségeit, tudja értelmezni a testi és lelki egészség megőrzésére vonatkozó lehetőségeket, a higiéniés szokások jelentőségét, ismerje a magyar sportsikereket, és tudja értelmezni az olimpiai eszmét.

A témakörök változásai

Mind a 2017-es, mind a 2024-es érettségi vizsgakövetelmények alapján két részre oszthatóak a témakörök: elméleti és gyakorlati követelmények szerint állapították meg az elvárásokat.

Elméleti követelmények

- 1) Az olimpiai mozgalom létrejötte, célja, feladatai; magyar sportsikerek (= *A paralimpiai játékok* téma középszintről emelt szintre került át; a *NOB* és a *MOB szerepe az olimpiai eszme ápolásában* kikerült az emelt szintű követelmények közül; a *Téli olimpiai játékok és az ott elért magyar sikerek* bekerült az emelt szintű vizsgakövetelményekbe)
- 2) A harmonikus testi fejlődés (= *A motoros képességek változása a különböző életkorokban* téma bekerült az emelt szintű követelmények közé)
- 3) A testmozgás, a sport szerepe az egészségtudatos magatartás kialakításában, és a személyiség fejlesztésében (= *Az „egészséges” közösség visszatartó ereje* téma kikerült az emelt szintű követelmények közül)
- 4) A motoros képességek szerepe a teljesítményben
- 5) Gimnasztikai ismeretek (= *A rendgyakorlatok szerepe a testnevelésórákon* téma kikerült a középszintű követelményekből, viszont emelt szinten megjelentek *A gimnasztikai gyakorlatok csoportosítása és a gimnasztikai gyakorlatok sportági szerepe* témák)

Vizsgaleírás

Középszint		Emelt szint	
Gyakorlati vizsga	Szóbeli vizsga	Gyakorlati vizsga	Szóbeli vizsga
50 perc tiszta bemutatási idő	15 perc	240 perc tiszta bemutatási idő	20 perc
100 pont	50 pont	100 pont	50 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint		Emelt szint	
	Gyakorlati vizsga	Szóbeli vizsga	Gyakorlati vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	Személyi sportfelszerelés	NINCS	Személyi sportfelszerelés	NINCS
A vizsgaszervező intézmény biztosítja	A gyakorlati vizsgánál részletezett eszközöket	NINCS	A gyakorlati vizsgánál részletezett eszközöket	NINCS

A középszintű vizsga pontszámai

Gyakorlati vizsga	Szóbeli vizsga	
50 perc tiszta bemutatási idő	15 perc	
Sportági technikák és önállóan összeállított gyakorlatsorok bemutatása	A) altétel: Egy téma kifejtése	B) altétel: Fogalom vagy adat ismerete
	36 pont	14 pont
100 pont	50 pont	

A tételsor legalább 15 A) és 15 B) altételt tartalmaz. Az altételsoroknak minden témakört érinteniük kell. A vizsgán az A) és a B) altételsorból külön húz a vizsgázó.

Gyakorlati vizsga	Szóbeli vizsga	
240 perc tiszta bemutatási idő	20 perc	
Kötelezően előírt gyakorlatok és technikák teljesítményre törekvő bemutatása	A) Egy téma kifejtése	B) Fogalom vagy adat ismerete
	35 pont	15 pont
100 pont	50 pont	

Az emelt szintű vizsga pontszámai

A tételsornak legalább 20 A) és 20 B) altételt kell tartalmaznia. Az altételsoroknak minden témakört érinteniük kell. A vizsgázó az A) és B) altételsorból külön húz egy-egy tételt.

- 6) Atlétika (= Középszinten megjelent „Az atlétika mint a sportok királynője” tételmondat értelmezése, illetve a Balesetvédelmi előírások az atlétika oktatása során; emelt szintre bekerült A tanult atlétikai mozgásformák összehasonlítása téma)
- 7) Torna (= Középszinten megjelent a Torna az iskolai testnevelésben; emelt szintre bekerült A torna értékelési rendszere)
- 8) Zenés-táncos mozgásformák
- 9) Küzdősportok, önvédelem (= Középszinten kiegészült az egyik téma: Egy, az olimpiai játékok programjában szereplő küzdősport bemutatása, alapvető szabályainak ismertetése)
- 10) Úszás (= Középszintre bekerült a Két úszásnem részletes ismertetése)
- 11) Testnevelési és sportjátékok (= Középszinten több módosítás történt, egyrészt a korábbi Labdaérítéssel, -vezetéssel, -átadással, célfelületre történő továbbítással és az összjátékkal kapcsolatos három testnevelési játék ismertetése téma helyett az Öt, labdajátékot előkészítő testnevelési játék ismertetése téma lett; a korábbi Egy választott sportjáték alapvető szabályainak (pályaméret, játékosok száma, időszabályok, eredményszámítás, a labdavezetésre, a támadásra és védekezésre vonatkozó szabályok), valamint alapvető technikai, taktikai elemeinek bemutatása helyett az új követelményekben már két játék bemutatását várják el a vizsgázatók; emelt szinten megjelent A négy, iskolában tanult sportjáték bemutatása és A sportjátékokhoz szükséges képességrendszer téma)
- 12) Alternatív környezetben űzhető sportok és mozgásformák

Gyakorlati ismeretek

- 1) Gimnasztika (= középszinten kiegészítésképpen megjelent A gyakorlat feleljen meg a bemelegítés általános követelményeinek kiírás)
- 2) Atlétika [futások, ugrások, dobások]
- 3) Torna
  - talajtorna (= Az öt kötelező és legalább két ajánlott elemből álló, összefüggő talajgyakorlat bemutatása került be középszintre, a korábbi négy kötelező és egy ajánlott helyett)
  - szekrényugrás
  - felemáskorlát (= A négy kötelező és legalább két ajánlott elemből álló, összefüggő gyakorlat bemutatása került be középszintre a korábban elvárt három kötelező, egy ajánlott helyett; Kötelező elemek: ostromlendület, térdfellendülés, kelepfellendülés a felső karfára, alugrás. Ajánlott elemek: alaplendület, kelepfelhúzóadás, malomforgás előre, kelepforgás hátra, pedzés, beterpesztés stb.)
  - gerenda (= Egy ajánlott helyett legalább két ajánlott tornamutatványt kell prezentálni)
  - ritmikus gimnasztika (= A négy kötelező és legalább két ajánlott elemből álló, összefüggő gyakorlat bemutatása került be középszintre a korábbi három kötelező, egy ajánlott helyett)

- gyűrű
  - nyújtó
  - korlát (= A négy kötelező és legalább két ajánlott elemből álló, összefüggő gyakorlat bemutatása került be középszintre a korábbi három kötelező, egy ajánlott helyett)
  - aerobik (= középszinten a következő követelményekkel jelent meg az aerobik: Különböző elemekből álló, önállóan összeállított gyakorlat bemutatása zenére. A gyakorlat tartalmazzon dinamikus erő, statikus erő és egyensúly elemeket, illetve ugrásokat. A gyakorlat ideje 35–40 sec. A négy tartalmi elemből 1-1 gyakorlat bemutatása, amely a sportág szabályai szerint 0,1–0,3 nehézségi értékű. Emelt szinten az alábbi elvárások jelentek meg: Különböző elemekből álló, önállóan összeállított gyakorlat bemutatása zenére. A gyakorlat tartalmazzon dinamikus erő, statikus erő és egyensúly elemeket, illetve ugrásokat. A gyakorlat ideje 45–50 sec. A négy tartalmi elemből (dinamikus erő, statikus erő és egyensúly elem, illetve ugrás) 1-1 gyakorlat bemutatása, amely a sportág szabályai szerint 0,4 vagy annál magasabb nehézségi értékű.)
- 4) Küzdősportok, önvédelem (= középszinten megjelent a karate és annak alapelemei [Testre irányuló egyenes ütés előre – Egyenes rúgás előre – Testre irányuló egyenes ütés védelem és ellentámadás (ötlépes küzdelem)])
  - 5) Úszás
  - 6) Testnevelési és sportjátékok
    - Kézilabdázás
    - Kosárlabdázás
    - Labdarúgás
    - Röplabdázás

Szakszó-, név- és fogalomtár

Középszinten megjelentek az alábbi fogalmak: alternatív környezet, egészségtudatos magatartás, olimpiai eszme – szimbólumok, önvédelem, stressz.

Emelt szinten megjelentek az alábbi fogalmak: drog és dopping, fair play; retardáció; olimpiai bajnokok – **kikerült**, pillangóúszás – **kikerült**.

Részletek:

https://www.oktatas.hu/koznevelés/erettsegi/kozismereti_vizsgatargyak_2024tol

Részletes érettségi vizsgakövetelmények a 2012-es Nat alapján:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2017/testnevelés_vk.pdf

Részletes érettségi vizsgakövetelmények a 2020-as Nat alapján:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2024/testnevelés_2024_e.pdf

Tanulmányút Londonba

Hogyan zajlik az iskolai kerékpáros oktatás Angliában?

Fotó: Pogonyi Dávid (AÖFK)

A kerékpározás – legyen szó mindennapi közlekedésről, a szabadidő aktív eltöltéséről, vagy sportról – egyre nagyobb teret hódít egész Európában, így hazánkban is. Számos országban (például Ausztriában, Szlovéniában, Csehországban) működnek olyan programok, amelyek a gyerekeket készítik fel a biztonságos kerékpáros közlekedésre, de talán a legjobban működő, leginkább innovatív program Angliában lelhető fel. Egy kisebb magyar delegáció a helyszínen járt utána, mi a siker titka.

Szöveg és fotó: **Abelovszky Tamás**, BringaAkadémia programvezető

Az Aktív Magyarországért felelős kormánybiztosság az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központtal együttműködve, az angol The Bikeability Trust szervezésében 2022. május 24–25. között kerékpáros szakmai tanulmányutat szervezett Londonba. A tanulmányút célja a kerékpáros oktatás Angliában nagyon jól működő rendszerének, szereplőinek megismerése volt a helyszínen, pénzügyi és szervezeti háttérével együtt. A Magyarországról érkezett tizenkét fős delegáció vegyes összetételű volt, helyet kapott benne a Belügyminisztérium, a Klebelsberg Központ képviselője éppúgy, mint általános iskolában tanító pedagógusok, vagy éppen a Közlekedéstudományi Intézet kutatója, a rendőrség és a Magyar Kerékpárosklub és a BringaAkadémia képviselői.

Angliában a kerékpáros oktatás rendszere kormányzati támogatással működik, a The Bikeability Trust nevű

szervezet koordinálja országos szinten. A Közlekedési Minisztérium (Department for Transport, DfT) biztosítja mind az anyagi háttérrel (2021-ben 21 millió font, azaz körülbelül 9,8 milliárd forint), mind pedig a kormányzati szintű koordinációját a programnak, azonban a Bikeability Trust teljesen független szervezetként működik. A kerékpáros oktatás úgynevezett nemzeti sztenderdek (National Standards) keretében működik, aminek köszönhetően egységes szakmai alapon folyik Anglia egész területén.

A kerékpáros-oktatásnak három szintjét határozza meg a fenti dokumentum. A progresszív előrehaladást biztosítja a kerékpáros „tudásnak” előre meghatározott három szintje. A tanulók (akik adott esetben felnőttek is lehetnek) az 1. szinten elsajátítják, fejlesztik a kerékpár kezeléséhez szükséges képességeket forgalomtól mentes környezetben, majd a megszerzett tudást kis

csoportokban valós forgalmi körülmények között, az iskola környéki kis forgalmú utcákon gyakorolják (2. szint). Az általános iskolákban az első két szintet teljesíthetik a diákok, általában 9-10 éves korban (2021-ben összesen 500 000 gyermek számára volt erre lehetőség, 2025-ig 800 000-re szeretnék emelni ezt a számot, amihez a kormányzat biztosítja a következő évekre a forrásokat). A 3. szinten az oktatás – amely az általános iskolákat általában nem érinti – már bonyolultabb forgalmi helyzeteket, nagyobb forgalmú utcákon történő gyakorlást jelent, legfeljebb háromfős csoportokban. A rendszer felépítését jól jellemzi, hogy a három szint életkortól teljesen függetlenül teljesíthető, azaz adott esetben egy felnőtt, aki szeretne megtanulni magabiztosan kerékpározni valós forgalmi körülmények között, pontosan ugyanazokat a lépéseket teljesíti, mint egy gyermek. Aki az egyes szinteket sikeresen elvégzi, oklevelet kap, amivel továbbléphet a következő szintre – tehát nincs vizsga vagy teszt, az oktatás résztvevőinek tudását az instruktorok folyamatosan értékelik menet közben.

A kerékpáros oktatásokat a koordinátor Bikeability Trusttal szerződött szolgáltatók végzik az iskolában. Minden instruktornak kötelező elvégezni egy többnapos képzést, majd 72 órányi gyakorlatot teljesíteni, mielőtt önállóan elkezd dolgozni – mindez biztosítja egyfelől a program egységességét, másfelől pedig a program minőségét, ami kulcsfontosságú mind a Bikeability Trust, mind a DfT, azaz a kormányzat, mind pedig a program hasznélvezői, azaz a gyerekek és szüleik számára. Az iskolai programok esetében a gyerekek általában két órát töltenek el az iskolaudvaron a felkészüléssel (1. szint), és 4–6 órát az iskola környéki utcákon a gyakorlással valós forgalmi körülmények között (2. szint). Az iskolaudvaron egy oktatóra legfeljebb 12 gyerek jut, míg az utcai gyakorlás során már csak 6 gyerekkel foglalkozik egy-egy instruktor.

A kerékpáros oktatást sokszor kiegészítik egy-egy önkormányzat további lépései a biztonságos környezet megteremtése érdekében: sok helyen lehet iskolautcákkal találkozni, azaz egy-egy utcaszakasz reggeli és délutáni lezárásával a gépjárműforgalom elől. Az iskolák így a csúcsidőszakban biztonságossá, megközelíthetővé válnak gyalogosan és kerékpárral közlekedve, ezáltal is vonzóbbá téve ezeket a közlekedési formákat. Az igazán progresszív önkormányzatok emellett további forgalomcsillapító intézkedéseket is bevezetnek az iskolák környezetében (pl. átmenő forgalom tiltása, akadályozása, 30-as zónák kialakítása stb.).

A jó hangulatú kétnapos szakmai program résztvevői ez első napi előadásorozat után élőben is megismerkedhettek az iskolautcákkal, illetve a forgalomcsillapító intézkedésekkel, majd pedig maguk is nyeregbe pattantak a második napon, hogy egy rövid oktatást (1. szint) követően a helyszínen tekintsék meg a 9-10 éves gyerekek oktatását az iskola környéki kis forgalmú utcákon. Minden résztvevő számos tapasztalattal felvértezve tért haza Londonból; remélhetőleg itthon is lesz lehetőségük arra, hogy ezeket a tapasztalatokat hasznosítsák a későbbiekben.

Vizsgadrukk: az érettségi időszak egyik meghatározó emóciója

Interjú Mariháziné Dombi Annamária iskolapszichológussal

Az érettségi vizsgára gyakran tekintünk úgy, mint az első jelentőségteljes megmérettetésre. A diákoknak nemcsak tudásukat kell megmutatniuk, hanem a lelki megterhelést is el kell viselniük. Ebben az élmény- és eseményhalmazban számtalanszor felbukkan a stressz, a vizsgadrukk, a szorongás érzése. A vizsgadrukk egyszerre jelenthet pozitív és negatív érzést a diákok számára, viszont a sikerhez szinte elengedhetetlen az izgalom, az izgulás élménye az érettségi időszakban. A vizsgadrukk kialakulásáról, a pozitív stresszről, a vizsgahelyzetekben kialakuló szorongásokat feloldó relaxációs gyakorlatokról **Dombi Annamária** iskolapszichológussal, egyetemi oktatóval beszélgettünk.

Szöveg: **Karkó Ádám**

Mit jelent és hogyan alakul ki a vizsgadrukk? Szükséges, hogy a vizsgák előtt érezzük a vizsgadrukk állapotát?

Ha stresszről beszélünk, akkor általában negatív asszociációink vannak a témához kapcsolódóan. Viszont kiemelném, hogy a stressznek vannak pozitív válfajai is. *Selye János* (1907–1982) vegyész, a stresszelmélet megalkotója szerint a stressz az élet sava-borsa. Tulajdonképpen ha nem lenne stressz, ha nem érne minket a külvilágból érkezően megannyi inger, akkor nem kerülnénk úgynevezett aktív állapotba, vagyis gyakorlatilag unatkoznánk. Ahhoz tehát, hogy megfelelően tudjunk teljesíteni, szükség szerű, hogy a stressz optimális szintjét elérjük. Vagyis a vizsgadrukk – ebből a szempontból – hasznos jelenség. Ha pedig a vizsgadrukk ebben a komfortosnak mondható, optimális stresszfázisban van, úgy a teljesítményt is optimalizálhatja.

Problémát akkor tud okozni a vizsgadrukk, ha egy tartósan fennálló helyzetről beszélünk, hiszen a szervezet kimerül egy idő után, ami rossz hatással lesz a teljesítményre is. Ilyeténképpen pedig az előbbiekkal ellentétes, negatív tényezőket fog eredményezni.

A különféle stációk különböző állapotokat alakíthatnak ki. A vizsgadrukk miatt kialakulhat szorongás? Mi lehet ennek az alapja?

A szorongásnak vannak olyan fajtái, amelyeket generalizált szorongásnak nevezünk. Ezek különböző helyzetekben jelennek meg. Ilyen például a szociális fóbia, ami a társas interakciókban jelentkezik. Az oktatással kapcsolatban vannak konkrét, specifikus helyzethez kötődő szorongási formák; ide tartozik egyébként a vizsgadrukk

is. Területspecifikus szorongásokról is beszélhetünk, például vannak olyan diákok, akik jobban félnek a matematikától, de vannak olyanok is, akik félnek mások előtt hangosan felolvasni. Számtalan formulát lehetne felsorolni még, amelyek egy iskolai környezetben felvetődhetnek.

A vizsgadrukk tehát hasonló szorongási forma, mint az előbbiek, ez pedig úgy is kialakulhat, hogy a vizsga helyzetében különféle félelmeket aktivál a vizsgázókban a vizsga szituációja. Ekkor jöhetnek elő azok a gondolatok, hogy „élet-halál kérdése”, vagy „minden ezen dől vagy bukik”, így pedig fokozatosan válik a vizsgadrukk a stressz forrásává. A helyzethez társított képek negativizálják a vizsgáról kialakított álláspontunkat is.

Baj lehet az, ha szorongunk a vizsga miatt? Milyen eredménye lehet annak, ha valaki „túlszorongja” vagy „túlstresszeli” a vizsgára való felkészülést?

Attól függ, hogy baj-e, hogy mennyire akadályoz bennünket a teljesítésben. Egy kis-mértékű stressz-szint szükséges ahhoz, hogy a teljesítményünk javuljon, hogy abban az adott pillanatban bele tudjuk tenni a maximumot. Ez problémává akkor válik, ha már korlátoz bennünket a stressz a teljesítményben. Például vannak olyan vizsgázók, akik hiába készültek eleget a vizsgára, a vizsga időpontjában olyannyira szoronganak, hogy leblokkolnak. Netán felvetődik annak a lehetősége is, hogy el sem megy vizsgázni a delikvens. Úgy hiszem, amikor ilyen problémák előjönnek, akkor érdemes felkeresni a szaksegítséget, hogy sikeresen fel tudjuk dolgozni a stresszállapotot.

A szorongás eltérő fázisait élhetik meg tehát a vizsgázók. Mit kell tenni abban az esetben, ha már pszichoszomatikus problémák lépnek fel?

Ha a szorongás hosszabb ideje fennáll, abban az esetben érdemes a szakemberek, pszichológusok segítségét igénybe venni. Igazán pozitív változást jelent az oktatásban, hogy egyre több iskolában vannak iskolapszichológusok, de a felsőoktatásban is egyre gyakrabban lehet diáktanácsadóhoz fordulni, akik segíteni tudják a diákokat, hallgatókat, érettségizőket abban, hogy felkészüljenek a különböző stresszes helyzetekre, hogy megtanulják kezelni a stresszt.

Hogyan ismerhetjük fel a tüneteket pedagógusként, szülőként?

Természetesen adott vizsgahelyzetben sokat jelent az, hogy milyen a diák és a tanár között kialakult viszony. Amennyiben a saját tanára vizsgáztatja a diákot – a közép-szintű szóbeli érettségi vizsgán –, úgy prevenciós, megelőző jelleggel hasznos lehet ezeknek a vizsgahelyzeteknek a modellezése, így a kvázi ismeretlen helyzet az éles vizsgaszituációban már ismerős lehet a diákok, vizsgázók számára.

A stressznél tünet lehet, hogy felgyorsul a légzésünk. Ha ezt észreveszi a tanár, és figyelmezteti a diákot, hogy egy-két belézés-kilézés erejéig figyeljen tudatosan a légzésére, úgy a diák számára kialakulhat egy nyugodtabb, bizalmasabb légkör, ahol megértheti, hogy órá figyelnek, vele foglalkoznak, ezáltal pedig megnyugszik. De megoldás lehet az is, hogy megengedik a vizsgázónak, hogy kimenjen a friss levegőre, igyon egy pohár vizet, esetleg mossa meg az arcát. Szorongásoldásnak az is remek módszer, ha a pedagógus egy közvetlenebb beszélgetést kezdeményez a vizsgázóval. Fel lehet tenni ilyenkor olyan kérdéseket, amelyek nem a teljesítménnyel vagy az adott vizsgával kapcsolatosak, hanem érdemes olyan témát keresni, ami lehet a hobbival kapcsolatos, vagy bármi, amiről egy diák szívesen beszélgethet.

Mennyire meghatározó egy jó vagy egy rossz vizsgaélmény? Milyen hatásai lehetnek ezeknek?

Sokat tud segíteni az érettségin megjelenő vizsgadrukkon – hogy ne menjen át nagyobb problémába –, ha a vizsgázó korábbi vizsgaélményekhez vissza tud nyúlni, mert akkor képes számba venni a saját erőforrásait, tudatosul a tanulásmódszertana, praktikusabban használja ki az idejét. Úgy hiszem, hogy az iskolák is tudatosan készülnek arra, hogy ne az érettségi legyen a legelső ilyen vizsgahelyzet. Gyakran előfordul, hogy a diákoknak évfolyamvizsgán, osztályvizsgán, esetleg nyelvvizsgán már az érettségit megelőzően is részt kell venniük, ezek pedig mind-mind segíthetik őket, hogy jobb vizsgaélményben legyen részük.

Milyen megoldásokat tud ajánlani a vizsgázóknak, hogy tisztább fejjel készülhessenek a vizsgákra? Hogyan célszerű kikapcsolódni, relaxálni? A nyári szünetben miként lehetséges feldolgozni a vizsga miatt kialakult stresszt?

Sok múlik azon, hogy az érettségi vizsgát a diákok hogyan reprezentálják magukban. Arra gondolok, hogy a családban milyen narratíva van az érettségiről. Mondhatjuk azt, hogy az érettségi egy vizsga a sok közül, de mondhatjuk azt is, hogy az érettségi az egy mindent eldöntő kérdés, amin az egész család izgul. Ezért praktikus lehet, érdekesebb lenne, ha a család ahelyett, hogy stresszelné a gyereket, jó példát mutat, stresszoldó funkciót tölt be. Mondják el a családtagok, hogy megértik a stresszelő diák álláspontját, tudják, hogy ez egy fontos dolog. Reális képet kell mutatniuk, hogy ez a vizsga nem egy élet-halál kérdés, ami kijavíthatatlan.

Kiemelném még, hogy a megfelelő mennyiségű és minőségű alvás hozzásegít ahhoz, hogy az addig megtanultak, a megszerzett tudás megszilárduljon. A stimulálószereket, mint például a kávé, az energiatalt érdemes visszazorítani, hiszen ezek fokozni tudják a szorongó hatást azokban a diákokban, akik eleve hajlamosak a szorongásra. Ezenkívül nagyon hatékony a kampányszerű tanulási időszakokban, ha időt hagynak maguknak a vizsgázók, amikor a hobbiuknak élnek vagy más szabadidős tevékenységgel vannak elfoglalva. Könnyebb úgy intenzíven tanulni, ha van egy időbeosztása az embernek, amihez tud ragaszkodni. Így sokkal tisztábban láthatja, mennyi időt tud szánni a különféle tevékenységekre. Természetesen van még egy fontos szegmense a nyugodt felkészülésnek, mégpedig az, ha lefekvés előtt egy-két órával már nem használjuk az okoseszközöinket vagy nem nézzük a televíziót, hiszen ezek mind ronthatják az alvásminőséget. Ezek nemcsak az érettségi időszakában hatékonyak egyébként, hanem később is, egy újabb vizsgahelyzetben praktikus módon tudják alkalmazni a diákok.

Milyen módszerek segíthetik a stresszoldást?

Népszerűek és hatékonyak a relaxációs technikák. Az egyik ilyen példa az autogén tréning, amihez szükség van szakemberre. A szakember 8-10, irányított alkalommal megtanítja ezt a technikát. Az eredmény pedig önmagáért beszél, ugyanis a diákok megtanulják saját maguk kezelni a stresszes helyzeteket, és képesek lesznek megnyugtatni magukat, ezért a vizsgák előtt is nagy segítség lehet, ha meg tudják nyugtatni magukat ennek a technikának a segítségével.

Oktatási programként általános- és középiskolákban elterjedt a *Sulinyugi program*. Ebben a programban képzett pszichológusok látogatnak el az adott intézménybe, ahol különböző osztályfoglalkozásokat tartanak, amelyeknek alapja az, hogy miként ismerhetjük fel a saját érzéseinket, illetve azonkívül, hogy megnevezzük az érzéseket, tudjuk, ismerjük és tudatosan használjuk az azzal kapcsolatos lehetőségeket. Ismerünk olyan mozgalmakat is, amelyek például a diákreaxációval foglalkoznak, akik a konkrét technikákat ismertetik a diákcsoportokkal.

Egyetemi oktatóként pszichológus- és pedagógushallgatókat tanít. Milyen lényeges szempontokat mutat be a hallgatóknak a vizsgákkal, a vizsgáztatással kapcsolatban?

Arra szoktam felhívni a figyelmüket, hogy szükséges átalakítani – nemcsak nekik, mindenkinek – a vizsgával kapcsolatos gondolatokat. Hiszen fontos látniuk, hogy a vizsga nem egy külső fenyegetés, egy megugorhatatlan, félelemmel teli szituáció, hanem érdemes úgy felfogniuk, mint egy kihívás, és be kell látniuk azt is, hogy a vizsga – így az érettségi is – nem végleges, mert javítani mindig van lehetőség.

A HÓNAP TÉMÁJA

Fejlesztőpedagógia

Ahogy mozgunk, abból minden kiolvasható

Interjú Kozma Szabolcs gyógypedagógussal

Életünk során meghatározó a sport, a mozgáskultúra kialakítása. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára kiemelten fontos, hogy képesek legyenek felzárkózni társaikhoz. Ebben nagy segítség lehet egy gyógypedagógus, aki azonkívül, hogy különböző terápiákat alkalmazva a gyermek képességeit a készségek szintjére fejleszti, még az érzékenység, az empátia, a szeretet fontosságát is megismerteti a tanulóval. Az élet egyre több területén egyre nehezebb létezni az egészséges lélek hiányával. **Kozma Szabolcs** gyógypedagógussal, a Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Pannonhalmi Tagintézményének vezetőjével beszélgettünk alázatról, a gyógypedagógia hasznosságáról és a tanulók képességeinek felismeréséről.

Szöveg: **Karkó Ádám** | Fotó: Pálfi Erika

Miért választja valaki a gyógypedagógiát hivatásának? Önnek ki vagy mi adott inspirációt?

Édesanyám is gyógypedagógus, tehát családi hagyományt követtem ilyenformán. Fontos az is, hogy a mozgás imádata gyerekkoromtól kezdve kiemelt jelentőségű volt, hiszen többek között versenyszerűen kosárlabdáztam, kézilabdáztam és futballoztam is. Óvodáskoromban kiválógtam, így az iskolát már sporttagozaton kezdtem el. Emlékszem, anyukámmal gyakran jártunk gyógypedagógiai intézményekben. Megfogott a légkör rögtön. Mindig is megértettem azokat a gyerekeket, akikre azt mondták, hogy mások, esetleg fogyatékosok, így nem kérdés a pályaválasztás. Egyébként, hogy kerek legyen a családi történet, édesapám gépészmérnök volt, aki alapvetően távol állt a pedagógiától, viszont azért tartom fontosnak kiemelni az ő irányultságát, mert a tőle örökölt precizitást és az anyukámtól örökölt pedagógiai affinitásomat tudtam ötvözni a munkám során. Az inspiráció kérdése is érdekes, hiszen édesanyám országos bajnok volt evezésben, viszont mégis inkább a pedagógusi irányultságból érkezett a motiváció. Fontos kiemelnem, hogy ez nem egy szakma, ez egy hivatás, amit élvezni lehet, élvezni kell, és én élvezem is.

Hol végezte a tanulmányait?

Győri születésű vagyok, jelenleg is a városban élek. A gimnáziumi éveimet a Révai Miklós Gimnáziumban töltöttem, a sikeres érettségi vizsgákat követően felvételt nyertem a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolára (ma: ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar), itt 1991-ben szereztem diplomát. Az egyetem elvégzése után úgy döntöttem,

nem maradok a fővárosban, hanem visszatérek a megyébe dolgozni gyógypedagógusként. Mivel az oligofrénpedagógia mellett kötelező volt választani egy szakirányt is, így szintén édesanyámat követve elvégeztem a logopédiát is. Édesanyám akkoriban már a foglalkoztató iskolában (ami ma a Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium) volt igazgatóhelyettes Győrben. Mindenki azt gondolta, hogy ott fogok elhelyezkedni, de valahogy mindig úgy alakult, hogy különködtem, ezért egy újsághirdetésben talált álláshirdetésre jelentkeztem, egy általános iskolában, Győrújbaráton gyógypedagógust és logopédust kerestek. Az állásinterjú – ami csekély időt vett el az életemből – pozitívan zárult, rögtön fel is vettek. De hamar jött a tájékoztatás, hogy az enyhe értelmi fogyatékosokból álló csoportom nem a legjobb, ami a fegyelmet illeti. Pofonok röpködtek, rossz hírük keringett mindenfelé az iskolában, így gyorsan be kellett látnom, hogy nem lesz könnyű dolgom. Konfliktusok követték egymást, mígnem az egyik csínytevés után megkérdeztem az osztályt, hogy ki követte el. Mire felállt egy hatodikos kislány – életem meghatározó élménye volt, szintén inspiráló akkoriban a jövőmre nézve –, és elmondta, hogy kit bántott, de hozzátette, hogy a többiért nem vállal felelősséget, mert azt nem ő követte el. Friss tanárként úgy láttam helyénvalónak, hogy beírok az ellenőrzőbe egy figyelmeztetőt. A kislány kijött az ellenőrzőért, kért egy tollat, majd aláírta a figyelmeztetést. Nem tudtam mit kezdeni a helyzettel, mert erre nem voltam felkészülve, ezért megkérdeztem, miért csinálta ezt. Mire azt válaszolta, hogy ő tud egyedül olvasni és írni a családban. Abban a pillanatban jöttem rá, hogy nem szabad úgy gyereket tanítanom, hogy nem ismerem őt.

” A mozgásos és szenzoros terápiák alapjait képezik annak, hogy érzékszerveink hatékonyan működjenek. Meghatározó, hogy hányféle információra tudunk odafigyelni és miként tudjuk feldolgozni őket, akár belülről, akár a külvilágból érkeznek. A szenzoros integrációs terápia az egyik legpraktikusabb és leghasznosabb módszer, amit alkalmazni lehet. ”

Milyen feladatot lát el pontosan a pedagógiai szakszolgáltatónál?

Megint a családi életemhez és a sporthoz tudok viszszanyúlni, hogy válaszoljak a kérdésre. Édesanyám is vezető pozícióban dolgozott, én pedig csapatkapitány voltam, amíg fociztam. Eleve megvolt tehát bennem a felelősségtudat, hogy egy társaságot össze kell tartani. Úgy gondoltam, hogy a gyerekcsoportjaimban is vezető lehetek, hiszen össze kell őket fognom, együtt kell dolgoznom velük. A pedagógiai szakszolgáltatónál 2007 óta vagyok vezető beosztásban, de előtte már a kollégákkal együtt alapított munkaközösség vezetője voltam. Korábban már kipróbáltam magam tanárként, de elvégeztem a közoktatási vezetőképzőt is. Mivel viszont nem a legmagasabb vezetői szerepkörben vagyok – szerencsére, hiszen onnan nem lenne olyan széles rálátásom a gyerekekre –, így terápiákat tartok, kapcsolatot ápolok szülő–diák–pedagógus között, vizsgálatokban veszek részt. Tagintézményünk központja Pannonhalmán, telephelye Győrújbaráton található 2013 óta. E két település mellett további 16 településen biztosítjuk a pedagógiai szakszolgáltatási ellátást, korai fejlesztéssel, nevelési tanácsadással, logopédiai ellátással, gyógytestneveléssel és tehetséggondozással is segítjük a hozzánk fordulókat a szakértői bizottsági vizsgálatok mellett. Fontos feladatom továbbá az ágazaton belüli és azon kívüli intézményekkel való szoros kapcsolattartás is. Pont, mint egy focicsapat vezető-edzője. Nagy felelősséget igényel, sokszor nekem kell dönteni mindenben. Mindemellett több mint 10 éve a felsőoktatásban is tanítok Győrben és Sopronban, és mivel a gyakorlatban látok sok mindent, ezért azokat rögtön elmondhatom a hallgatóimnak. Ez pedig egy kiemelten fontos szegmense a pedagóguslétnek: akik a hallgatóim voltak, a kollégáimmá lesznek később.

Milyen gyerekekkel foglalkozik munkája során?

Gyakorlatilag a pár hónapos gyermektől kezdve egészen a 18 éves korig, néha kicsit azon is túl, széles spektrumon mozognak azok a gyerekek, akik járnak hozzám, hozzánk. Számos esetet tudnék kiemelni, hogy milyen gyerekek jelentek meg eddig nálam, de nagyon fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy azok a gyerekek, akik eljönnek hozzám, különlegesek. Lehet, hogy valamilyen problémájuk van, lehet, hogy nem tudnak, vagy nem akarnak beszélni, de megvernek sakkban és 140-es IQ-val rendelkeznek. Ezt a felismerést pedig nem szabad elodáznunk; fontos, hogy törődjünk velük, mert valójában ez a mi feladatunk. Óvodáskortól vannak tehetséggondozó programjaink, amiket nem csak én végzek, de a szemléletet mindenképpen adom hozzá. Egymagam 15–20 gyereket tudok ellátni, viszont ha a kollégáimmal együtt dolgozunk szakfeladatonkénti összesítésben, 1500 gyerekkel is képesek vagyunk foglalkozni egy tanévben.

Vannak olyan gyerekek, akik lemaradnak iskolatársaikhoz képest, viszont másban sokkal kiemelkedőbbek. Hogyan kezelje ezt a helyzetet a szülő?

Hazudnék, ha azt mondanám, hogy a szülők örülnek, amikor meg kell jelenniük egy vizsgálaton. Félnek, hogy valami súlyos gond van a gyerekekkel. Kiemelten fontos a szülővel való kapcsolattartás, mert eleinte mindenki bizalmatlan. Nem tudják, mire számíthatnak, nem tudják, vajon jó lesz-e a gyerekeknek, amit a fejlesztés során kap. A szülőknek be kell látniuk, hogy a diákkal való probléma nem a szülőről szól, hanem a gyerekről. A fejlesztőpedagógus feladata pedig az, hogy a nagy különbségeket equalizálja, a tehetségeseket pedig még jobban kiemelje. *Montágh Imre* (1935–1986) gyógypedagógus azt mondta, hogy „először a gyerek személyiségét nyerd meg, utána meg tudod tanítani mindenre.” Én is ezt vallom, és azt hiszem, az élet ezt igazolja is.

Mikor érdemes gyógypedagógushoz fordulni?

A többségi pedagógia az elmúlt három évtizedben indult el a gyógypedagógia irányába, mert nem tudta megoldani azokat a helyzeteket, hogy az értelmileg a normál sávba tartozó diákok is nehezen tanulnak meg írni-olvasni. Szerintem gyógypedagógushoz fordulni mindig érdemes, hiszen olyan irányból közelítjük meg a tanítást, ami mindenkinek jó lehet. Sajnos manapság is jellemző, hogy a sajátos nevelési igényű (SNI) diákokat tanítani nem egyszerű. Számos nagy tehetséget, hírességet tudnék mondani, akik különlegesek, fogyatékosok voltak valamilyen szempontból.

Milyen módszereket követ?

A mozgásos és szenzoros terápiák alapjait képezik annak, hogy érzékszerveink hatékonyan működjenek. Meghatározó, hogy hányféle információra tudunk odafigyelni és miként tudjuk feldolgozni őket, akár belülről, akár a külvilágból érkeznek. A szenzoros integrációs terápia az egyik legpraktikusabb és leghasznosabb módszer, amit alkalmazni lehet. A gyerekek, a diákok vagy a felnőttek motorikus képessége és mozgása meghatározza, hogy milyen problémákkal küzdenek, ez pedig segít eldönteni, milyen terápiát érdemes használni a továbbiakban.

Ehhez kapcsolódik a kérdés, hogy mit jelent az Ayres-terápia? Hogyan néz ki ez a gyakorlatban?

Anna Jean Ayres (1920–1988) a szenzoros integrációs terápia elméletének kidolgozója. A terápia lényege, hogy az érzékszervek működése nem annyira automatikus, mint amennyire gondolnánk. Az érzékszerveinkre ható tényezők többségében külső ingerek, viszont magzati korban az érzékszerveink kifejlődése helyett a szenzoros érzékelés, a mozgáselemre való mozgásos válaszlásadás alakul ki. Belső és külső ingerek együtt adják a terápia lényegét. Az ingerre adott válaszreakció határozza meg a tanulási készséget. Egy életszerű példát szeretnék elmondani. Gondoljunk a narancsra! Tudjuk, hogyan néz ki, tudjuk, általában mekkora, ismerjük az illatát. Ám ha csukva van a szemem, és a számba ad-

” Csak együttes munkával terem gyümölcs a fán, tehát szükség van a szülőre, a gyerekre, a többségi pedagógusra és a gyógypedagógusra egyaránt. Ez persze egy folyamatos egyeztetést jelent, de nyilvánvaló, hogy mindenki a maga meglátását, véleményét helyezi előtérbe, viszont a közös munkával elérhetjük a célunkat, mégpedig, hogy a fejlesztésre szoruló diák be tudjon illeszkedni az adott közösségbe és később a társadalomba. ”

nak egy gerezdet a narancsból, akkor tudni fogom, hogy az narancs. De azért tudom, mert megtanultam.

Mit gondol az állatasszisztált pedagógiáról? Ön szerint hasznos? Kipróbálta már?

Nagy állatbarát vagyok, de még soha nem próbáltam ki az állatasszisztált pedagógiát, azonban voltak az egyetemen szakdolgozóim, akik az állatasszisztált terápiából írták a diplomamunkájukat. Többségében a terápiás állatok kutyák és lovak voltak, de sok más állattal is lehet terápiás munkát végezni, hiszen minden olyan módszer, ami kapcsolatot teremt a gyerekekkel, az már közelít a szenzoros terápiához, így pedig egyértelmű, hogy minél komplexebb módszereket alkalmazunk a fejlesztés során, annál nagyobb sikereket érhetünk el. Mindenképpen támogatandó szerintem az összes ilyen kezdeményezés.

Hogyan kell elkezdeni megfigyelni egy tanuló képességeit? Egyáltalán milyen elvárásokat támaszthatunk a diák elé, amikor a teljesítményére vagyunk kíváncsiak?

Azok a primitív reflexek, amikkel születünk, a mozgásfejlődés során alakulnak át és válnak később is használható reflexekké. Nagyon fontos, hogy megfigyeljük, feltérképezzük őket. Mindenképp érdemes a megfigyelésekre és a vizsgálatokra is alapozni. Minden vizs-

gálóeljárásnak van kvantitatív és kvalitatív oldala is, amelyek meghatározóak.

Mennyire lehetséges, hogy az iskola és a pedagógusok alkalmazkodjanak a gyerekek egyéniségéhez? Mennyire tudják figyelembe venni a gyerekek egyéni sajátosságait a fejlesztés során?

Csak együttes munkával terem gyümölcs a fán, tehát szükség van a szülőre, a gyerekre, a többségi pedagógusra és a gyógypedagógusra egyaránt. Ez persze egy folyamatos egyeztetést jelent, de nyilvánvaló, hogy mindenki a maga meglátását, véleményét helyezi előtérbe, viszont a közös munkával elérhetjük a célunkat, mégpedig, hogy a fejlesztésre szoruló diákok be tudjon illeszkedni az adott közösségbe és később a társadalomba. Vannak egyéni foglalkozások, amelyekkel eljuthatunk a csoportos foglalkozásokig. A tanulásmódszertan, a differenciálás a szaktanár részéről is elengedhetetlen. Természetesen nagyon fontosak a pedagógusok és a szülők visszajelzései, ezzel mi, gyógypedagógusok is speciálisan tudjuk alakítani a lehetőségeinket.

Mi volt az eddigi pályája során a legnehezebb helyzet, amivel meg kellett birkóznia?

Sokat gondolkodtam azon, hogy mi volt a legnehezebb, de gyerekekkel kapcsolatban nem tudnék olyat monda-

ni, amit az elmúlt 30 évemben ki tudnék emelni nagy negatívumként. Nehézség sokszor a kollégákkal való kapcsolatápolásból fakad, hiszen sokan frusztráltak, amikor a mindennapi élethelyzeteket kell megoldaniuk. A szülőkkel kapcsolatban pedig sokszor rosszul esik, hogy az ember próbálja a legjobbat adni, de a szülő gyakran támadásnak veszi ezt, ezért jogtalanul visszatámad, akár személyeskedik.

Voltak viszont olyan nehéz pillanatok, amiket ezzel a szakmával vállalunk, még ha erről nem is beszélnek nekünk az egyetemen. Egyszer egy iskolából hívtak fel, hogy menjek ki a helyszínre, és vigyek magammal egy pszichológust is, ugyanis meghalt egy gyerek. Egy másik esetben pedig egy akkor még képezhetetlennek minősített, halmozottan fogyatékos, EGYOMI-ban (Egészségügyi Gyermekotthonok Országos Módszertani Intézete) élő kislányt kezdtem el fejleszteni. Mielőtt elkezdtük a foglalkozásokat, mindig megsimogattam az arcát és rámosolyogtam. Ezt követően a kislány is mosolygott. Később mesélték, hogy amikor nem voltam ott, „hisztizett”, hogy hol vagyok. Majd egy nap hidegzuhanyként ért a hír, hogy elhunyt. Sajnos ezek a történetek véletlenszerűek a pályánkon, nehéz felkészülni rájuk. Mégis ki kell hoznunk a helyzetekből.

Arról szól a fáma, hogy a gyerekek számára szükséges a pozitív visszajelzés, érdemes dicsérni őket. De mi a határ? Mennyire kell sokat, mennyire kell kevésbé dicsérni őket, illetve milyen szempontok alapján? Ön gyakran dicséri a gyerekeket?

A dicsérettel sohasem szabad fukarkodni. Ha dicséreten azt értjük, hogy a diák teljesítményét a pozitív oldalról közelítjük meg, akkor mindenképpen szükséges megtennünk akár többször is. Különösen fontos, hogy elismerjük a tetteiket, bármilyen kicsi dolog is az, amit éppen tettek. A dicséret olyan, mint a szeretet. Ha megfelelően motiválunk a dicsérettel, akkor katalizátorként hathatunk a gyermekre. Kiemelném, hogy mindig azonnali visszajelzést kell adni a diákoknak.

Számos versenyen mérhetik össze egymással tudásukat vagy fizikai erejüket a diákok. Hasznos a versengés? Mikortól számíthat már ártalmasnak, ha egymással küzdenek a tanulók?

Érdekes, hogy a versengés és az agresszió nem állnak messze egymástól. A versengés velünk született tulajdonság, a tehetséggondozás része, a személyiségfejlődés nélkülözhetetlen alkotója. Régebben mondták, hogy a győzelem a jól megválogatott ellenfeleken is múlik. Sokat számít a környezeti faktor a versengés kialakulásakor. Észre kell vennünk, miben lehet tehetséges a gyerek, és ez alapján meghatározni, miben versengjen másokkal. Nagyon fontos a verseny, nem vagyok ellene a versenyztetésnek sem, de inkább inkluzív módon közelíték a tehetséggondozás felé.

Mit jelent a tehetségkutatás? Hogyan érdemes nekifogni, illetve miként lehet egy tehetséges diákot felkarolni?

A tehetség nagyon tág fogalom, kibontakozásához kell a környezet és a sorsszerűség is. A tehetség nem egy tulajdonság, a fejlődés egyenetlen, és a ritmusa is eltérő. A tehetségkutatás során nagyon nagy merítésből kell dolgoznunk, csak néhányan lesznek igazán kiemelkedők, viszont azok, akik egy felmérés során nem emelkednek ki, lehetséges, hogy később mégis kibontakoztatják a tehetségüket.

Ha egy diák sok mindent szeretne csinálni – például különórára járni, edzeni, tanulni –, de hosszú távon egymás rovására mennek ezek az érdeklődési körök, mit gondol, hogyan érdemes mérlegelni?

Egyáltalán nem probléma, ha a gyermek több szakkörre is járni akar. Minél több területen kipróbálja magát, annál jobb. A tehetség azonosítása nem feltétlenül diagnosztikával kell, hogy kezdődjön. Az adott tevékenység során is nagyon hasznos információkat kaphattunk a gyermekről. Természetesen van olyan, amikor a szülők behozzák hozzánk a gyerekeiket, mert ők tehetségesnek látják, akkor mi elvégezzük a tehetségvizsgálatot. Van olyan eset, amikor kimondottan diagnosztikát kér a szülő. Egy szakvizsgázott tehetséggondozó kollégánk kifejezetten csak a tehetséggondozással foglalkozik.

Több lehetőséget kell felajánlani a fejlesztőpedagógia eszközeivel, hogy a gyerekek megmutathassák, miben tehetségesek. A drámapedagógia, a művészetterápia, a zenei foglalkozások, a táblajátékos foglalkozások mind jelen vannak nálunk is, mert több opciót kell kínálnunk a tanulóknak, hogy képesek legyenek kipróbálni magukat több mindenben, és megtalálják azt, amit igazán szeretnek.

Anyanyelvi kifejezőkészség fejlesztését segítő applikációk alkalmazása a pedagógiai tevékenységben (2. rész)

Szöveg: **Dr. Szili Katalin**, adjunktus, MATE Kaposvári Campus, Neveléstudományi Intézet; pedagógus, Kaposvári Bárczi Gusztáv Módszertani Központ

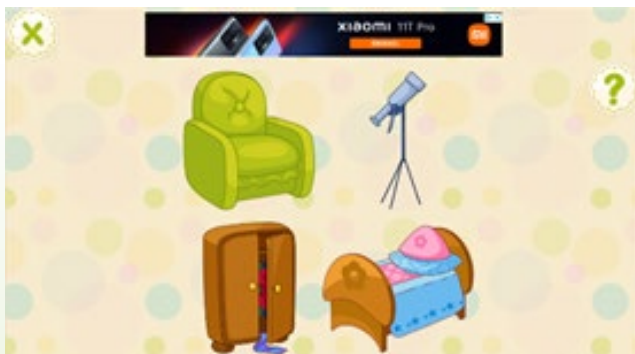
Kakukktojás

Elérhetőség: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.hedgehogacademy.notliketheotherslite>

31. ábra: Kakukktojás játék logója

A Kakukktojás játék (31. ábra) a kisgyermek (3–8 év) szókincsfejlesztésére alkalmas játék, melynek segítségével a főfogalmak gyakorolhatóak. Az alkalmazás fejleszti a mentális lexikont, a logikai következtetést. Az alkalmazás 13 kategóriában gyakoroltat a gyerekekkel: játékok, evőeszközök/edények, szerszámok, ruhadarabok, iskolai felszerelés, virágok, gombák, gyümölcsök, zöldségek, édességek, emlősök, madarak, rovarok és tengeri élőlények.

32. ábra: Bútorok

A játék során mindig négy tárgykép jelenik meg a képernyőn (32. ábra), melyből 3 darab egy kategóriába tartozik, a 4. kép a kakukktojás, amit ki kell választani.

Jelen esetben a fotel, a szekrény és az ágy egy főfogalom alá tartozik, ami a bútorok, s a kakukktojás a távcső.

33. ábra: Visszacsatolás

A visszajelzés helyes megoldás esetében egy vizuális effekt (24. ábra), melyet egy géphangeffekt is kísér. Helytelen megoldás esetén csak egy hangeffekt hallható, vizuális visszacsatolás nem történik.

34. ábra: Egy-egy játékegység utáni jutalomképrészlet

Egy játékegység 3 rejtvényből áll, mely után láthatóvá válik egy 4x3 letakart kockából álló kép egy-egy egysége. (34. ábra) Egy játék 12 egységből, azaz 36 feladatból áll. A teljes megoldás után lesz látható a kép.

Az applikáció 6 képet tartalmaz, tehát a gyerekek 6x36 feladvánnyal találkozhatnak összesen. Az applikáció megjegyzi, hogy meddig jutott a gyermek a feladatmegoldásban, így bármikor onnan folytatható a játék, ahol azelőtt abbahagytuk.

Összefoglalva (5. táblázat):

- A játék grafikája megfelelő, igényes, figyelemfelkeltő.
- A letöltés után internetkapcsolat nem szükséges a működéshez.
- A játékban eltöltött idő 5–10 perc.
- A játék teljesen ingyenes, azonban reklámot és zenét is tartalmaz. A zene a kezdőoldalon a hangszóró-ikonra kattintva lekapcsolható, azonban a reklámok folyamatosan jelen vannak a képernyő felső középső részén, és néhány másodpercig tartó teljes képernyő formájában is.

5. táblázat: Kakukktojás összefoglalása

szempont	megvalósulás
1. életkor	3–8 év
2. fejlesztési terület	szókincs (hiperonima), logikai készség
3. változatosság	életkornak megfelelő; 12 feladatsor – 3 feladat
4. idő	5–10 perc
5. hozzáférhetőség	nem szükséges internet
6. figyelemelterelés	reklám (kis méretű és teljes képernyőre kiterjedő időkorlátos), zene kikapcsolható

Beszédkészség fejlesztése

Elérhetőség: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.hedgehogacademy.sequencesfree>

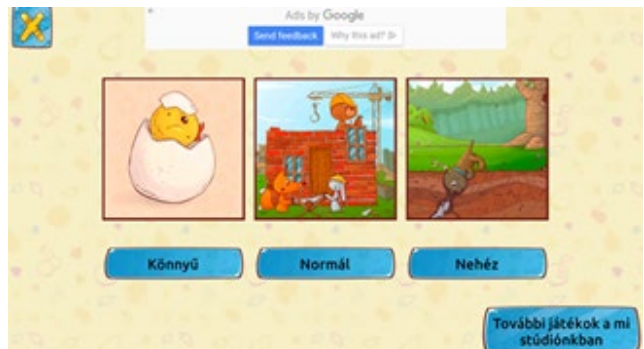
35. ábra: A Beszédkészség fejlesztése applikáció logója

A *Beszédkészség fejlesztése* című applikáció (35. ábra) az óvodás korosztály részére készült, de kiválóan alkalmazható az általános iskola első évfolyamain is. Fejleszti a verbális kifejezőkészséget, kiemelten a szókincset, a mondat- és szövegalkotást, az ok-okozati összefüggések meglátását, a szerialitást, valamint előkészíti az általános iskolás tanulók fogalmazási készségét. A játék lényege: „Mesélj el egy történetet!”

36. ábra: Kezdőképernyő

A kezdőképernyőn (36. ábra) lehetőségünk van kiválasztani a nyelvet, lekapcsolni a háttérben szóló zenét, valamint a hangot, elolvashatjuk az adatvédelmi szabályzatot, ajánlást kapunk a stúdió többi játékával kapcsolatban, s egyszeri 1290 Ft összeg befizetésével eltüntethetők a képernyő közepén állandóan jelenlevő, s a teljes képernyőre kiterjedő néhány másodperces reklámok.

37. ábra: Feladatnehézség beállítása

38. ábra: Könnyű szintű feladvány és visszajelzés

A játék elindítása után három szinten lehet a feladatneheztséget beállítani (36. ábra): (1) Könnyű (37. ábra) – négy darab egyszerű képből álló sorozat (pl.: almaevés, sütiévés, fészeképítés) (2) Normál (38. ábra) – szintén négy képből álló sorozat, de már egy egyszerű történetre kell ráismerni (pl.: karácsonyfadíszítés, házépítés) (3) Nehéz (38. ábra) – öt-hat képből álló bonyolultabb történet felismerése a cél, ok-okozati összefüggések és/vagy időbeli kapcsolatok felismerésével (pl.: telefonálás miatt sütemény odaégetése).

39. ábra: Normál és nehéz szintű feladvány

A játék első feladata, hogy a látott képeket megfelelő sorrendbe kell állítani. Amennyiben ez helyesen megvalósul, vizuális és akusztikus visszacsatolást kapnak a gyermekek (37. ábra), amennyiben a megoldás helytelen, auditív effekt hallható. A helyes képsorozat felállítás után van lehetőség a történet elmesélésére, vagy kisiskolások esetében a fogalmazás megírására. Mindhárom nehézségi szinten 10 képsorozat található, így összesen 30 történet megalkotására van lehetősége az alkalmazást használónak.

Összefoglalva (6. táblázat):

- A játék grafikája megfelelő, igényes, figyelemfelkeltő.
- A letöltés után internetkapcsolat nem szükséges a működéshez.
- A játékban eltöltött idő 5–20 perc.
- A játék teljesen ingyenes, azonban reklámot és zenét is tartalmaz. A zene a kezdőoldalon a hangszóró ikonra kattintva lekapcsolható, azonban a reklámok csak fizetés után távolíthatóak el a programból.

6. táblázat: Beszédkészség fejlesztése összefoglalás

szempont	megvalósulás
1. életkor	4–8 év + kisiskolás kor: fogalmazás tanítása
2. fejlesztési terület	szókincs, mondatalkotás, logikai készség
3. változatosság	életkornak megfelelő; 3 nehézségi fokozat; 30 képsorozat
4. idő	5–20 perc
5. hozzáférhetőség	nem szükséges internet
6. figyelemelterelés	reklám (kis méretű és teljes képernyőre kiterjedő időkorlátos), zene kikapcsolható

FunEasyLearn

Elérhetőség: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.funeasylearn.languages>

40. ábra: A FunEasyLearn applikáció logója

A *FunEasyLearn* applikáció (40. ábra) eredetileg idegennyelv-tanulásra szolgál, de az anyanyelvi verbális kifejezőkészség fejlesztésére is alkalmas. A program segítségével gyakorolható az abc betűinek vázolása, a betű-hang kapcsolat kialakítása, a hanganalízis, fejleszthető a szókincs, a mondatalkotás, valamint az olvasási és helyesírási készség is.

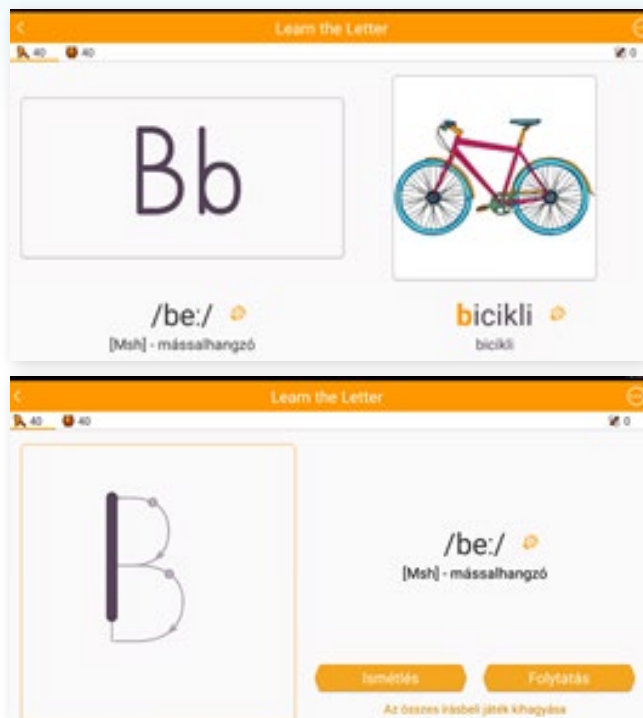

41. ábra: Területválasztás

A kezdőképernyőn (41. ábra) kiválasztható, hogy milyen területtel szeretnénk foglalkozni: (1) Ábécé, (2) Szavak, (3) Mondatok. Az ábécé területén 10 betű (a-tól é-ig)

gyakorlása ingyenes, a szavak és a mondatok egységben pedig korlátozva vannak az elérhető tartalmak, melyek bővítéséért fizetni kell. Több opció közül lehet választani, havi 1.667 Ft-tól 47.000 Ft-ig (utóbbi már a teljes csomag állandó használatát jelenti). A teljes program 6000 szót tartalmaz 10 szintre bontva, 200 kategóriában (pl.: család, szerelem és barátság, divat, egészség, vásárlás) és 350 kifejezést, gyakori mondat szerkezeteket, melyek a mindennapos beszélgetésekhez, utazásokhoz tartoznak 7 szinten és 120 témában (pl.: egészség, utazás, étterem, időjárás, szolgáltatások).

42. ábra: Betűk tanulása

A betűk tanuláskor (42. ábra) a nagy és kis nyomtatott betűk írását tanulhatja meg a program felhasználója. A betűk vizuális megjelenítésével egy időben a tisztán ejtett hang is hallható, így a hang-betű kapcsolat kiépítése segíti a kezdő olvasót. Minden betűhöz hívókép is tartozik, valamint a nyomtatott betű írása is gyakorolható. A program automatikusan újratanítja a betűk alakítását, ha abban a felhasználó hibázik. Ezzel az egységgel a nyomtatott betű(k) vonalvezetésének írása gyakorolható, mely a diszgráfias tanulóknak nagy segítséget adhat.

43. ábra: Feladatválasztás

A szavak tanulása során a kiválasztott kategóriában – jelen esetben a család – meghatározható, hogy milyen típusú feladatot szeretnénk megoldani. (43. ábra) A könyv piktogramot választva az adott témakörhöz tartozó szavakkal lehet megismerkedni, azaz megnyílik a szótár. (44. ábra)

44. ábra: Szótár, szavak gyakorlása

A szavak tanulását színes képek, szóképek és a szó hangos kiejtése segíti. A képernyőn még látható a szó fonetikai lejegyzése is, valamint a szófaja és a hozzá tartozó ragozási forma. A képernyő jobb oldalán lehetőség van az automatikus léptetésre is. A képeken mindig az az elem látható színesen, amelyhez tartozó szót tanulja/gyakorolja a felhasználó.

45. ábra: Feleletválasztás

A kéz piktogram (43. ábra) a szótárban gyakorolt szavak felismerését, kiválasztást tartalmazó, egyszerű feleletválasztásos feladat. (45. ábra) A színesen ábrázolt képrészletet kell kiválasztania a feladatmegoldónak két lehetőség közül. Helyes megoldás esetében zöld színű lesz a szóképek háttere és hallható lesz a szó, helytelen válaszadáskor piros színűvé változik a háttér.

46. ábra: Feleletválasztás, hallott szó alapján

A következő feladattípus (könyv ikontól kezdve jobbra haladva a 3 piktogram; 43. ábra) szintén egy feleletválasztós feladattípus, ahol a hallott szót kell felismerni 4 elemből. (46. ábra) Helyes válasz esetében a kép zöld színű lesz, és megjelenik a szó írott képe. Hibás választáskor a kép(ek) piros színűvé változnak.

47. ábra: Írott szó azonosítása

A negyedik feladattípus (43. ábra; nagyító, negyedik piktogram) az írott szó azonosítása. (47. ábra) A képernyőn megjelenő szó elolvasása után ki kell választani az adott szóhoz tartozó képet. Helyes megoldás után szintén hallható a szó, valamint zöld színűvé változik a kép, tévesztéskor piros lesz a kép.

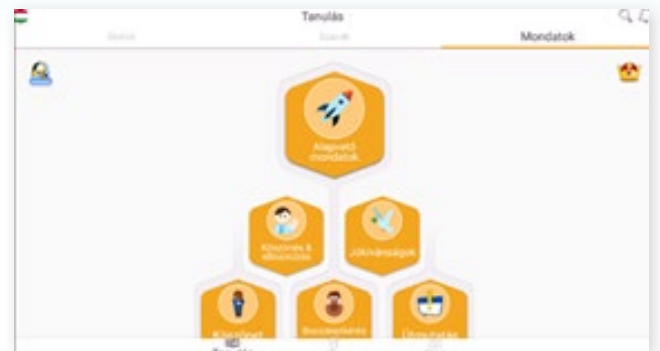
48. ábra: Írásgyakorlás

Az ötödik feladat (43. ábra; ceruza és lap, ötödik piktogram) a már megtanult szavak írását gyakoroltatja. A szóból egy vagy több betű hiányzik, s azokat kell a megadott tizenkét betűből kiválasztani. Helyes választáskor a kiválasztott betű zöld színűvé változik, hibázáskor a már megszokott módon piros színnel jelölik a tévesztett betűt. Többszöri hibázás esetén egy ujj segít a helyes megoldás megtalálásában. Amennyi-

ben az összes hiányzó betűt sikerült beírni, a program felolvassa a szót. A narancssárga csuprot megérintve (a szókép és a 12 betű között, 48. ábra) megkapjuk a helyes megoldást.

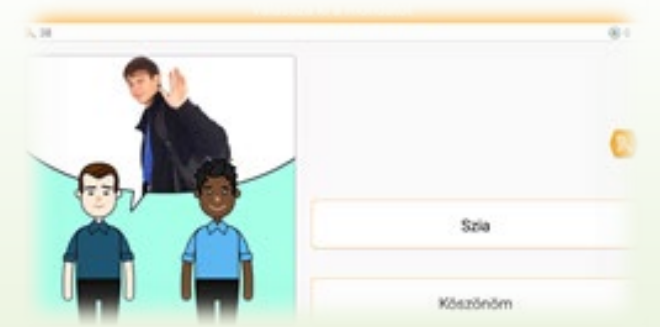
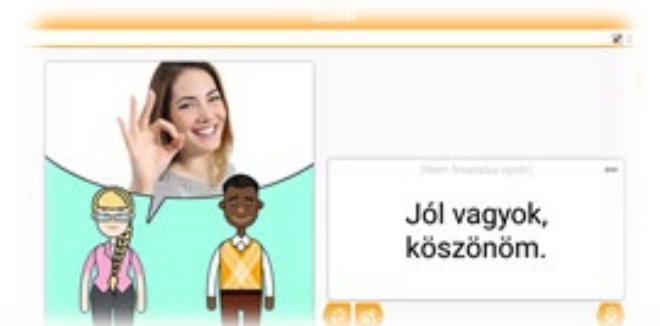
A hatodik feladattípus (43. ábra; fülhallgató és ceruza, hatodik piktogram) a „Hallgassa meg és írja le!” feladat, azaz a hallott szót kell leírni az előző feladatban már megismert tizenkét betűt tartalmazó billentyűzet segítségével. A szófelismerést segíti a már ismert kép.

A hetedik feladat (43. ábra, 7. piktogram) pedig az eddig bemutatott feladattípusokat összegzi. Egy feladatsorban több típusú feladványt lehet gyakorolni.

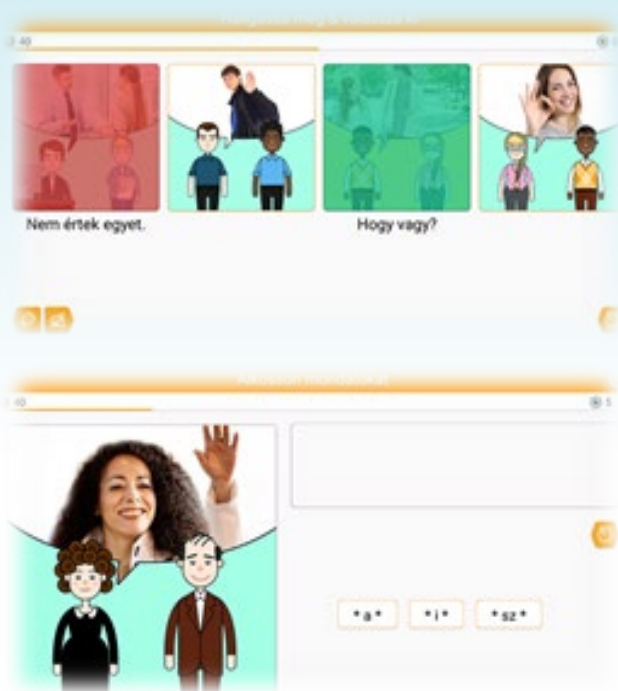

49. ábra: Mondatok, kategória választás

Az alkalmazás harmadik nagy területe a kifejezések, állandósult szó szerkezetek, mondatok gyakorlása, melynek struktúrája, felépítése, feladattípusai meg-egyeznek az előző, szavak területével foglalkozó egység-vel. Elsőként itt is ki kell választani azt a kategóriát, amelyet tanulni, gyakorolni szeretne a felhasználó. (49. ábra) Majd ugyanazokat a lehetőségeket kínálja fel a program, mint az előbbieken. (50. ábra)

50. ábra: Mondatok gyakorlása, feladattípusok

Összefoglalva (7. táblázat):

- Az alkalmazás grafikája megfelelő, igényes, figyelemfelkeltő.
- A letöltés után internetkapcsolat nem szükséges a működéshez.
- A feladatmegoldásban eltöltött idő 5–20 perc.
- Az applikáció részben ingyenes, reklámokat, zenét, figyelemelterelést nem tartalmaz.

7. táblázat: A FunEasyLearn összefoglalása

szempont	megvalósulás
1. életkor	6–99 év
2. fejlesztési terület	fonológiai tudatosság: hangbetű analízis; szókincs, mondatalkotás, olvasás, helyesírás
3. változatosság	életkornak megfelelő; abc, szavak, mondatok; 20 téma – 120 altéma
4. idő	10–30 perc
5. hozzáférhetőség	nem szükséges internet
6. figyelemelterelés	nincs

Visual Reading® – Speciális pedagógia

Elérhetőség: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.normex.visualreadingenginapp&hl=hu&gl=US>

51. ábra: Visual Reading® applikáció logója

A Visual Reading® applikációt (51. ábra) kimondottan a sajátos nevelési igényű gyermekek/felnőttek számára készítették, a beszédmegértés, a fonológiai tudatosság, a szókincs, a nyelvi kreativitás, az olvasás és a helyesírás fejlesztése céljából. A programszerkesztők a következő célpopulációt határozták meg: pervazív fejlődési zavar, autizmus spektrumzavar, hallási fogyatékoság, agyi bénulás, értelmi akadályozottság, diszfázia, dislexia, afázia – sérülés utáni állapot, sérült kommunikációs készség általánosságban, Asperger-szindróma, Down-szindróma, ADD, ADHD és specifikus tanulási nehézségek. Az alkalmazás csak részben ingyenes, ami azt jelenti, hogy mindegyik feladattípusból egy-egy érhető el, a teljes verziót és a leckébe rendezési funkciót meg kell vásárolni. A vásárlásra két lehetőséget kínál: otthoni és iskolai használat, ennek függvényében változik az ár. Az otthoni verzió 2 gyermek fejlesztését biztosítja egy készüléken havi 1790 Ft-ért, vagy évi 8590 Ft-ért. Az iskolai verziót 1 évre lehet megvásárolni 30.999 Ft-ért 2 eszközre, 62.999 Ft-ért pedig 10 gépre.

52. ábra: Oktatási helyzet kiválasztása

Az alkalmazás elindítása után lehetőségünk van kiválasztani, hogy milyen oktatási helyzetben szeretnénk azt használni. (52. ábra) Három kategóriából választhatunk: (1) Pedagógia – idegen nyelv tanítása nem fogyatékos gyermekek részére, (2) Gyógytanácsadó – fogyatékos gyermek verbális képességeinek, beszédér-

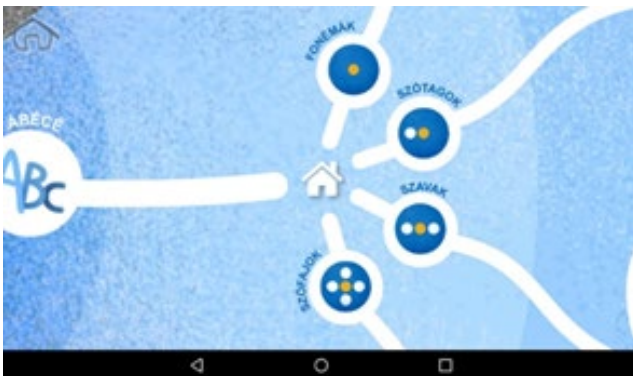

tésének, olvasásának javítása, (3) Óvodapedagógia – olvasás előkészítése nem fogyatékos gyermekek részére. Jelen esetben a gyógypedagógiai opciót mutatjuk be.

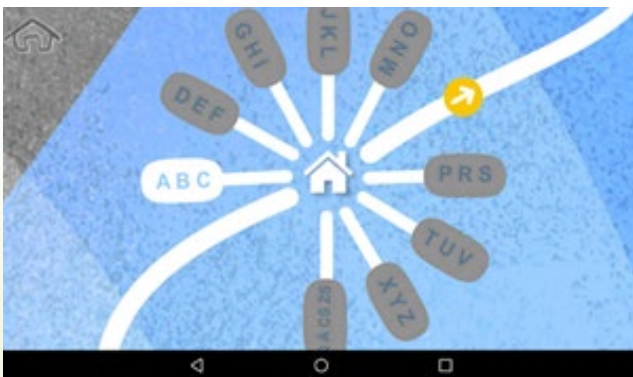
53. ábra: Tananyag kiválasztása

A program elindítása után kiválasztható, hogy milyen tananyaggal szeretnénk foglalkozni, pl.: Ábécé, növények, állatok, otthon/ház részei, testrészek, orvosi rendelő. (53. ábra)

54. ábra: Ábécé kategória

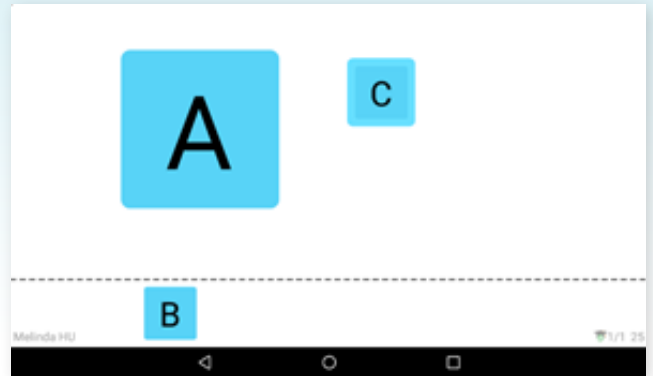
Amennyiben az ábécé kategóriát választjuk, eldönthetjük, hogy a fonémák, a szótagok, a szavak szintjén vagy már szófajokkal szeretnénk gyakorolni. (54. ábra) Minden választott alkategória további 5–9 feladatra osztódik, amiket szintén mi választhatunk ki. Demóverzióban egy feladatsor érhető el.

55. ábra: A, B, C betűk tanulása

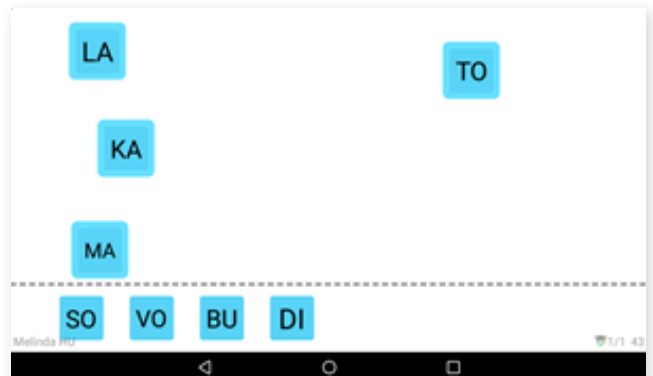
Jelen esetben az Ábécé főkategória, Fonémák alkategória első feladatsorát választottuk. (54. ábra) Itt három betű gyakorlását segíti az alkalmazás. A feladat meg-

oldása után a program javaslatot tesz egy sárga nyíllal a folytatásra, de ezt nem kötelező betartani, járhatjuk a saját utunkat.

56. ábra: A feladat működése, betűk szintje

A konkrét feladat a három betű megtanulása. (56. ábra) Egy tetszőleges elemet megérintve a képernyő felső részéről a szaggatott vonal alatti területre vándorol a kép, s közben a program megnevezi azt, azaz kiejti a betűhöz tartozó hangot. Sajnos a mássalhangzók után hallható a kiejtést segítő magánhangzó is. Amennyiben mindegyik elemet megismertük, egy következő monitorképen ki kell választani az a betűt, amelyiknek a hangját halljuk. Helyes választáskor a betű a szaggatott vonal alá kerül, rossz válasz esetén egy várakozni tilos tábla jelenik meg a képernyőn. Több helyes válasz után 1-2 másodpercre megjelenik egy-egy vidám rajz jutalomként. Ami a program különlegessége, hogy minden helyes válasz után megváltozik a még választható elemek helye a képernyőn.

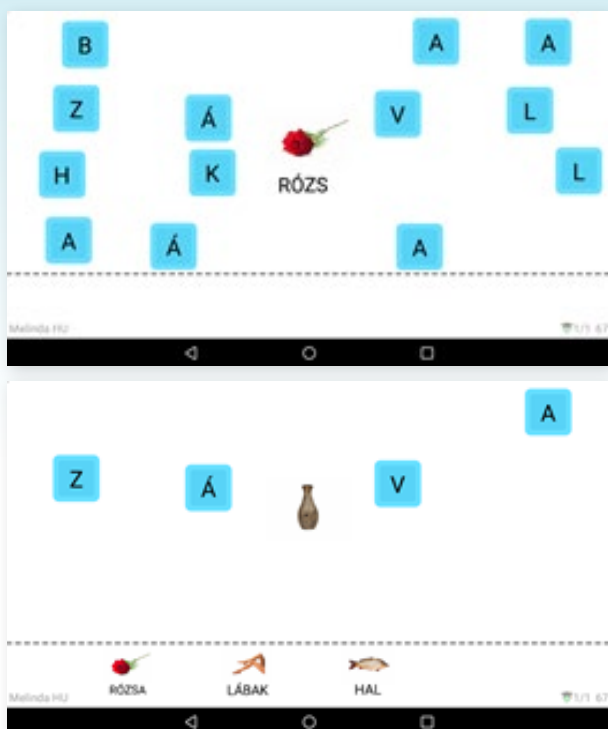

57. ábra: Szótagok szintje

A szótagok alkategória választása esetén is ugyanez a program működése. A feladat minden elemét érintés után felolvassa a program. (57. ábra)

A szavak alkategória kiválasztásakor mindig 4-4 szó szintézisét gyakorolhatjuk. (58. ábra) A képernyő közepén látható az első kép, melynek nevét hangoztatva halljuk, s az adott hanghoz tartozó betűt kell kiválasztani a betűhalmazból. Jelen esetben az első kép a rózsza, melynek első három betűjét már sikeresen megoldottuk, s amennyiben az utolsó hangot is a hangoztatás után kiválasztjuk, a kép a szaggatott vonal alá kerül. Ezután következik a másik három kép hasonló megoldása (lábak, hal, váza).

58. ábra: Szószintézis

Az igék és a számnevek tanulása a következő választási lehetőség. (59. ábra) A cselekvések bemutatása animált képekkel valósul meg, azaz amikor a gyermek kiválaszt egy képet – pl. olvasni – a megérintés után a kisfiú lapozza a könyvet, majd a program megnevezi a cselekvést. A szóképek állandóan látható, az igék esetében főnévi igenéveket tanulhatnak a felhasználók, toldalékolás nélkül. A számok tanulása (1-től 99-ig) szintén tetszőleges sorrendben történik, a módszer az előző feladatokkal megegyezik.

59. ábra: Igék és számnevek

60. ábra: Szókincs bővítés

A szóképek bővítésére számos kategóriát és alkategóriát kínál a program. (60. ábra) Kiemelkedő, hogy nemcsak a leggyakrabban használt szavakat jeleníti meg, hanem tartalmaz viszonylag ritkán használt kifejezéseket is. A feladat megoldásának menete szintén megegyezik az előzőekben bemutatottakkal.

61. ábra: Idő gyakorlása

Amit kiemelkedőnek tartok, hogy külön foglalkozik az idő gyakorlásával, (61. ábra) azaz az analóg órák felismerésével, a pontos idő meghatározásával.

A program (amennyiben előfizetéssel rendelkezünk) lehetőséget biztosít önálló leckék összeállítására, amelyek többször is megismételhetők, valamint állítani lehet a szótárak tartalmán is.

Összefoglalva (8. táblázat):

- Az alkalmazás grafikája megfelelő, igényes, figyelemfelkeltő.
- A letöltés után internetkapcsolat nem szükséges a működéshez.
- A feladatmegoldásban eltöltött idő 5–20 perc.
- Az applikáció részben ingyenes, reklámokat, zenét, figyelemelterelést nem tartalmaz.

8. táblázat: A Visual Reading® összefoglalása

szempont	megvalósulás
1. életkor	8–99 év
2. fejlesztési terület	beszédértés, fonológiai tudatosság, szóképek, nyelvi kreativitás, olvasás, helyesírás
3. változatosság	életkornak megfelelő
4. idő	10–30 perc
5. hozzáférhetőség	nem szükséges internet
6. figyelemelterelés	nincs

Tanítsunk tanulni!

Nagyon sok tanulónak gondot okoz a tanulás. Hiányos, felszínes ismeretekkel, a siker reménye nélkül kínlódják végig az iskolai éveket, értelmetlenül bemagolják az anyagot, így az ismeretek felidézése hiányos, s a tanultakat nem tudják alkalmazni. Az eredménytelen iskolai évek megrendítik a gyerekek önbizalmát, s az ismeretszerzés iránti közömbösség a lehetőségeket végleg beszűkíti. A szerző azokat a gondolatokat, tanácsokat foglalja össze írásában, amik a tanulási nehézségek enyhítésére hatékony módszereket ajánlanak. Az a meggyőződés vezeti, hogy meg lehet tanítani a gyerekeknek azt, hogyan lehet megtalálni a lényegét, egyáltalán, mit jelent az, hogy lényeg. Azt is, hogy az ismeretek ne csak a dolgozatig legyenek a fejben, s hogyan lehet a tartós, alkalmazható tudás elérhető.

Szöveg: **Martin Jánosné**, magyar-történelem szakos tanár

„Az iskola arra való, hogy az ember megtanuljon tanulni, hogy felébredjen tudásvágya, megismerje a jól végzett munka örömet, megízlelje az alkotás izgalmát, megtanulja szeretni, amit csinál, és megtalálja azt a munkát, amit szeretni fog.”

(Szent-Györgyi Albert)

Az ismeretek elsajátításának módját az iskolának kell megtanítani, a pedagógusnak kell a tanulási folyamatot hatékonyabbá tenni. Ezt kívánja a pedagógusoktól elvárt 8 kompetencia egyike is.

A 3. kompetencia: A tanulás támogatása

[A pedagógus] „Tudja, hogy az egyes gyerekek, tanuló-csoportok tanulásának támogatása különböző stratégiákat, módszereket igényel, ezért törekszik az életkori, az egyéni és a csoportosajátosságoknak megfelelő, aktivitást, differenciálást elősegítő tanulási-tanítási stratégiák, módszerek alkalmazására. Képes az önszabályozott tanulás szintjének megfelelő változatos feladatadásra, támogatja a tanulókat egyéni tanulási útjuk megtalálásában. Képes egyéni tanulásfejlesztési tervet kidolgozni és széles körű együttműködést kezdeményezni a tanulási problémák kezelésében az érintettek körében. A tanulók tapasztalataira, előzetes tudására épít, ösztönzi a magasabb szintű gondolkodási folyamatokat. Nyitott az új tanuláselméletek, tanulási-tanítási módszerek, az IKT új pedagógiai alkalmazásának megismerésére és saját tanulási-tanítási folyamatába való beépítésére.”¹

A gyermek sikertelensége gyakran a helytelen **tanulási szokásokra** vezethető vissza. Sokaknak családi, szociális helyzetükből fakadó hátrányokkal is meg kell

küzdeniük. A gyermek sorsa az alapok lerakásánál dől el. Az iskola feladata, hogy a tanulók hasznosítható tudással, tapasztalattal rendelkezve, s önmagukat, képességeiket ismerve hagyják el az általános iskolát. A gyerekek életkori sajátosságait és az általános iskola szakaszait figyelembe véve az alsó tagozatban szükséges az alapozás, a szokásrendszer kialakítása.

A kisiskoláskorban fő feladat az elemi tanulási technikák tanítása, begyakoroltatása (írás, olvasás, ismétlés, áttekintés, beszélgetés a társakkal a tanultakról). Ezeket készségszintűvé kellene tenni. Jelentős szerepe van a hatékony tanulási szokásrendszer kialakításának. Fontos, hogy kialakuljon egy olyan napi vagy heti ritmus, amelyben a tanuló pontosan tudja, hogy mikor kezd el tanulni, s az várhatóan meddig tart, mikor pihen közben, mennyi a szabadidő, amit kedvére eltölthet.

A szokásrendszer másik nagy területe az optimális körülmények megteremtése: megszokott hely a rendszeres tanuláshoz, csend, nyugalom, megfelelő fény, hogy figyelni tudjon. A tanulási folyamatban tudatossá tehető a tantárgyak tanulásának sorrendje, a szóbeli-írásbeli anyagok tanulásának egymásutániséga, a szünetek beosztása. Hogy ezek a tényezők valóban automatikus tevékenységgé váljanak, abban a szülők a legfőbb partnereink. Tanácsadással, együttműködéssel elősegíthetjük a tanulás otthoni optimális körülményeinek a megteremtését, az elemi tanulási technikák elsajátításának elősegítését.

Alsó tagozatban még jelentős szerepe van a tanulási alapkészségeknél tapasztalható esetleges hiányok pótlásának. Ha nem tud a gyermek olvasni, nem érti, amit olvas; nem lehet előrelépni ezek fejlesztése nélkül.

¹ Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Oktatási Hivatal (2013), Budapest.

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadvanyok/utmutato_a_pedagogusok_minositesi_rendszereben_3jav.pdf

A serdülőkorra az értelmes tanulás magas szintjére juthatunk a gondolkodás fejlődésének köszönhetően. Fő feladatok ekkor a lényegkiemelés, az összefüggések felismerésének fejlesztése. A leghatékonyabb az lenne, ha tanórákon történne a **tantárgyfüggő tanulási technikák** megtanítása. Figyelembe kell venni az életkori jellemzőket és a tanítandó ismeretek sajátosságait. Az együttműködésre épülő, kooperatív tanítási módszerek, tanulásszervezési módok lehetőséget adnak a motivált, cselekvő részvétel megvalósítására, s a képességek fejlesztése mellett cél az ismeretek elsajátítása, rögzítése, alkalmazása. Tudjuk, hogy a tanórai munka még nem hoz tartós tudást. Az önálló tanulásra szükség van, s a tanulási technikák készség szintű működése az egyre nagyobb terjedelmű szövegekkel való küzdelmet is hatékonyvá teszi. Már az általános iskolában felkészítjük tanulóinkat a közép- és felsőfokú tanulmányokra.

A tanulás tanítása jelenti:

- A tanuláshoz való viszony formálását;
- A tanuláshoz szükséges alapkészségek intenzív fejlesztését (beszéd, olvasás, figyelem, memória, gondolkodás);
- Helyes tanulási szokások kialakítását;
- Konkrét tanulási módszerek és technikák elsajátítását.

A tanuláshoz való hozzáállás²

Útmutató: Olvasd el figyelmesen az alábbi mondatokat! A következő öt szám közül azt írd a mondat végére, amelyik rád a legjellemzőbb!

-2	Azt jelenti, hogy egyáltalán nem jellemző rád, általában nem értesz vele egyet.
-1	Azt jelenti, hogy általában nem jellemző rád, általában nem értesz vele egyet.
0	Nem tudod eldönteni.
+1	Azt jelenti, hogy gyakran jellemző rád, nagyrészt egyetértesz vele.
+2	Szinte mindig jellemző rád.

1.	Ha tanulok, az lebeg a szemem előtt, hogy így juthatok magasabb iskolába.	
2.	Ha elkezdek egy feladaton dolgozni, semmi sem tud kizökkenteni belőle.	
3.	Csak azt szoktam megtanulni, ami érdekel.	
4.	Céлом a továbbtanulás, ezért alaposan tanulok.	
5.	Szégyenkezem a társaim előtt, ha rosszul felelek.	
6.	Ha nem jutalmaznak jó osztályzatokkal a tudást, nem tanulnék.	
7.	Magamtól is utánanézek a dolgoknak, hogy problémáimra választ kapjak.	
8.	Érdemes jól tanulni, mert otthon megjutalmaznak érte.	
9.	Néha úgy elmerülök a tanulásban, hogy elfelejtkezem egyéb teendőimről.	
10.	Ha valami érdekeset találok a tananyagban, sokszor hozzáolvasok olyat is, ami nem kötelező.	
11.	Az osztályzat tudásom mércéje, ezért igyekszem minél jobb jegyeket szerezni.	
12.	Több időt fordítok a tanulásra, ha úgy érzem, lemaradok társaimtól.	

A megvalósítás során **számos problémával** találkozunk:

- A pedagógusok nincsenek a feladatra felkészítve;
- A szülők egy része érdektelen a gyermek teljesítménye iránt;
- A szülők alacsony iskolai végzettsége ingerszegény környezetet jelent;
- Sok a tanulási, magatartási zavarral küzdő gyerek;
- Sok az érzelmileg elhanyagolt gyerek;
- Gyakori a tanulási motiválatlanság.

A tanuláshoz való viszony javítása természetesen nem hatásos példabeszéddel, rábeszéléssel. Meg kell ismer-nünk tanulóink hozzáállását, hogy célt érzünk. Érdemes elvégezni osztályunkban a tanulásiattitűd-vizsgálatot. Felmérésünk eredményét meg kell osztanunk a szülőkkel. Vajon **milyen motivációkkal** érkeznek az iskolába a gyerekek?

Belső pozitív motivációk:

- kíváncsiság, érdeklődés, tudásvágy;
- életcél elérése.

Külső pozitív motivációk:

- megfelelni a szülői elvárásoknak;
- megfelelni a tanár elvárásainak;
- megfelelni a barátoknak az elfogadáshoz;
- jutalom.

² Forrás: Kósáné Ormai Vera (2015): *A mi iskolánk – Nevelépszichológiai módszerek az iskola belső értékelésében*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

13.	Azt szeretem, ha a tanár az osztály előtt dicsér meg a feleletemért.	
14.	Ha arra gondolok, hogy több tanulással biztosíthatom a továbbtanulásomat, szorgalmasabb vagyok.	
15.	Az unalmasabb tantárgyakat is megtanulom, mert nem mindegy, hogy milyen jegyet kapok.	
16.	Ha jó bizonyítványt szerzek, otthon ajándékot kapok érte.	
17.	Sokszor izgat, hogy esetleg nem tudok megfelelni a szüleim elvárásainak.	
18.	Annyira tudom a figyelmem összpontosítani a tanulásra, hogy semmi sem tud megzavarni.	
19.	Szeretek a dolgok mélyére ásni.	
20.	Bánt, hogy mit gondolnak rólam osztálytársaim, ha rosszul felelek.	
21.	A nagyobb ismeret biztosítja az érvényesülésemet.	
22.	Ha nem adnának a tanárok osztályzatokat a feleletemre, nem lenne olyan izgalmas számomra a tanulás.	
23.	Élvezem, ha egy bonyolult feladatot önálló kutatással oldok meg.	
24.	Ha egy problémát akarok megoldani, semmi sem tud eltéríteni tőle.	
25.	Kikapok otthon, ha rossz jegyet viszek haza.	
26.	Az serkent a tanulásra, hogy társaim elismerjenek.	
27.	A nagyobb tudás biztosítja, hogy később magas szintű oktatásban részesüljek.	
28.	A szüleim a jó tanulmányi eredményt pénzzel, tárgyakkal vagy egyéb juttatással megbecsülik.	
29.	A jó jegy a legfontosabb számomra.	
30.	Nagy kitartással szoktam tanulni.	
31.	A jó tanulást a szüleim jutalmazzák.	

Negatív tanulási motiváció pl. elkerülni a rossz jegyet, büntetést. Elérhető, hogy több legyen a belső, pozitív motiváció, de ehhez bizalomteljes légkör szükséges, s ez hosszú, folyamatos erőfeszítéssel alakítható ki. Az ön-bizalom-hiányos gyerek szorong, nehezen lelkesíthető a tanulásra. Sikereket kell elérnie, hogy elhiggye, képes jobb jegyeket elérni, tanulási nehézségeit leküzdeni. A tanulási motívumok egyik fontos összetevője a tantárgy iránti érdeklődés. Az indítékok sok hasonló vonást mutatnak az általános tanulási motívumokkal. Így a felfedezés öröme, a kíváncsiság, a gyakorlati hasznosság, a pedagógussal kialakított személyes kapcsolat, az önmegvalósítás lehetősége, a kedvező társas helyzet elfoglalása az osztályban.

A rendszeres tanulást ösztönzi az órai, csoportban végzett munka, hiszen a tanulón is múlik a csoport teljesítménye, s a fokozott figyelem, a szereplési alkalmak sikerhez juttatják. A fő alapelv, hogy az emberek azt tanulják meg legjobban és leggyorsabban, amit meg akarnak tanulni, és amikor valamennyi érzékszervüket használják. Könnyebb emlékezni valamire képek és hangok segítségével, s legjobban cselekvés közben lehet elsajátítani dolgokat.

„Amit olvasok, azt elfelejtem. Amit látok, azt megjegyzem. Amit csinállok, azt tudom” – állítja a kínai bölcsesség. Kutatási eredmények bizonyítják, hogy 10%-át megtanuljuk annak, amit olvasunk, 20%-át annak, amit hallunk, 30%-át annak, amit látunk, 50%-át annak, amit látunk és hallunk, 70%-át annak, amit kimon-dunk, s 90%-át annak, amit mondunk és csinálunk egy-

szerre. A tanulás hatékonyságának növelése érdekében fontos tehát a tanulók aktív részvétele a feladatokban, a tanultak változatos formákban történő gyakorlati alkalmazása, egyéni differenciálás, visszajelzés a tanulói teljesítményekre, kapcsolat a való élettel és szociális interakció a tanulás során.

A tanulási nehézségek több mint felét olvasási vagy szövegértési hiányosságok okozzák. A szövegek hatékony feldolgozásához kapjanak a tanulók olyan **szövegfeldolgozó technikákat**, amik önálló tanulásukat, a tanult ismeretek rögzítését segítik. Célszerű a szak-tanárnak néhány órát arra szánni, hogy a tantárgy specifikus tanulási módjait is begyakoroltassa mindjárt a tantárgy tanulásának kezdetén. Az írott tananyagok aktív módon való elsajátításának hatékony módszere a tananyag kérdéseken alapuló feldolgozása, melynek során az oksági összefüggések is feltáru-lnak, és az új anyag beépül az eddigi ismeretek közé. A rendszerezett ismeret könnyebben felidézhető.

A tankönyvi témák végén általában vannak ellenőrző kérdések, amik a legfontosabb pontokra kérde-znek rá. Célszerű előre elolvasni a kérdéseket, miről is lesz szó. Miről fogunk tanulni? Milyen részekre oszlik az anyag? Hogyan kapcsolódnak a részek egymáshoz? Ezáltal olvasás közben már ezekre a lényegi kérdésekre fókuszál a figyelem, kevésbé kalandozik el. Jobban rögzül az ismeret, ha közben le is jegyzi a tanuló a kérdésre megta-lált választ. Tehát több tevékenység van egyszerre, ami hasznos a memóriának. Minden nagyobb fejezet végén is vannak kérdések, illetve vannak kiemelések, amikre

rá lehet kérdezni. A tanulási stílus nem egyforma. Meg kell figyelni, hogy kinek mi az eredményesebb. Lehet kisebb egységekre is bontani a tananyagrészt, s azokra koncentrálni.

Kérdőszavas kérdéseket kell alkotni: Ki? Mikor? Hol? Hogyan? Mivel? Miért? stb. Az eldöntendő kérdésekre adott igen-nem válaszok nem adnak rendszerező tudást. A kérdésekre saját szavainkkal kell a választ megfogalmazni, hisz a tanulnivalót könnyebb megjegyezni, ha átformáljuk, leegyszerűsítjük, összefoglaljuk. Így biztosan értjük az anyagot, s jobban emlékszünk. Természetesen a szakkifejezéseket meg kell tanulni, s felhasználni a gondolatok megfogalmazásakor.

A tanulási folyamatban végig **alapfeltétel a figyelem**. Amit meg akarunk jegyezni, arra teljesen oda kell figyelni. Min múlik a figyelem? Elsősorban, hogy érdekel-e a téma, s hogy milyen a lelkiállapot. Ha nem vagyunk képesek feszültség, fáradtság miatt a feladatra összpontosítani, nem sokat ér a tanulási idő. Az is az egyéni stílushoz tartozik, hogy milyen időközönként szükséges szünetet, pihenést beiktatni. Az is erősíti a figyelmet, ha a megtanulandó dolgokat tudjuk valaminek kötni. Ha a lényeges ismeretekről vázlatot, jegyzetet készítünk, már a rögzítést végezzük. Tanítsuk meg a gyerekeket arra, hogyan tudnak vázlatot készíteni! A legjobb módszer ehhez a **gondolattérkép készítése**. A gondolattérkép vizuálisan, képekben teszi érthetővé az információt. Ki lehet szűrni a lényegét, rávilágít az összefüggésekre, segíti a felidézést. Hatékony tanulási eszköz, mert ha magunk alkottuk meg a vizuális elemeket, akkor megvalósul az aktív, saját részvétel. Vannak a készítésben olyan szabályok, előírások, amik az alkalmazást könnyítik meg. A központban a téma, a fő témához a nagyobb témák kapcsolódnak. Az elágazó vonalakra csak egy-egy kulcsszó kerüljön, a lényegre jobban lehet figyelni, és sokat segít, ha ezek nyomtatott betűkkel íróttak. A főágakhoz kapcsolódnak a kevésbé fontos információk, kisebb elágazásokon. Az ágak egy csomópontokkal kapcsolódó szerkezetet alkotnak, amely színekkel, képekkel, rajzokkal, nyilakkal vezetik a gondolatokat, s rendszerezik azokat. A fő ágak vonalai vastagabbak legyenek, hogy a hangsúlyozás képíleg is segítse a logikai összefüggések átlátását.

A gondolattérkép használata nagyon sokrétű. Egy tananyag, szövegrész, vers megtanulására, az információfeldolgozás legszélesebb területén. A gondolattérkép-módszer összekapcsolja a verbalitást a vizualitással, s így a tanulási zavarral küzdők és a szociokulturálisan hátrányos helyzetűek gondolkodási képességei is jobban fejlődnek. Ha a pedagógus rendszeresen használja a gondolattérképeket órai vázlat készítésekor, magyarázatkor, vagy összefoglaláskor, a tanulók a minta alapján is elsajátíthatják a módszert, és használni fogják. Rövidítheti a tanár a folyamatot azzal, ha bemutatja, mire való, s feladatként elvárja az órai vázlat vagy a tananyag gondolattérképen való megjelenítését. Bátran lehet használni az asszociációt, s a saját gondolatokhoz kapcsolva a tanulnivalót, mélyebben rögzül a saját rendszerben. Gyorsabban előhívható és alkalmazható a tudás. A **tartós emlékezéshez** fontos az aznapi ismétlés, sőt a másnapi átfutás, s majd egy hét

múlva a tanultak átismétlése. Így lehet biztos és hosszú távú tudásra szert tenni.

A történelem tantárgy például érdekes, szerethető tantárgy a gyerekek számára, de az ismeretek nem jegyezhetőek meg egyszeri hallásra. Szükséges az otthoni tanulás! Sok adat, új, ismeretlen fogalmak elnevezése, ok-okozati összefüggések stb. vár a megértésre, memorizálásra. Az ötödikes történelemanyag még sok elmesélhető történetet tartalmaz, de olvasási nehézségekkel már akkor is nehezen birkózik meg a tankönyvi szöveggel a kisdiaák.

A hatodikos anyag szükségessé teszi a szaktanár számára, hogy már az első lecke tanulásához segítséget adjon. Néhány órát az érdeklődés felkeltése mellett arra kell szánni, hogy tanulási technikákat tanítsunk diákjainknak, így nem veszi el a gyerekek kedvét a többoldalal, bár színes képekkel gazdagított tanulnivaló. Az ismétlő órák után az első tananyag: *I. Károly országa*. Hívjuk fel a figyelmet a tankönyv tanulást segítő felépítésére! Anyagegység-címek, vastag betűs, dőlt betűs lényegkiemelések, kérdések, a lecke végén összefoglaló kérdések, a lényegi kérdések vázlata. Az anyag három oldal terjedelmű, a törzsanyag betűnagysága elkülönül a kiegészítő anyagtól. A lecke három alapegységének vastag betűs címe a lényegre irányítja a figyelmet, s a szövegen belül is vastag és dőlt betűs kifejezések segítik a megjegyzést. Az egységen belüli kérdések az összefüggésekre irányulnak. A lecke feldolgozásánál ezekre a tanulást segítő elemekre helyezzük a hangsúlyt.

A lecke végén található összefoglalót a kérdések elolvasásával kezdjük! A lényegre irányítják a figyelmet, s felkeltik az érdeklődést. Miről is lesz szó? Ösztönözzük a tanulókat arra, hogy jegyezzék le azt, ami a kérdésekre válasz lehet! Tanítsuk meg a gyerekeket vázlatot írni, sőt a gondolattérkép készítésére is sor kerülhet! A diákoknak ezek nem új munkaformák akkor, ha a tanár már az ötödik évfolyamon ilyen módon segítette a tanulást, s a gyerekek sok példát láttak már. Kooperatív munkaformában még hatékonyabbá tehetjük a tanulást.

Az 1. anyagegységen tanuljuk a technikákat.

A csoportok feladata:

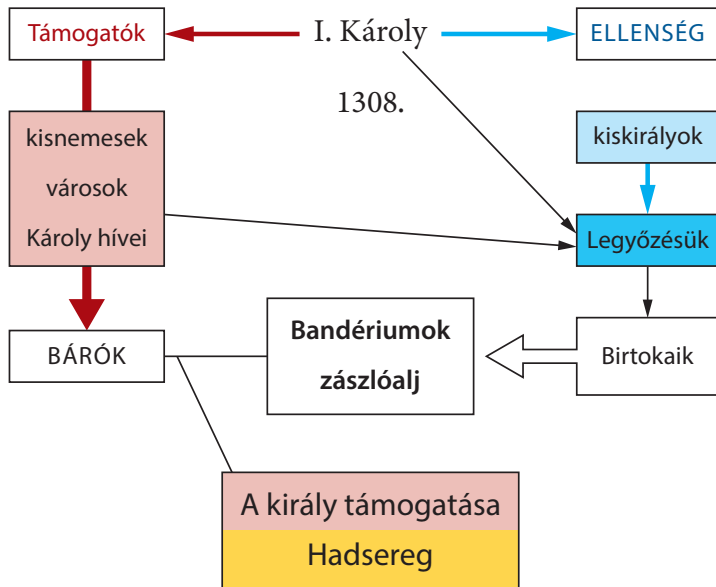
1. Alkossatok kérdéseket a szöveg tartalmáról!
2. Írjátok ki a fontos tényeket! Ezek a kulcsszavak.

A kérdésfeltevés, illetve a kulcsszavak megtalálása a szövegfeldolgozás legfontosabb módszere. Ezt a feladatot több csoport megkapja, s az azonos feladatot végzők összehasonlítják a megoldásukat. A 3. feladatot tanári segítséssel valamennyien készítik, a megoldás táblára és a füzetbe kerül. Ez a gondolattérkép készítésének megtanítása.

Példát mutatunk a gondolattérkép készítésére, de felhívjuk a tanulók figyelmét, hogy nem kell ezeknek a képi vázlatoknak egyformának lenni. A kreativitásnak nagy lehetősége van, hisz az asszociáció működése nagyon egyéni. Arra is biztassuk tanítványainkat, hogy a kiemelésekkel, ábrákkal, rajzokkal, színekkel, változatos betűformákkal saját vizuális képüket erősíthetik – kinek mire van szüksége.

A kiválasztott anyagegység felvázolását a tanulókkal együtt készítsük el, de a következő anyagegység feldolgozását kooperatív csoportban, akár párosan, akár az egész csoport önállóan végezze el! A szöveg megértését az első két feladat megoldásának bemutatásával bizonyítják a gyerekek. A csoportok egymást ellenőrzik, két-két tanuló a másik csoportnál kérdések, illetve a kulcsszavak segítségével elmondja, mit tanult. Ezután kerüljön sor a gondolattérkép tanulást segítő módszerének bemutatására.

A második téma: a királyi jövedelmek feldolgozásához a tankönyv ad vázlatot a vastagbetűs kiemelésekkel. Fogadtassuk el diákjainkkal, hogy a lejegyzésnek igen nagy haszna van az ismeretek megjegyzésében!

A 3. anyagegységnél azt gyakoroltathatjuk, hogy elolvasás után saját szavainkkal elmondva leegyszerűsítjük, s átfuttatjuk saját gondolkodási rendszerünkön a tanulnivalót. Párban elmondják egymásnak, így mindenki szereplést és ellenőrzést is kap. Akkor lesz teljes a felkészülés, ha a lecke végén lévő összefoglaló kérdések szerepét is megvizsgáljuk, s a kérdésekre adott biztos válaszok önbizalommal tölthetik el a gyerekeket.

Verstanulás

Gyakran okoz nehézséget a **verstanulás**. Ez ugyan-csak próbára teszi a memóriát, de a tanulási akaratot is. Ha a verstanulás technikájával is foglalkozunk az órán, a gyerekek érezni fogják, hogy nemcsak feladatot kapnak, hanem segítséget is, mellettük vagyunk. A verset már órán értelmezzük! Minden ismeretlen szó magyarázatot igényel. Csak azt lehet tartósan megtanulni, amit értünk. Biztassuk a gyerekeket arra, hogy bátran kérdezzenek, ha valami nem világos!

Próbáljuk ki egy adott versen azokat a módszereket, amiket a legtöbben hatásosan használnak! A különböző módszerek kombinálhatók. Versszakonként tanuljunk, a versszak tartalmáról készíthetünk vázlatot, akár gondolattérképet, vagy a megragadható, elképzelhető

részekről rajzot is készíthetünk. A vizuális típusok ezt hatékonyan tudják alkalmazni. Azok, akiket a kimondott szó segít, mondják együtt a szöveget hangfelvétellel, akár a maguk elmondásában, akár az interneten található művészi tolmácsolással. A közös osztálymondással is bizonyíthatjuk ennek a hatásosságát, hisz a fülükben visszhangzik, amit együtt mondanak. Azt is bemutathatjuk, hogy számos esetben mutogatást is társíthatunk a szöveghez, mintegy eljátszva annak tartalmát. (Gyakran a felelőt is kisegítettem egy-egy mozdulattal a szerepléskor, s érdemesnek találták ezt a módszert is.) A verstanulás legfontosabb módszere az állandó ismétlés. A szülőknek, testvérnek stb., mindenkinek, aki meghallgatni tudja, időközönként el kell mondani a verset. Ez növeli az önbizalmat, s csökkenti a szereplési lámpalázat.

Természetesen egy órai munka még nem teszi általános gyakorlattá a módszereket, s az egyéni tanulási módok megtalálása is időbe telik, de érdemes időt szánni rá. Az eredményes, helyes tanulási szokások kialakítása mellett még a **képességek, készségek fejlesztése** is szükséges a célok eléréséhez. A figyelem, memória, problémamegoldó gondolkodás fejlesztését szolgáló gyakorlatokat is beiktathatunk az óráinkba; számos ilyen feladatot találunk az interneten. Hívjuk fel a szülők figyelmét is ezekre a játékos fejlesztő feladatokra, s a netezés hasznos is lesz, mellette szórakoztató.

Digitális eszközök nélkül is elérhetjük, hogy egy kis átmozgatással javuljon a koncentrációs készség, s a jó hangulat is biztosított lesz a komolyabb feladatokhoz.

1. feladat

A tanulóknak egy mozgássort kell követniük, s a tévesztést elkerülni.

1. ütem: mindkét kézzel a térdre csap, 2. ütem: taps, 3. ütem: bal kéz ökölben, hüvelykujj a bal fül mellett hátramutat, 4. ütem: jobb kéz ökölben, hüvelykujj jobb fül mellett hátramutat.

2. feladat

A nap indítására, bemelegítésre és a tanulók testi-szellemi átmozgatására alkalmas játék. Fejleszti a tanulók koncentrációs képességét.

A tanár kiválaszt Erich Kästner Az állatok konferenciája c. művéből egy szövegrészletet. A benne előforduló állatok nevét cédulákra írjuk. Lehet egy-egy állatfajtából több példány is, ha az osztály nagyobb. Minden tanuló húz egy cédulát. Elkezdjük olvasni a szöveget. Amelyik állat hallja a saját nevét, felpattan, majd újra leül a helyére. Ha az hangzik el, hogy „az állatok”, vagy „minden állat”, mindenkinek fel kell ugrania.

3. feladat

A következő módszer lazításra alkalmas, de koncentrációs gyakorlatnak is használható.

A tanulók körben ülnek vagy állnak. Sorban számolnak 1-től növekvő sorrendben úgy, hogy minden hetest tartalmazó, vagy héttel osztható számnál nem a számot, hanem „bamm”-ot mondanak. A számolás addig foly-

tatódik, míg valaki nem hibázik, ekkor az a személy, aki hibázott, előlről kezdi a számolást. Menet közben változtatható a számolás tempója is.

1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 - Bamm - 8 - 9 - 10 - 11 - 12 - 13 - Bamm - 15 - 16 - Bamm - 18...

4. feladat

A következő játék a memória fejlesztésére szolgáló szórakoztató feladat.

Szólánc

Gyűjtsünk össze rövid, érdekes, mókás szavakat: pl. Marci, Berci, Karcsi, Tercsi, Ancsa, Jancsi, Bence, Jenci, Ince, Vince, Lonci, Mancsi. De autómárkák felsorolása is megteszi, ha mással nem lehet rávenni a gyerekeket a gyakorlásra. Felolvassuk a 6-8 szóból álló szóláncot és megkérjük, hogy ismételjék el sorban, amit hallottak. Ha jól megy, jöhet a hosszabb lánc, ha sok a tévesztés, rövidíteni kell.

5. feladat

A figyelem és a memória fejlesztésére való gyakorlatok otthonra vagy órán is lazításra, élénkítésre.

A gyerekek körben ülnek. Az egyik gyereknek a játékvezető utasításokat sűg a fülébe, aki az utasításokat sorban megcsinálja. A többiek csendben figyelik, majd igyekeznek kitalálni, mit sűgött a játékvezető. Egész mondatokkal kell kifejezniük magukat. Következő lépésben egy másik gyereknek visszafelé kell megcsinálnia a feladatsort és mondani, hogy mit csinál.

Előkészítünk hangszereket, hangot adó tárgyakat. A gyerekek lehajtják a fejüket. Egymás után létrehozunk a hangokat. Ezeket figyeljük meg a gyerekek, és jegyezzük meg a sorrendet! Felszólításra elmondhatják, mit hallottak. Visszaismételhetik a gyakorlatot.

Mi kerüljön a hátizsákba? Pl: buszjegy, zsemle, esőköpeny, zsebkendő, sajt... Egy gyerek elismétli a listát és egy új tárgyat fűz hozzá, a következő már ezt is ismétli, hozzáfűz egy újabb tárgyat, és így tovább. Az elemszámot fokozatosan növelhetjük. Ügyelni kell a helyes sorrendre. Nehezíthetjük mennyiséggel pl: 2 buszjegy, 5 sajt...

Bemegyek az étterembe. Enni szeretnék. Elmondom a pincérnek a rendelést, ő továbbadja a szakácsnak. A szakács visszamondja a pincérnek, majd a pincér elmondja a vendégeknek, hogy mit szolgál fel. A vendég fizetéskor fordított sorrendben mondja el, hogy mit rendelt.

A gyermek mondja a játékvezető után: 1-5, 6-9-3, 8-5-1-8 stb.

Mondja fordított sorrendben a számokat!

Ezek a feladatok legfeljebb néhány percet igényelnek, de a tanuláshoz szükséges pozitív lelkiállapothoz mindenképpen hozzájárulnak. A szülők gyakran ajándékoznak gyermekeiknek képességfejlesztő játékot. Érdemes egy közös alkalomra összegyűjteni ezeket, s jó elmozgató alkalmat teremtünk egy délután, ha mindenki elhozza a kedvencét.

Összegzés:

A gyerekek életkori sajátosságait, egyéni képességeit figyelembe véve a pedagógusnak kell a tanulási folyamat során az ismeretszerzéshez támaszt nyújtani, sikerhez juttatni a tanítványait. Eredményhez vezető tanulási szokásokat kell gyakorlattá alakítani, s a szövegfeldolgozás módszereit, a rögzítés speciális technikáit bevált módszernek ajánlani, bemutatni. Segíteni kell abban is, hogy az egyének a saját legeredményesebb tanulási módjukat megtalálják és használják.

Általánosságban igaz az, hogy **a tanulásnak 5 feltétele van:**

1. Legyünk motiváltak!
2. Figyeljünk oda!
3. Kössük az új ismereteket ahhoz, amit már eddig is tudtunk!
4. A nyert információkat mindjárt az elején még egyszer nézzük át!
5. Időről időre frissítsük fel tudásunkat!

Ezeket a nagyon egyszerű tanácsokat könnyű elfogadtatni, de az akaratot edzeni kell hozzá. Könnyen kimondják a gyengébben teljesítők, hogy elkalandozik a figyelmük, hogy nem jó a memóriájuk. A jó memória a figyelem művészete. Amit meg akarunk jegyezni, arra teljesen oda kell figyelni. Min múlik a figyelem? A pozitív érzelmi állapot.

A tanulnivalót könnyebb megjegyezni, ha átformáljuk, leegyszerűsítjük, összefoglaljuk. Meg kell érteni, amit meg akarunk jegyezni, s jobban emlékszünk. A megtanultakat át kell ismételni még aznap, s aztán időnként újra átnézni, hogy a hosszú távú memóriába kerüljön az ismeret. Azt is tudatosítanunk kell, hogy a gondolkodás asszociációkra épül. Az egyik dologról eszünkbe jut a másik. Ez segíti a megjegyzést. Az emberi információszerzés legjelentősebb csatornája a vizualitás. Az ábrák, képek rengeteg információt hordoznak, így egy elem által sok elemet tudunk könnyedén megjegyezni.

Mindezeket a tanulást segítő pedagógus igyekszik átadni tanítványainak, de bármennyire is játékos feladatokkal igyekszik az érdeklődést felkelteni, fenntartani, fontos azt tudatosítani gyerekekben és szülőkben is, hogy a tanuláshoz szükség van erőfeszítésre.

Az eredményekért meg kell dolgozni!

Ajánlott irodalom:

Oroszlány Péter (2010): *A tanulás tanítása*. AKGA Junior Kiadó, Budapest.

<http://tanulasfejlesztes.ektf.hu/>
<http://tanuljhatekonyan.hu/>
<https://eduline.hu/>
<https://ofi.oh.gov.hu/tudastar>
<https://csegesuli.edu.hu/>
<https://zanza.tv/>
<https://csanadi-bp.edu.hu/>

Tanulási módszerek:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Tanulasi_modszer

Digitális kompetencia a köznevelésben

A köznevelés digitáliskövetelmény-keretrendszerének kidolgozása áll az Oktatási Hivatal (OH) vezetésével megvalósított kiemelt európai uniós projekt egyik alprogramjának középpontjában. A köznevelés négy szintjére kidolgozott keretrendszerek célja, hogy átláthatóvá, mérhetővé, értékelhetővé és könnyebben fejleszthetővé váljon a tanulók, a pedagógusok, az intézményvezetők és az intézmények digitális felkészültsége.

Szöveg: **Medve Katalin**

A digitális kompetencia a transzverzális, vagyis a műveltségterületeket és korosztályokat is átfogó kulcskompetenciák egyike, amely elengedhetetlen az információs társadalomban való boldoguláshoz. Az Európai Unió a kompetencia egységes, közös alapokon nyugvó értelmezése érdekében dolgozta ki a DigComp-ajánlást, amely a hazai keretrendszereknek is alapja.

A projekt munkatársai a tanulók, a pedagógusok, az intézményvezetők és az intézmények számára készítettek egy-egy javaslatot, amelyek pontos képet adnak arról, milyen ismeretek, készségek várhatók el az egyes szinteken. A dokumentumok továbbá a meglévő készségek feltárását és az esetleges hiányosságok felismerését is hatékonyan támogatják.

A keretrendszerek alapján vizsgálták azt is, hogyan építhető be a digitális kompetencia a pedagógus-életpályamodellbe. A projektben készültek el azok az indikátorok, leírások, amelyek a pedagógusminősítésben és a tanfelügyeleti eljárásban részt vevő pedagógusok értékelésében játszanak majd szerepet.

A MENTEP nemzetközi pedagógus-önértékelő eszköz magyar nyelvre adaptálása is a projektben történt: az alkalmazás segítségével a pedagógusok önbevalláson alapuló képet kaphatnak digitális kompetenciájukról és a fejlesztendő területekről.

A korszerűbb és hatékonyabb oktatás érdekében szükséges a digitális tartalmak, eszközök és módszerek tömeges bevonása a köznevelésbe. A projektben két, a digitális alkalmazások széles körű felhasználási lehetőségeit, fontosságát bemutató kisfilm is készült: míg az egyik a fiatalokat (<https://youtu.be/gfZmLEO4D4s>) szólítja meg, a másik a szülőkhöz, pedagógusokhoz (<https://youtu.be/FZhplQ7SGwQ>) hozza közelebb a digitális eszközöket.

Az ajánlások elérhetőek a <https://www.oktatas.hu/kozneveles/projektek/efop3215> oldalon.

A köznevelés keretrendszeréhez kapcsolódó mérési-értékelési és digitális fejlesztések, innovatív oktatásszervezési eljárások kialakítása, megújítása (EFOP-3.2.15-VEKOP-17-2017-00001) című projekt az Európai Unió támogatásával valósult meg.

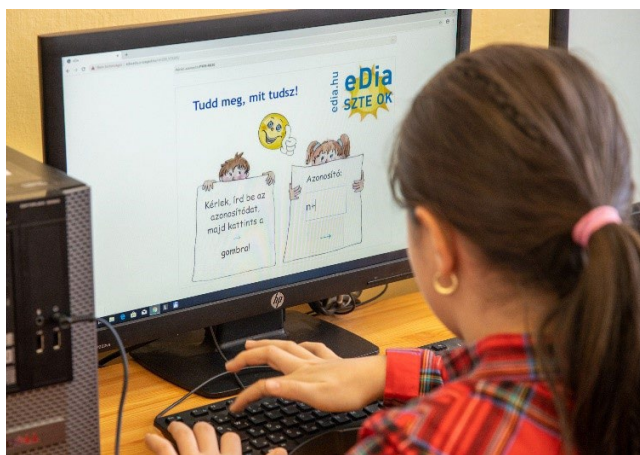

A személyre szabott fejlesztés eszköze: az eDia online rendszer

Az óvodások és a kisiskolások személyre szabott, egyéni fejlesztését támogatja a Szegedi Tudományegyetem Oktatásméleti Kutatócsoportja által kidolgozott eDia online diagnosztikus rendszer, amelyet egy, az Oktatási Hivatal koordinálásában megvalósuló európai uniós projektben fejlesztettek tovább.

Szöveg: Prof. Dr. Csapó Benő

Az iskolai tanulás akkor a leghatékonyabb és a diákok számára a leginkább élvezhető, ha minden gyermek a saját fejlettségi szintjének megfelelő fejlesztésben részesül. A diákok azonban nagyon különböző tempóban fejlődnek, számos tulajdonságuk teszi őket egyedivé, sajátos egyéniséggé. Ez a fejlettségbeli sokféleség nagy kihívás elé állítja a tömegoktatást, elsősorban azért, mert az értelmi fejlődés egyéni folyamatai a pedagógusok előtt rejtve maradnak. A személyre szóló, differenciált fejlesztés megvalósításához arra van szükség, hogy ezek a különbségek láthatóvá váljanak. Különösen fontos annak megismerése, hogy hol tart a diákok értelmi fejlődése, gondolkodása a tananyag megértése szempontjából fontos területeken.

A Szegedi Tudományegyetem Oktatásméleti Kutatócsoportja által kidolgozott és az Oktatási Hivatal egyik európai uniós projektjében továbbfejlesztett eDia online diagnosztikus rendszer (www.edia.hu) használatával megvalósítható a tanulók rendszeres, gyors,

pontos felmérése az iskolakezdéstől a hatodik évfolyam végéig. Az eDia-rendszer regionális és országos normákhoz viszonyítva méri az 1–6. évfolyamos diákok matematikai és természettudományos tudásának, olvasási-szövegértési képességének szaktárgyi szelektét, alkalmazhatóságát és gondolkodási képességeik fejlettségi szintjét az adott területen.

A személyre szabott oktatás további feltétele, hogy minél több, az egyéni fejlesztést támogató, a pedagógusok munkájának hatékonyságát növelő fejlesztőeszközt biztosítsunk a tanároknak és diákoknak. Az eDia-rendszer tanári tesztek modulja (<http://edia.hu/tanari-tesztek-modul/>), valamint az eLea-rendszer (www.edia.hu/elea) a tanulási sikeresség alapjait jelentő matematikai, olvasási-szövegértési és gondolkodási képességek területein számos online elérhető fejlesztőprogramot kínálnak az 1–6. évfolyamos diákoknak.

Az iskolai sikeresség alapfeltétele, meghatározó kritériuma a felkészült iskolakezdés: az olvasás-szövegértés, a számolás, az írás és a tanulás fejlesztéséhez nélkülözhetetlen előkészítések megfelelő fejlettségi szintjének elérése – illetve ezek mérése, majd az esetleges lemaradások pótlása. Az eDia-rendszer óvodás tesztek moduljának (<http://edia.hu/ovodas-tesztek-modul/>) több mint 2000 iskolakészültséget mérő és fejlesztő feladata, valamint az MTA-SZTE Képességfejlesztés Kutatócsoportnak a projekt keretein kívül kifejlesztett iskolakészültség-tesztcsomagja (<http://edia.hu/ikmprojekt/>) ezt a fejlesztő folyamatot igyekeznek támogatni. Az eDia-rendszer tanári, illetve óvodás tesztek moduljára a szülők is ingyenesen regisztrálhatnak, így lehetőségük van arra, hogy a kidolgozott mérő- és fejlesztőfeladatokból játékos tesztek vagy fejlesztőjátékokat állítsanak össze gyermekeiknek.

Meghatározó lehet a korai években végzett fejlesztés

Korunk egyre inkább a sikerorientált attitűdöt preferálja. A munkaerőpiacon sok esetben hatékony, kifinomult, jó kommunikációs készséggel és empátiával rendelkező személyeket keresnek. Mindezekért is érdemes szem előtt tartani a gyermekek korai életéveiben történő beavatkozások jelentőségét, hiszen valójában ez a siker megalapozója. A várandósság alatt megkezdett prevenciós és intervenciós tevékenységek a későbbi egészséges fejlődést alapozzák meg. A kora gyermekkori fejlesztésről, annak jelentőségéről és fontosságáról **dr. Kereki Judit** közgazdász-gyógypedagógussal, a Gyermekút Projekt szakmai vezetőjével beszélgettünk.

Szöveg: Karkó Ádám | Fotó: Förster Tamás

Mennyire meghatározók a kora gyermekkori életszakaszban zajló események?

Az első néhány életévben a leggyorsabb a gyermekek fejlődése, ám ekkor a legsérülékenyebbek is, nem mind-egy tehát, hogy milyen ellátórendszer épül ki körük, hogy egy esetleges fejlődésbeli megkésettség, eltérés esetén mikor jutnak el a megfelelő szakemberhez és kapják meg a szükséges ellátást. Azoknak a szolgáltatásoknak és ellátásoknak az összességét, amelyek kisgyermekkorban körbeveszik a gyermekeket és családjaikat, kora gyermekkori intervencióknak nevezzük. A szűrés, a felismerés, a probléma azonosítása, diagnosztizálása és a korai fejlesztés, terápiás ellátás mind ennek a szolgáltatáscsomagnak a része. Az ellátórendszer szereplői közé tartoznak többek között az egészségügyi alapellátók – védőnő, házi gyermekorvos –, az egészségügyi szakellátók, a bölcsődék és az óvodák dolgozói, a pedagógiai szakszolgálatnál dolgozó gyógy-pedagógusok, pszichológusok, mozgásterapeuták és a család- és gyermekjóléti szolgálat szakemberei.

Az a fajta figyelem, amelyet a várandósságtól kezdve megkap a gyermek, jelentőségteljes a fejlődésére nézve, így az összes megelőző tevékenység vagy beavatkozás, amely a várandósság alatt, illetve a megszületést követő életszakaszban zajlik, kiemelten fontos. A szűrések, a vizsgálatok és a közösségbe kerülés során a gondozásért, nevelésért felelős szakemberek fejlődést nyomonkövető tevékenysége mind hozzájárulnak a problémák mielőbbi felismeréséhez, és az időben való ellátásba juttatáshoz.

Milyen esetekben fordulhatnak Önökhöz a szülők?

A szülők gyermekük megszületése után sokszor táncstalanok, hogy mit kell, mit érdemes megfigyelni a gyermekükön a fejlődés szempontjából, és mi a teen-

dőjük, ha valamilyen eltérést észlelnek a fejlődésében vagy a viselkedésében. Nyilvánvaló, hogy a szülők nem tanulják a „szülőséget”, és nagy segítségükre van a szakember abban, hogy eldönthessék, azok a jelek, amit látnak, a természetes fejlődés velejárói-e vagy valamilyen lemaradást mutatnak. A szülő ismeri a legjobban a saját gyermekét, annak ellenére is, hogy nem tanulta a szülőséget. Még a gyermek korai életszakaszában megtanulja felismerni a szükségleteket, hogy megfelelő válaszokat adjon azokra, és hogy figyelemmel kövesse a gyermek fejlődését. Az, hogy a gyermek milyen környezetben nevelődik, mennyire ismerik fel a fejlődésében vagy a viselkedésében az eltéréseket, mikor kapja meg a segítséget ő és a családja, alapvető fontosságú abból a szempontból, hogyan alakulnak a későbbi életlehetőségei.

Mennyire áll szoros párhuzamban a kisgyermekkori fejlesztés és a felnőtt életszakaszban kibontakozó sikeresség?

A kora gyermekkori beavatkozások jelentősége abban mutatkozik meg, hogy kezdetben az iskolaévekben milyen teljesítményt fog produkálni a gyermek, a jövőben pedig, amikor a munkaerőpiacra kerül, miként tud ott elhelyezkedni, milyen pozícióba kerül a társadalmi ranglétrán. Társadalmi szempontból kifejezetten fontos, hogy a korai életévekben mekkora figyelmet fordítunk a kora gyermekkori fejlesztésre. Az 1960-as években több hosszú távú kutatást kezdtek el az Amerikai Egyesült Államokban, amelyek keretében olyan gyermekcsoportok fejlődését követték nyomon, akik a korai életszakaszban a fejlődést támogató programokban vettek részt. A programba bevont gyermekek elsősorban szociálisan hátrányos helyzetű, vagy valamilyen egészségügyi kockázattal született gyermekek – például koraszülöttek – voltak. A programok

egy részében nemcsak a gyermekekkel, hanem a családokkal is foglalkoztak. A beavatkozásokat követően bizonyos időközönként mérték az érintett csoportokban a beavatkozások hatásait. Az eredmények azt mutatták, hogy azoknak a gyermekeknek, akiknél az említett korai beavatkozások megtörténtek, később a tanulási képességekben mutatott kimeneteik, az iskolai sikerességük vagy a társadalomban elfoglalt pozíciójuk sokkal kedvezőbb képet mutatott, mint azoké a gyermekeké, akik a kontrollcsoportban voltak.

A kutatások kimutatták azt is, hogy a vizsgált csoportokban sokkal alacsonyabb a serdülőkorú anyaság gyakorisága, vagy a bűnelkövetések előfordulása. A társadalmi hasznosság mellett a gazdasági következményt is érdemes hangsúlyozni. Közgazdász-kutatók költség-haszon elemzés segítségével kiszámolták, hogy a korai életévekbe való befektetések milyen hosszú távú haszonnal járnak. Azt találták, hogy minél korábbi életszakaszban történnek meg a befektetések, annál magasabb azok megtérülési rátája. Más szempontból úgy fogalmazhatunk, minél korábban történnek meg a beavatkozások, annál nagyobb eséllyel kerülhetnek ki sikeres, motivált, kiegyensúlyozott emberek a munkaerőpiacra és a szociális közegekbe. Ez rávilágít arra a tényre, hogy a gyermek mint individuum felelősségteljes felnőtté nevelése elengedhetetlen, és ezzel összefüggően nemcsak az számít, hogy önálló, gondos és empatikus felnőtt váljék belőle, hanem az is, hogy ezzel párhuzamosan a felnövekvő gyermek alakítani tudja a társadalmat is.

Milyen nehézségek adódhatnak a későbbiekben, ha elodázzuk a kisgyermekkorai fejlesztés lehetőségét?

Több nemzetközi kutatás eredménye azt mutatja, hogy a gyermek fejlődése szempontjából nem lehet figyelmen kívül hagyni azt, milyen szociális háttérből érkezik, milyen az anya iskolai végzettsége, hogy vajon a gyermek egyszülős vagy kétszülős családban nő-e fel. Ezekon túl más rizikófaktorokat is ismerünk, amelyek hatással lehetnek a felnőttkori egészségre, és alapvetően a gyermek egész életét befolyásolhatják, így az alacsony születési súly vagy a gyermekkorai traumák, mint például a bántalmazás. Több tényező tehát a korai életévekben megkezdett prevenció munkája és a beavatkozások indokoltsága, amelyeknek mindenképp kiemelt jelentőséget kell tulajdonítani.

Mindenki számára szükség van kora gyermekkorai fejlesztésre?

Bármilyen társadalmi szerepben lévő szülőről beszélünk, minden esetben létfontosságú a gyermekekre irányuló korai figyelem és a megelőző, valamint a beavatkozásokat magukba foglaló szolgáltatáscsomag nyújtása. Fejlődésbeli elakadások, eltérések bárhol előfordulhatnak, minden gyermeknek meg kell kapnia azt a figyelmet és a fejlődés nyomkövetésének biztosítását, amellyel kiszűrhetőek, felismerhetőek ezek a problémák. Az egészségügyi alapellátás már a születéstől olyan sűrű kontrollpontokkal teli szűréseket alkalmaz, amelyek nagy eséllyel segítenek

az eltérések korai felismerésében. A biológiai rizikóval érintett gyermekek és családjaik mellett többek között a pszichés sérülékeny vagy a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek és családjaik támogatása is fontos feladat, összefüggésben az érintett gyermekek helyzetéből fakadó egyéb rizikótényezőkkel.

Több projektben dolgoztam, amelyek a korai megelőzés és beavatkozás szükségességével foglalkoztak. Ezek azt szolgálták, hogy a szakembereknek eszközök adjunk ahhoz, hogy támogassák a szülőket abban, hogy saját gyermekük képességeit, erősségeit felismerjék és támogatni tudják őt a fejlődésében. Mindemellett nagyon fontos a szülők folyamatos érzékenyítése, a szülői szerepben való megerősítése és a saját felelősségük felismerése. A szülői kompetenciák kiszélesítése kiváltképp jelentős dolog, mert lehetséges, hogy a szülő nem érzi, nem tudja, hogy neki mi pontosan a szerepe, mit és miért kellene megfigyelnie a gyermeke fejlődésében, működésében és mik a lehetőségei, teendői, ha eltérést észlel, és hová fordulhat segítségért. Viszont, ha segítséget adunk neki, akkor felismeri, hogy minden, ami történik, valójában a gyermekéért történik.

Milyen arányok figyelhetők meg a kora gyermekkori beavatkozásokat tekintve a nemzetközi szinten? Magyarország hogyan áll a fejlesztés tekintetében?

Nagy különbségek vannak a különböző országcsoportok között. Van, ahol hagyományosan nagy korai fejlesztőközpontok működnek, van, ahol alakulóban van a rendszer, és van, ahol integráltan látják el az érintett gyermekeket a szociális és oktatási ellátórendszer főáramában. A koordinált és integrált ellátási formákat működtető országokról lehet elmondani, hogy hatékonyan működő ellátórendszerrel rendelkeznek.

A hazai gyakorlatot tekintve kettősség jellemző. Büszkéek lehetünk a terápiás, fejlesztő módszereinkre, rengeteg módszer áll rendelkezésre Magyarországon az eltérő fejlődésű gyermekek korai fejlesztését illetően. Ahol sokféle módszer érhető el, ott a gyakorlatban ezeket igazán hatékonyan és eredményesen lehet felhasználni, ezért egy széles spektrumon tudnak mozogni azok a szakemberek, akik különbözőképpen szeretnék feloldani az adott problémákból adódó visszamaradásokat. Ezzel szemben a szakemberhiány komoly gátló tényezője az ellátáshoz való hozzáférésnek, amely elsősorban a hátrányos helyzetű területeket és a kistelepüléseket érinti. Azt is hozzá kell tenni, hogy a hálózat még nem mindig működik elég kifinomultan, így a nyugat-európai pedagógiai hálózatokhoz képest a módszertanokban és működéstechnikában is van még bőven tere a fejlődésnek.

Milyen feladatot lát el a Gyermekút projekt szakmai vezetőjeként? Mit érdemes tudni a projektről? Milyen célkitűzése van a projektnek?

A projekt lényege kapcsolódik az előbb elmondottakhoz, vagyis a hálózat bővítéséről és a hatékonyság fokozásáról szól, és ennek keretében szeretnénk elérni, hogy a gyermek problémáját minél korábban felismerjék, és a gyermekek minél hamarabb eljuthassanak a megfele-

lő ellátásba. Vagyis fontosnak tartjuk azt, hogy a korai ellátásban dolgozó szakemberek egységes tudással rendelkezzenek, megfelelő információ birtokában legyenek a továbbküldési utakra vonatkozóan, és ezáltal egy jobban szervezett ellátórendszer működhessen. Ez azért lenne lényeges, mert nélkülözhetetlen, hogy minél hamarabb elkezdhesse a gyermek és a szülő a megfelelő terápiát vagy fejlesztési folyamatot.

Úgy hiszem, elengedhetetlen annak felismerése, hogy a különböző ágazatokhoz tartozó szakemberek közös együttműködésén alapszik a korai gyermekellátás, komplex módon kell gondolkodnunk gyermekről és családról. Az egészségügyi ellátás, a védőnő és az orvos összekapcsolódása a köznevelés területével, ezen belül a pedagógiai szakszolgálat rendszerével és munkatársaival, a gyógypedagógusokkal, konduktorokkal, mozgásfejlesztő szakemberekkel, hamarabb tudna a problémákra megoldást nyújtani. A sokféle szakember együttműködő, ágazatközi csapattá való szerveződésére kívánt a projekt lehetőséget teremteni.

Milyen útravalót mondana azoknak a szülőknek, akik attól félnek, hogy a nevelésben folyamatosan hibáznak?

Minden szülő támogatása fontos. Amikor szülővé válunk, mindannyian elbizonytalanodunk, hiszen senki nem készített fel bennünket erre a szerepre, nem tanítja senki, hogyan kell jó szülőnek, pontosabban „elég jó szülőnek” lenni. A szülők elkezdenek szorongani, nem tudják, hogy jól teszik-e a dolgukat, megfelelő válaszokat adnak-e a hétköznapi nevelési kihívásokra. Persze azt nagyon fontos hangsúlyozni, hogy mégiscsak a szülő ismeri igazán a saját gyermekét. Belülről érzi, tudja, ha a gyermeke másképp tesz dolgokat, másképp fejlődik, mint a többiek. Amikor már elgondolkodik rajta, hogy valami nem úgy zajlik a gyermeke fejlődésében, ahogyan más gyermekeknél látja, akkor nem kell sokáig rágódni, hanem keresse fel a szakembert, akivel megbeszélheti a fenntartásait. El kell engedni azt az érzést, hogyha segítséget kérek, az azt jelenti, hogy nem vagyok elég jó szülő. Mindannyian a lehető legjobban szeretnénk a gyermekünkéről gondoskodni, és mindannyian lehetünk elég jó szülők. Merjünk tehát segítséget kérni, mert a szakemberek azért vannak körülöttünk, hogy segítsenek.

HELYTÖRTÉNETI KITEKINTŐ

Mindig van egy otthon

Helytörténeti kitekintő rovatunk 2021 szeptemberében indult. Jártunk Békéscsabán, Pécsen, Szolnokon, Hódmezővásárhelyen, Egerben és Szombathelyen. Szerkesztőtársaimmal úgy láttuk célszerűnek, hogy bár e vidéki városok számos titkot rejtenek, amelyekről beszélgetőtársaink részletesen beszámoltak, fontos viszont a magyar fővárosba, Budapestre is ellátogatnunk. Hamar szembesülnünk kellett azonban azzal a problémával, hogy Budapest túl nagy, az oldalak pedig túl rövidek. Így végül a 11. kerületre, azaz Újbudára esett a választásunk, ahol **Juhász Andrással**, az Újbudai József Attila Gimnázium intézményvezetőjével és **Vukovits Marianna** spanyoltanárral beszélgettünk a gimnázium múltjáról és jelenéről, illetve az iskola nyelvtanítási specializációjáról, megszórva némi helytörténeti fűszerrel. 2022 szeptemberében új rovattal várjuk Önöket vissza.

Szöveg: **Karkó Ádám** | Fotó: Vukovits Marianna

Minden esetben kardinális kérdés, ki miért választja azt a pályát, amelyen – ha nem is egész életében – elhelyezkedik a jövőben. **Vukovits Marianna** mindig is tanár szeretett volna lenni. Nagymamája tanár volt, ezért úgy érezte, követnie kell a családi hagyományt. Nem bánta meg, hiszen nagyon szeret tanítani. „Nagymamám általános iskolában tanított, de mindenkit. Az még az az idő volt, amikor egy osztályteremben ült több osztály, padsorokba rendezve, és ő tartotta az órát minden osztálynak.”

Juhász András motivációja másból eredt. Harmadéves gimnazista korában – vagyis a mai tanügyi rendszernek megfelelően 11.-es gimnazistaként – határozta el, hogy tanár lesz. Eleinte hezitált, hogy történelem–magyar, netán történelem–latin szakra jelentkezzen, végül az előbbi mellett döntött. „Azóta fel sem merült, hogy mást is csinálhatnék” – mondta.

Beszélgetésünk során szóba került a lokális identitás szerepe. Mivel mindketten Budapesten születtek – András Csepelen, míg Marianna Újbudán –, ezért arról is beszéltek, miként kötődnek a városhoz. A tanárnő kifejtette, ő mindig is imádott Újbudán élni, bár élt Óbudán, eltöltött pár évet külföldön is, mégis visszahívta őt a hely, mert „hiányzott, hogy lássam az embereket, akikkel együtt öregszem.” Szerinte Újbudán nem változott olyan nagy mértékben az elmúlt 20 évben a lakosság összetétele, az utcán sétálva sokakat máig felismer. A tanárnő elmondta, hogy a kerületben túlnyomó változás nem történt, természetesen némi reparálás, beépítés folyamatosan nyomon követhető volt, de az épületek eredetisége, az építészet szépségei megtartották évtizedes-évszázados gyönyörűségüket.

A tanár úr hangsúlyozta, sokáig hátrányban érezte magát a helyiekkel szemben. Hozzátette: „csak a munkám kapcsán kezdtem el megismerkedni a kerülettel.” Úgy látja, hogy ez a hátrány szinte leküzdhetetlen nem helyiként, hiszen

Az Újbudai József Attila Gimnázium Váli utcai épülete

nincsenek meg azon helyek tucatjai, amelyekhez ezer és egy élmény köti az embert, „míg mondjuk, ha Csepelre gondolok, ott minden fűszálhoz, minden fához emlék köt. Újbudának csak a jelenét ismerem, a múltját nem éltem meg.”

A lokális identitás nagyon aktuális kérdés – mondta Vukovits Marianna. Szükségszerű, hogy a gyerekeinknek segítsünk gyökeret növeszteni. Mindenki elmehet külföldre, nézzen körül a világban, az elvagyódás teljesen normális érzés, mindenki átmegy rajta, de az ott megszerzett tudást haza kell hozniuk a fiataloknak. „Menjenek, lássanak világot, mint a királyfi a mesében, de utána jöjjenek vissza és vegyék el a királylányt.”

Az igazgató úr szerint a József Attila Gimnáziumba járó diákok egyharmada újbudai, egyharmada a többi budapesti kerületből érkezik, egyharmada pedig az agglomerációból utazik az iskolába. „Ezzel megerősítem és megcáfolom egyszerre, hogy a „Jóska” – a gimnázium beceneve – egy újbudai iskola.” Viszont abból a szempontból mindenképp újbudai gimnáziumnak mondható az intézmény, hogy nagyon sok korábbi „jóska” szülő gyermeke is az iskolát választja a továbbtanuláshoz. De az is igencsak izgalmas, hogy a tanárok negyede a gimnázium falai között töltötte középkisiskolai éveit.

A 11. kerület sok szempontból is szimpatikus lehet a diákok, a tanárok és az emberek számára. A tanárnő újbudaiként minden nap megéli a 11. kerület szépségét. „Újbuda nagyon élhető és emberléptékű. Nincsenek akkora távolságok, hogy gyalog ne lehessen elmenni bárhová. Sokszínű, hiszen számos természetvédelmi területet, turistalátványosságot (Gellért-hegy), több fürdőt (Rudas) és több egyetemi kampuszt foglal magába.

Az iskolatörténet meghatározó minden iskolai miliő számára. A József Attila Gimnázium múltjáról Juhász András beszélt hosszabban. Elmondta, hogy 1912-ben jött létre a mai Váli utcai épületben a Ciszterci Rend Szent Imre Főgimnáziuma. 1929-ben új épületbe költözött az iskola, a Villányi útra. 1948-ban az államosítás áldozatául esett, így állami iskolaként működött tovább, majd 1950-ben felvette József Attila nevét. A rendszerváltás után, 1997-ben a katolikus egyház visszakapta a Villányi úti épületeit, amelyekben a Kaffka Margit Gimnázium és a József Attila Gimnázium működött. A Kaffka megszűnt, a helyén létrejött a Szent Margit Gimnázium. Szerencsére a József Attila Gimnázium nem szűnt meg, de az épületveszteség miatt el kellett költöznie. 2000 szeptemberében végül a ma is meglévő helyére, a Váli utcai épületbe költözött. „A gimnázium megmentésében három ember szerepét nem lehet eléggé hangsúlyozni, hiszen nekik köszönhető, hogy a „Jóska” nem jutott a Kaffka Margit Gimnázium sorsára: az akkori igazgatóasszony, *Törőcsik Zita*, és két igazgatóhelyettese, *Cziegler Andrásné* és *Sarkadi Ildikó* közreműködése nélkül most nem ülhetnénk itt.”

A történelmi megemlékezések a gimnázium életében is jelentőségteljesek, hiszen számos eseményhez kapcsolódik a kerület. Az iskola drámatanára, *Cseke Lajos* immár 20 éve diákszínpadi előadásokat rendez a történelmi eseményekre való megemlékezések során. „Október 23-án egy komplett színházi előadást nézhetnek meg az iskola tanulói, ami az előadóknak egymás után három előadást jelent, hiszen nincs az iskolának olyan díszterme, aulája vagy akkora tornaterme, hogy mindenki beférjen egyszerre. Volt olyan év, amikor a tanár úr a MórícZ Zsigmond körtérre is kivitte

az iskola tanulóit, így az ott zajló performansz során az arra járók is betekintést kaphattak az iskolában zajló megemlékezésbe” – mesélte Juhász András. A magyartanárok a magyaróra keretében az irodalmi kávéházakba is ellátogatnak a diákokkal. Ez azért is praktikus, mert a magyar-érettségien az egyik témakör *Az irodalom határterületei* címet viseli. Ez lehetőséget ad arra, hogy a kerületi, helyi sajátosságokkal ismertessük meg diákjainkat. A kerület napján (november 11.) minden évben más és más hírességeket koszorúznak meg tanárok és diákok.

Az iskola múltja nemcsak jelenbéli megemlékezéseiben mutatkozik meg, hanem egykori diákjaiban is. Hiszen olyan jeles művészek és hírességek tanultak a József Attila Gimnázium falai között, mint *Cseh Tamás, Latinovits Zoltán, Bujtor István, Kóbor János, Sas Szilvia, Makovecz Benjámin*. Ami izgalmas még az iskola múltjával kapcsolatban, hogy a tanulók létszáma – amely ma 575 fő – az 1970-es években az 1400 főt is elérte. Jelenleg évente négy osztályt indít a gimnázium, míg évtizedekkel ezelőtt akár tíz osztály is járt egy évfolyamban – magas osztálylétszámokkal.

Kiemelt jelentőségű a nyelvtanulás, a nyelvismeret, hiszen az egész világunkat átítatja a nyelvtudás szerepe. Az angol alapvetővé vált a mindennapokban, viszont egyre célszerűbb még egy nyelvet tudni, ismerni. A „Jóská”-ban az angolon kívül öt nyelvet tanítanak: németet, spanyolt, franciát, olaszt és oroszot. A József Attila Gimnázium profilját alapvetően az idegen nyelvek oktatása határozza meg. „A 17 osztályunkból 10 nyelvi előkészítő, a maradék hétből három és fél nyelvi orientációs, ami azt jelenti, hogy – a kerettantervhez képest – magasabb óraszámokban tanulják mindkét idegen nyelvet. Nálunk a nyelvtanítás valóban kiemelt fontosságú” – hangzott az intézményvezető. Hozzátette: a C osztályokban van a legtöbb nyelvvizsga, mert a C-sek a francia vagy a spanyol mellett angolból is megszerzik a B2 nyelvvizsgát. Az említett három nyelven kívül jelentős még az olasz és a német nyelvvizsgák száma is. Az igazgató elmondta: céljuk, hogy minél több olyan diákot engedjenek ki az iskolából, akiknek két nyelvvizsgájuk van. Arra, hogy a már leérett-ségizett diákok hol fognak továbbtanulni, csak közvetett hatást tud gyakorolni az iskola.

A gimnázium nyelvtanárai számos külföldi utazást szerveznek a diákok számára, hogy ily módon is megismertessék, megkedveltessék velük az adott nyelvet és kultúrát, még könnyebbé tegyék számukra a nyelvtanulást és elsajátíthatóbbá a nyelvhasználatot. Az elmúlt években Angliába, Spanyolországba, Franciaországba, Olaszországba látogathattak el a diákok, de volt alkalmuk ellátogatni Oroszországba is, sőt Jeruzsálemben is járhattak azok, akik szerették volna kamatoztatni angol nyelvismeretüket. Az iskolának franciából, spanyolból és oroszról vannak anyanyelvi tanárai, nyelvi lektorai, de az is segíti a nyelvtanulást, hogy több ízben cserediákok érkeznek az iskolába egy-egy félévre. Az Újbudai József Attila Gimnázium pedagógiai programja kialakít egy olyan széles látókörű perspektívát a diákokban és a tanároknál egyaránt, amelyek egyszerre határozzák meg a lokális identitás képzetét, és az azon túlmutató világszemlélet fontosságát.

Móricz Zsigmond körtér

Kulturális ajánló

Összeállította: **Karkó Ádám**

► MÚZEUMPEDAGÓGIA

Néprajzi Múzeum

A Néprajzi Múzeum nemrég átadott új épületében valamennyi korosztály talál az igényeinek megfelelő programot, foglalkozást, egyéni és csoportos formában egyaránt. A múzeum nyitott a különböző együttműködésekre, ezért nemcsak előre meghatározott programokat hirdet, hanem kooperálni kíván és egyéni felhasználást biztosít az erre kész tanároknak, szervezőknek. A Néprajzi Múzeum íves épülete nem csupán a Városligetet és a városi teret köti össze kapuként, hanem átjárót nyit a különböző kultúrák, népek, civilizációk világába, globalizált mindennapjainkból átvezet a hagyományos paraszti kultúra, a törzsi társadalmak vagy épp a jelenkor szubkultúráinak valóságába. A Néprajzi Múzeum múzeumpedagógusai olyan utazásra invitálnak kicsiket és nagyokat, ahol az új épületben, új kiállításokban, új közösségi terekben új tartalmak nyújtanak lehetőséget az ismeretszerzésre, a saját tapasztalatokra épülő, kortárs múzeumi élményekre. Ha velük tartotok, mesélő tárgyak, különleges bemutatók és meglepő összefüggések nyitnak új perspektívákat környezetünk, világunk és benne a múzeum megismeréséhez.

További információ: <https://www.neprajz.hu/meta>

► SZÍNHÁZ

Magyar hősök

„A Való Élet, a Történelem néha a legbrutálisabb akadálypálya, amelyben a szereplőknek egykor életre-halálra kellett küzdeniük” – ezekkel a szavakkal fogadja a titokzatos Rendező azt az öt középiskolás diákot, akik tanáruk vezetésével rendhagyó történelemóra keretében ellátogatnak a *Husadik Század Aréna – diktatúrák szorításában* nevet viselő szabadulószozába. A játék a 20. századi magyar történelem vészterhes időszakai-ba, nagyszüleik és dédszüleik fiatalkorába repíti vissza őket, ahol olyan emberek bőrébe bújhatnak bele, akik életük egy pillanatában súlyos döntésre kényszerültek, és nem a könnyebbik utat választották – noha a tét olykor nem kevesebb volt, mint embertársaik, sőt a saját maguk élete.

„A korszak, amelyet eddig csak a történelemkönyvekből ismerhettetek, itt és most jelenvalóvá változik” – folytatja a rejtélyes hang, és mint hamarosan kiderül, a legkevésbé sem túloz. A diákok fokozatosan eszmélnek rá, hogy ezúttal valami egészen különleges történik velük. Ami első látásra egyszerű szerepjátéknak indult, kezd a hús-vér valóság jegyeit magán viselni. A fizika törvényei zárójelbe kerülnek, a fiatalok személyesen élik át azokat a történeteket, amelyek mindaddig legfeljebb távoli, valószerűtlen sztoriknak tűnhettek a szemükben. Vajon nekik sikerül túlélni a 20. századot?

A darab hat „hétköznapi hős” (*Bruszniai Árpádné Honti Ilona, Gérecz Attila, Kiss Sándor, Olofsson Placid, Richter Gedeon és Salkaházi Sára*) sorsának szokatlan nézőpontból történő bemutatásán keresztül segíti a középiskolás diákokat a történelem megértésében és saját helyzetük átértékelésében. Megtekintése tizennégy éves kortól ajánlott. Jelige: Szabadulj ki a múltból!

► FESZTIVÁL

Ördögkatlan fesztivál

Idén 15. alkalommal szervezik meg a Nagyharsány–Bere-mend–Villánykövesd–Vylyan–Mokos területén zajló Ördögkatlan fesztivált. A jubileumi eseményre a szervezők így hivatkoznak: „Tizenötödik. Leírni is sok. Még gombócból se kevés. Hát még Katlanból. Annak, aki mindegyiken volt, és vagyunk néhányan, hetvenöt nap az életéből. Legalábbis, ha jövőre is ott leszünk-lesztek. És miért ne lennénk?”

Az Ördögkatlan Magyarország egyik olyan neves fesztiválja, ahol a kultúra igazán összeér, mint az ízek egy jó ragulevesben. A régóta katlanozókat és az újonnan érkezőket számos koncert, színházi előadás, irodalmi beszélgetés, képzőművészeti lehetőség és a Mecsek lábánál termő szőlő bora várja sok szeretettel.

Jelen lesz a népszerű *Carson Coma* zenekar, ott lesz a *Bohemian Betyars* és a *Parno Graszt*, akik világszerte ismert és elismert zenekarok. Az olvasni vágyók találkoznak *Parti Nagy Lajossal* vagy *Szabó T. Annával* is, valamint felcsendülnek *Cseh Tamás* és *Csegey Dénes* eddig még nem hallott dalai *Beck Zoltán* és *Szűcs Krisztián* előadásában.

„Ünnep lesz a 15. Ördögkatlan. A kultúra, a minőség, az emberség ünnepe.”

A fesztivált **2022. augusztus 2. és augusztus 6. között** szervezik meg.

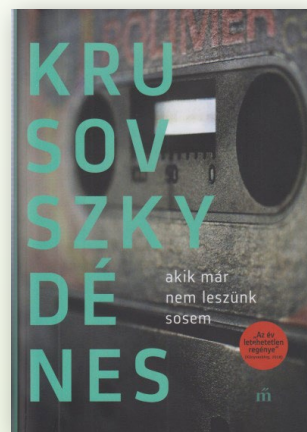
További információ: <https://ordogkatlan.hu/>

► KÖNYV

Krusovszky Dénes: Akik már nem leszünk sosem

Magvető Könyvkiadó, 2021

Krusovszky Dénes a magyar irodalom egyik legjelentősebb költője. Első regénye számos generációt sorakoztat fel, és mindezen kívül országmezsgyéket lép át múltba révedő beszédmódjával. A generációkat felsorakoztató, sorstragédiákat ötvöző szociodramákból építkező próza nem hiába nyerte el a nagyközönség figyelmét. A személyes életből kibontakozó társadalmi viszonyokat manifesztáló könyv segít a felnőtté válás stációjának megértésében.

A könyv 5 részre tagolódik, amelynek kezdő momentum a 1990-ben Iowa City határában autóbalesetet szenvedő férfi története. Majd 2013-ba ugrunk, ahol egy frusztrált, nosztalgiára vágyó fiatalembernek in medias res láthatunk bele az életébe, aki egy veszekedést követően elhagyja a magyar székesfővárost, és kamaszkora kisvárosa felé utazik – a város neve fiktív, mégis egy ma is létező kisváros nevére emlékeztetheti az olvasót. A fiatalember egy magnófelvételt talál, amin egy 1986-ban tüdőgondozóban élő, tüdőbénult beteg szóval beszél. Majd visszalépdélünk a múlt sekélyes talaján egészen 1956-ig. Az időspirálba szorult történet 2013-ba viszi vissza az olvasót, ahol összeomlani látszik valami a fiatalemberben, ami aztán 2017-ben újra összeáll.

► SOROZAT

A besúgó

A 2022. április 1-jén levetített *A besúgó* című sorozat első része után rendkívül rövid időn belül képes volt elnyerni a nézők szimpátiáját. A *Szentgyörgyi Bálint*, *Mátyássy Áron* és *Miklausek Bence* rendezésében vászonra került nyolc részes sorozat forgatókönyvét *Szentgyörgyi Bálint* írta. Az egyre erősebben jelenlévő fiatal színészek közül többen is szerepelnek a sorozatban, mint például *Váradi Gergely*, *Patkós Márton*, *Szász Júlia*, *Szőke Abigél*, *Thuróczy Szabolcs*, *Lengyel Benjámín*, *Borbély Richárd*, *Hermányi Mariann*, *Varga Ádám*, *Márkus Luca*, de szerepet kapnak az idősebb korosztály képviselői is, például *Mácsai Pál*.

A sorozat 1985-ben játszódik, amikor a kommunista Magyarország már a politikai változások határán van. A sorozat egyik főhőse, *Geri* (*Váradi Gergely*), a húszéves, érdeklődő fiú felköltözik Budapestre, ahol a Gazdaságtudományi Egyetem hallgatója lesz. Geri élete hirtelen tele lesz izgalommal, ugyanis nem sokkal kollégiumi beköltözése után csatlakozik egy demokratikus ellenzéki fiatal csoportosuláshoz, akik a regnáló rendszer ellen munkálkodnak. A demokratikus csoportnak *Száva Zsolt* a vezetője (*Patkós Márton*), aki hamar Geri legjobb barátjává lesz. Úgy tűnik, már 40 éve is megváltoztatta a vidéki fiatalok megszokott életét a budapesti légkör, a bulik, a lányok és a lázadás.

Viszont korántsem ennyire egyszerű a helyzet, ugyanis Gerinek olyan titkolnivalója van, ami aligha tetszene a demokráciára vágyó fiataloknak. Nemhiába vívódik Geri annyit: mit tegyen az ember, ha patthelyzetben van?

Frim Jakab gyógypedagógus

▶ 1852. május 1. – 1919. április 29.

Szöveg: Karkó Ádám

Amerikában, a Philadelphiai Egyetemen a pszichológia díszdoktorává avatták *Frim Jakabot*, aki 170 éve született. De hol is kezdődött a pályafutása, és miért aktuális a nevét megemlíteni?

Frim Benedek tímármester ötgyermekes családapaként – a kor szokásaihoz híven – egyik gyermekét papnak adta. Az 1852. május 1-jén a Vas megyei Körmenten született Jakab kapta azt a nemes feladatot, hogy családjából papként tűnjön ki, a nagykanizsai papneveldebe való beiratkozása után azonban Jakabot „egy hülye gyermek látása arra indította, hogy e szerencsétlenek nevelésével kezdjen foglalkozni.” A Pallas Nagy Lexikona megfogalmazása bár a mai közbeszéd számára nem tűnhet szépnek, mindenesetre nem sokkal később Jakab beiratkozott a budapesti tanítóképzőbe, ahol tanítói oklevelet kapott. Mivel művészi vénája is volt, ezért a budapesti Rajztanárképzőbe (ma: Magyar Képzőművészeti Egyetem) is járt, de később mégis jobban érdekelte a gyógypedagógia.

Trefort Ágoston (1817–1888) a korszak közoktatási és vallásügyi minisztere 1875-ben államsegélyt biztosítva Jakab számára, európai kutatómunkára küldte a fiatal tanítót. Számos európai országba látogatott el – járt Németországban, Hollandiában és Lettorszában –, de még Oroszországban is megfordult. Gyógynevelő intézeteket kutatott fel annak reményében, hogy a Magyarországon élő szellemileg sérültek is részt vehessenek az oktatásban.

Frim hazatérése után szerette volna létrehozni az első magyarországi székhelyű gyógynevelő intézetet, viszont Trefort közbenjárása ellenére sem pártolta a kormány és a székesfőváros a – korabeli nevén – „hülyenevelő intézet” létrehozását, ezért Frim kapcsolatba lépett egy szabadkőműves páhollyal, akik segítségével 1875-ben *Munka* néven létrejött az első gyógyintézet Rákospalotán; így ő lett az első gyógypedagógus, aki intézetet hozott létre a fogyatékkal élők számára. Szakmai tapasztalata alapján vezette az intézetet, melynek eredményeként egy évvel később – bizonyára a szabadkőművesek közbenjárására – díszdoktori címet kapott az Egyesült Államokban.

1877-ben Frim 12 növendékével átköltözött egy nagyobb épületbe, 1880-ban pedig Budára helyezte át székhelyét. Számos író és képzőművészt hívott vendégnek. Életmódján egész életében nem változtatott, annak élt, aminek életét szentelte. 1879-ben a párizsi világiállításon érdeméremmel tüntették ki. 1884-ben bevezette hazánkban a gyógypedagógia fogalmát a pedagógiai szakirodalomban az értelmi fogyatékosok nevelésének megkülönböztetésére. *A hülyeség és a hülye intézetek, különös tekintettel Magyarországon a hülyeire*

című könyvében a következőket írja: „A hülyeséget háromféle szempontból kell tekintetbe és pártfogásunk alá vennünk és pedig: a) gyógyítás-nevelés, b) orvosi és törvényszéki gyógytani és c) emberbaráti szempontból.”

Neveléstechnikai közül kiemelendő a zene, amelyet az egyik legfontosabb fejlesztőeszköznek tartott, ezen kívül az emlékezetet történetek újramondásával is fejlesztette.

A később Budára települt Hülyék és Gyöngelméjűek Budapesti Intézetét viszont már nem tudta fenntartani, ezért 1896-ban felajánlotta azt az államnak, ő maga pedig visszaköltözött Pestre, ahol egy kisebb otthont létesített. 1919. április 19-én hunyta le örökre szemét.

Frim halálát követően számos olyan igazgatója volt az intézetnek, akik folyamatosan fejlesztették és építették a Frim által megkezdett munkát, mint például *Bárcki Gusztáv* (1890–1964) gyógypedagógus.

Felhasznált szakirodalom

Gordosné Szabó Anna: 150 éve született Frim Jakab. In.: *Gyógypedagógiai Szemle*, 30. évfolyam (2002) 3. szám, 211–218.

Pallas Nagy Lexikona – <https://mek.oszk.hu/00000/00060/html/038/pc003867.html#6>

<https://www.hegyvidekujsag.hu/archivum-2015-oktober-6/frim-jakab-hulyenevelo>

Iránytű

Összeállította: **Karkó Ádám**

Javuló tendenciák a közoktatási beruházásokban

Az elmúlt négy évben 4576 óvodai és iskolai beruházás indult, illetve valósult meg, amelylyel javultak a gyermekek és a pedagógusok körülményei. Több programot is elindított a kormány, amelyek az iskolák és óvodák fejlődését szolgálják. A TTT (tanterem, tanuszoda, tornaterem) programban 87 tornaterem, tanuszoda és tanteremfejlesztés valósult meg, a Modern Városok Programban 37 beruházás történt. A Magyar Falu Programban 168 település kapott támogatást iskolaépület-felújításhoz, 93 kistérségen épültek tornatermek, tornaszobák, valamint 496 kistérségen óvoda fejlesztéséhez nyújtottak segítséget. Az elmúlt 4 évben 698 iskola és 1048 óvoda újulhatott meg. Ezen felül húsz nagyszabású agglomerációs köznevelési beruházás indulhat el az elkövetkezendő időszakban. (EMMI)

10. HuCER konferencia a Műegyetemen

Május 25–26-án rendezték meg a Műegyetemen immáron tizedik alkalommal a Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesületének (Hungarian Educational Research Association, HERA) éves konferenciáját, a HuCER-t (Hungarian Conference on Educational Research). A konferencián elismert oktatáskutatók adtak elő, valamint az ország valamennyi neveléstudományi doktori iskolájának hallgatói is képviseltették magukat. A kétnapos rendezvényt a szervezet elnöke, *Kozma Tamás* köszöntöje mellett a szlovák *Paulina Korsnakova* előadása nyitotta, melyben az IEA-mérések jelentőségét tárta fel. *Halász Gábor* *Kommunikáció, együttműködés a kutatásban* címmel tartott előadást, melyben – a szerző szavaival élve – az oktatásban jelen levő „megatrendeket” ismertette, legfőbb jelentőséget tulajdonítva az OECD tevékenységének, kiemelve az *Oktatás és tudásmenedzsment* kötet relevanciáját. Előadásában az oktatáskutatás különböző modelljeiről, a designalapú kutatás oktatáskutatásban való szerepének megnövekedéséről foglalt állást. A hét szekcióülésen közel 160 előadás hangzott el az oktatáskutatás

különböző témakörében (pl.: IKT, sportpedagógia, romológia, állampolgári jogok), mutatva a HERA kutatási területeinek sokszínűségét. A virágzó szakmai diskurzus, a gondolatébresztő előadások sikerére és a tradícióra való tekintettel a konferenciát 2023 májusában is megrendezik majd.

Művészetpedagógiai Konferencia az ELTE-n

2022. május 26-án és 27-én zajlott az ELTE hagyományteremtő vándorkonferencia-sorozatának következő eseménye, az 5. Művészetpedagógiai Konferencia Budapesten, ezúttal az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karának rendezésében, a Kazinczy utcai épületben *A művészetpedagógia múltja és jelene – reformpedagógia, életreform, gyermekkultúra* címmel. A kétnapos művészetpedagógiai rendezvényen két angol és egy magyar nyelvű plenáris előadás hangzott el (Ehrenhard Skiera – Németország: *A művészeti nevelés mint a gyermek autentikus megnyilvánulása-inak óre*; Prof. Dr. Kathleen Gallagher – Kanada: *A művészetek pedagógiai lehetőségei: Hallgatás, kudarc és dokumentarista színházi előadás*; Dr. Révész Emese: *A háború témája a kortárs gyermekkönyv-illusztrációban*), emellett kiállítás, játékbemutató, könyvbemutató, mozdulatművészeti előadás is zajlott és bemutatkoztak egyes pedagógiai, művészetpedagógiai folyóiratok is. A tematikus előadások és szimpóziumok gazdag anyaga 26 szekciót töltött meg, több mint 100 előadást hallgathattak meg a résztvevők az alábbi témakörök szerint: Tudomány és művészet, Színház és dráma, Vizuális művészetek, Zene, Gyermek és ifjúsági művészeti nevelés.

Pályázatok

Összeállította: **Karkó Ádám**

Gyurmavilág pályázat 2022

A Gyurmavilág Kft. pályázatot ír ki kisgyermekek, gyerekcsoportok részére. A pályázat kiírója a gyermekek fejlesztését szeretné segíteni a kreatív játékokkal, így jelen esetben a gyurmával.

Pályázók köre: a pályázatra jelentkezhetnek iskolai osztályok, óvodás csoportok, bármilyen kis gyermekközösségek, alapítványi foglalkoztatók, szakkörök.

Beküldési határidő: 2022. június 30.

A győztes pályázók a 2022–2023-as tanévben egy-egy alkalommal 10-10 csomag óriás gyurmacsomagot kap. Kiemelt figyelmet igényel azonban, hogy a kiíró maximum 300 db pályázót tud támogatni, így a pályázat automatikusan zárul, ha beérkezett a 300 sikeres pályázat.

További információ: <https://pafi.hu/palyazat/gyurmavilag-palyazat-2022>

Az Év BISEL Fotósa

Az Agrárminisztérium fotópályázatának célja, hogy bemutassa a magyarországi vízfolyások gazdag élővilágát egyedi fotókon keresztül, különös tekintettel a makrogerinctelenekre.

Pályázók köre: a 7–12. évfolyamos diákok számára meghirdetett pályázaton két korosztályi kategóriában lehet pályázni. Külön kategóriába kerülnek a 7–9. évfolyamos és a 10–12. évfolyamos diákok. A téma a vízfolyások élővilága. Csak magyarországi vízfolyás (ér, csermely, patak, folyó, csatorna) élővilágáról készült fotóval lehet pályázni.

Beküldési határidő: 2022. július 31.

A szakmai zsűri által kiválasztott nyertes pályaművek alkotói minisztériumi elismerésben és nagy értékű vásárlási utalványban részesülnek.

További információ:
<https://kormany.hu/dokumentumtar/bisel-foto-es-videopalyazat-2022>

29. Országos diákfilmszemle

A Polifilm Műhely Alapítvány és az Aranytíz Kultúrház 29. alkalommal rendezi meg filmmel és videóval foglalkozó ifjú alkotók részére az Országos Diákfilmszemlét.

Pályázók köre: a pályázatra három kategóriában lehet nevezni. Általános iskolás, középiskolás és fiatal filmesek munkáit várják a pályázat szervezői.

Beküldési határidő: 2022. augusztus 1.

Az arra érdemes alkotásokat a zsűri véleménye szerint díjazták.

További információ: <https://pafi.hu/palyazat/29-orszagos-diakfilmszemle>

future.world – esszé- és novellairó pályázat

Az Albertfalvi Községi Ház jövőutazó esszé- és novellairó pályázatot írt ki két témakörben. A pályázat célja, hogy megismerjük, mit gondolunk a jövőnkéről, milyen elképzelésekkel indulnak az életnek a 14–18 éves korosztály képviselői. Fontos szempont lehet, hogy a szomszédban zajló háború miként hathat a jövőnkre, hogyan befolyásolja az elkövetkező években életünk alakulását.

A pályázók köre: a pályázatot két témakörben írták ki. A pályázat kiírói korosztályi megkötés nélkül várnak esszéket és novellákat, amelyekben a szerzők a 22. századi jövőről gondolkodnak, illetve az akkori lehetséges világot, az oda vezető utat mutatják be. A másik témakör pedig kifejezetten 14–18 éves fiatalokhoz szól, akiktől olyan esszéket várnak, amelyekben a 2072-es esztendőről gondolkodnak. Milyen lesz akkor a világ? Hogyan élünk majd? Milyen új találmányok lesznek? Hogy néz majd ki az épített és az élő környezetünk? Milyen problémákkal néz majd szembe az emberiség?

Beküldési határidő: 2022. augusztus 5.

A szakmai zsűrizést követően a legjobb műveket év végén megjelentetik egy kiadványban, illetve a legjobb szerzők jutalomban részesülnek!

További információ:
<https://akh.ujbuda.hu/hirek/futureworld>

Legfrissebb és régebbi
lapszámainkat, cikkeinket
megtalálják a

folyoiratok.oh.gov.hu
oktatas.hu/uj-kozneveles
weboldalakon

OKTATÁSI
HIVATAL

nkp

Tanulócsoportok
száma

1942

Hány okosfeladatsor
érhető el?

3849

Hány okosfeladat
érhető el?

44 635

Többek között az alábbi,
új NAT szerint
átdolgozott
okostankönyvek
érhetőek el a portálon:

- Etika 5.
- Irodalom 5.
- Magyar nyelv 5.
- Matematika 5.
- Technika és tervezés 5.
- Természettudomány 5.
- Történelem 5.
- Vizuális kultúra 5. tanári kézikönyv
- Irodalom 9.
- Irodalom 9. szöveggyűjtemény
- Magyar nyelv 9.
- Matematika 9. I.
- Matematika 9. II.
- Történelem 9.
- Vizuális kultúra 9. tanári kézikönyv

11 376

okosfeladatot
készítettek
a felhasználók

1412

okosfeladatsort
készítettek
a felhasználók

161 900

a legmagasabb
egyéni látogatói szám
egy nap alatt

10 377

feladatot osztottak ki
a regisztrált pedagógusok
a tanulócsoportokban

53 809

regisztrált felhasználó
a portálon